VRĂJI,

FARMECE ȘI DESFACERI

ADUNATE DE

S. FL. MARIANŬ

MEMBRU ALŬ ACADEMIEÏ ROMÂNE.

EXTRASŬ DIN

ANALELE ACADEMIEI ROMÂNE

Seria II, Tom. XV.

MEMORIILE SECȚIUNEÏ LITERARE

BUCURESCI

LITO-TIPOGRAFIA CAROL GÖBL

16, STRADA DOAMNEÏ, 16

1893.

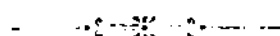
VRĂJI,

FARMECE ŞI DESFACERI

ADUNATE DE

S. FL. MARIANŬ

MEMBRU ALŬ ACADEMIEĬ ROMÂNE.

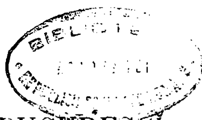
EXTRASŬ DIN

ANALELE ACADEMIEI ROMÂNE

Seria II, Tom. XV.

MEMORIILE SECŢIUNEĬ LITERARE

BUCURESCĬ

LITO-TIPOGRAFIA CAROL GÖBL

16, STRADA DOAMNEĬ, 16

1893.

PRECUVÎNTARE

In precuvîntarea „*Descântecelorŭ poporane române*“, publicate în anulŭ 1886, am fostŭ promisŭ că la timpulŭ sĕŭ voiŭ maĭ publicà încă unŭ tomŭ de *farmece* și altulŭ de *vrăjĭ* de aceașĭ mărime ca și descântecele.

Aŭ trecutŭ deja 7 anĭ dela esprimarea acesteĭ promisiunĭ, și abia acuma sunt în stare să mĭ-o împlinescŭ. Dar și acuma numaĭ pe jumĕtate, căcĭ, în locŭ de douĕ tomurĭ, abia mĭ-a succesŭ a scóte unŭ singurŭ tomŭ, în care, pe lângă *farmece* și *vrăjĭ*, am maĭ adausŭ încă o nouă specie de poesie poporană, anume *desfacerile.*

Causa de ce o făcuiŭ acésta e, că dintre tóte

speciile de poesie, *vrăjile, farmecile* și *desfacerile* sunt cele maĭ greŭ de adunatŭ, pentru că ceĭ ce le sciŭ nu vorŭ bucurosŭ să le împărtășéscă și altora, temêndu-se pe de-oparte că, împărtășindu-le, să nu li se iea darulŭ și apoĭ să nu pótă maĭ multŭ vrăji, fărmecà și desface, pe de altă parte ca nu cum-va, prin descoperirea lorŭ, să li se întîmple vre-o neplăcere din partea autorităților civile saŭ bisericescĭ, și în urmă ca să nu le deprindă și alțiĭ și să le facă apoĭ concurență.

Și póte că, cu tótă munca ce mi-am dat'o în decursulŭ celorŭ 25 de anĭ de când mĕ ocupŭ necontenitŭ cu adunarea literatureĭ poporane române, nicĭ atâtea vrăjĭ, farmece și desfacerĭ, câte conține tomulŭ de față, n'așĭ fi fostŭ în stare a le scóte la lumină, dacă nu m'arŭ fi ajutatŭ la adunarea lorŭ vre-o câțĭ-va cunoscuțĭ și amicĭ.

Priméscă decĭ Domniĭ respectivĭ mulțămirile mele cele maĭ călduróse pentru ajutorulŭ ce mi l'aŭ datŭ!

Sucéva, 26 Septembre, 1893.

S. FL. MARIANŬ.

INTRODUCERE.

Vrăjile, farmecele și *desfacerile* sunt treĭ speciĭ deosebite de poesie poporană. Prin urmare ele nicĭ când nu trebue confundate una cu alta și maĭ puținŭ cu *descântecele,* după cum s'a făcutŭ de cătră ceĭ maĭ mulțĭ inșĭ până acuma (1).

---

(1) G. Dem. Teodorescu, Poesiĭ populare române. Bucurescĭ 1885 p. 356—398. — Dim. P. Lupașcu, Medicina babelorŭ, adunare de descântece, rețete de doftoriĭ și vrăjitoriĭ băbescĭ. Extrasŭ din Analele Academieĭ române, Seria II, t. XII, Memoriile Secțiuneĭ literare. Bucurescĭ 1890. — S. Lĭuba și A. Iana, Medicina poporală, credințe, datinĭ, doftoriĭ, și Descântece poporale, «Familia» an. XXVII, Oradea-mare 1891, No. 45 — 47, 49 — 52; an. XXVIII, 1892, No. 1—13 și 22. — Robert Prexl, Descântece din Ardealŭ, «Convorbirĭ literare», an. XXV, Bucurescĭ 1891 — 92, p. 353, 445 și 597.

O parte din aceste descântece aŭ fostŭ maĭ întâĭ publicate în traducere germană sub titululŭ de «Besprechungsformeln der Romänen in Siebenbürgen» în «Zeitschrift für Volkskunde» redactată de Dr Edmund Veckenstedt, t. I, Leipzig 1889, fasc. 4 și 5 și t. II Leipzig 1890, fasc. 1, 2, 4 și 5.

E dreptŭ că în privința formeĭ tóte patru speciile acestea sémĕnă fórte multŭ între olaltă, căcĭ atâtŭ unele câtŭ și altele sunt compuse, în genere, din versurĭ neregulate și cele maĭ de multe orĭ chiar necadențate, din causă că ele nicĭ când nu se cântă, ci numaĭ se recitéză în taină.

In privința cuprinsuluĭ însă, și maĭ cu sémă în privința scopuluĭ ce-lŭ urmărescŭ, se distingŭ fórte multŭ una de alta.

Pe când *descântecele* aŭ tot-deauna în vedere întórcerea, alinarea și vindecarea diferitelorŭ bóle corporale, de carĭ suferŭ nu numaĭ ómeniĭ ci și animalele domestice (1), pe atuncĭ *vrăjile, farmecele* și *desfacerile,* după cum ne vomŭ încredință din șirele următóre, aŭ în vedere cu totulŭ alte scopurĭ.

Afară de acésta, chiar și timpulŭ când se facŭ, precum și obiectele carĭ se întrebuințéză în decursulŭ acțiuneĭ lorŭ, se deosebescŭ cu totulŭ de ale *descântecelorŭ.*

Scopulŭ *vrăjilorŭ,* sing. *vrajă,* este de a con-

(1) In cadrulŭ *„Medicina babelorŭ“* saŭ *„Medicina poporală“* potŭ, după părerea mea, să încapă, pe lângă doftoriile de tótă mâna usitate de poporŭ spre vindecarea diferitelorŭ bóle, numaĭ singure *descântecele,* nicĭ de cum însă și *vrăjile, farmecele* și *desfacerile,* carĭ nu aŭ nimicŭ de a face cu medicina.

strînge pe cine-va, contra dorinţeĭ şi voinţeĭ sale, ca să asculte şi să facă tóte cele ce i se spunŭ şi se pretindŭ dela dînsulŭ (1), apoĭ de a despărţi pe doĭ soţĭ carĭ trăescŭ în cea maĭ bună înţelegere şi armonie, saŭ pe doĭ inşĭ carĭ se iubescŭ şi vorŭ să se căsătoréscă, şi în fine de a luà somnulŭ copiilorŭ de ţîţă şi laptele dela vacĭ, de a nenorocì saŭ chiar de a nimicì pe cine-va. Maĭ pe scurtŭ ḑisŭ, *scopulŭ acestora este de a face cuĭ-va maĭ multŭ saŭ maĭ puţinŭ rĕŭ.* (2)

Mijlócele carĭ se întrebuinţéză de către *vrăjitorĭ*

---

(1) Veḑĭ şi V. Alecsandri, Poesiĭ populare ale Românilor. Bucurescĭ 1866. p. 9: «Acestŭ nenorocitŭ, — căruia *i s'a făcutŭ cu ulcica,* — este espusŭ a încălecà pe o prăjină şi a se duce prin vĕsduhŭ, după glasulŭ fărmecătóreĭ, care, bătêndŭ cu o vărguţă de alunŭ peste o ulcică din vatră, chémă necontenitŭ pe iubitulŭ eĭ.

«Sunt ómenĭ carĭ pretindŭ că aŭ vĕḑutŭ asemenea călăreţĭ fantasticĭ trecêndŭ ca săgéta prin aerŭ.

«Nimicŭ nu-ĭ póte oprì din călĕtoria lorŭ decât numaĭ înfigerea unuĭ cuţitŭ în pămîntŭ.»

(2) Veḑĭ şi Robert Prexl, op. cit. p. 353: «Descântătórele din Transilvania nu se ocupă numaĭ cu vindecarea diferitelorŭ bóle, ci unele se simtŭ în putere a legà şi deslegà iubirea între douĕ persóne, a aflà averea perdută, ba chiar a arĕtà urma furuluĭ. Ast-felŭ de descântătóre ţinŭ descântecele lorŭ în celŭ maĭ mare secretŭ. Descântecele sunt însoţite şi de mimică. — «Acum vorbescŭ numaĭ ca şi la o nuntă, — îmĭ ḑise odată o femee, — «dar când descântŭ, cuvîntulŭ meŭ e trăsnetŭ, privirea-mĭ fulgerŭ, mâna mea furtună.»

și *vrăjitóre*, adecă de cătră bărbații și femeile ce se ocupă cu *vrăjitoria* saŭ cu *vrăjitulŭ*, sunt de regulă asemenea stricăcióse, căcĭ e lucru firescŭ că numaĭ prin întrebuințarea unorŭ plante veninóse saŭ a unorŭ obiecte spurcate și molipsitóre potŭ să buimăcéscă și să nebunéscă pe cine-va de capŭ, să-lŭ nenorocéscă în privința corporală orĭ spirituală, saŭ chiar să-lŭ mântuéscă de dile.

Fiindŭ scopulŭ vrăjilorŭ rĕŭ și mijlócele stricăcióse, se înțelege de sine că și tóte cele-lalte cuvinte, carĭ se derivă dela cuv. *vrajă*, încă nu potŭ să aibă unŭ înțelesŭ maĭ bunŭ decât alŭ acestuĭ cuvîntŭ.

Precum subst. *vrajă* are înțelesŭ de *faptŭ* saŭ *datŭ*, *făcĕtură*, *dătătură* și *aruncătură*, adecă *faptă rea*, totŭ așà și verb. *a vrăjì* însemnéză *a face cuĭ-va rĕŭ* saŭ simplu *a face rĕŭ*, apoĭ *vrăjitorie* = faptă saŭ făcĕtură rea, *vrăjitŭ -ă* = stricatŭ, întorsŭ pe dosŭ, înrĕutățitŭ, pocitŭ.

Asemenea fapte rele însă potŭ, după credința și spusa poporuluĭ, să le facă numaĭ nisce ómenĭ fórte rĕutăcioșĭ și împetrițĭ la inimă, cărora puținŭ le pasă de învĕțăturile și legile dumnedeescĭ și de ceea ce se va întîmplà cu dînșiĭ după ce se vorŭ mutà din lumea acésta.

Dreptŭ aceea și toțĭ *vrăjitoriĭ* și *vrăjitórele*, carĭ se ocupă cu *vrăjitulŭ* (1), sunt privițĭ în genere de cătră poporŭ ca nisce ómenĭ fără de lege,

(1) Mulțĭ inșĭ și maĭ cu sémă dintre ceĭ învĕțațĭ îndătinéză a numì *vrăjitorĭ* și *vrăjitóre* nu numaĭ pe ceĭ ce prin *vrăjile* lorŭ caută a face cuĭ-va rĕŭ, ci și pe ceĭ ce *cetescŭ în stele*, apoĭ pe ceĭ *ce caută în cărțĭ și palmă*, precum și pe ceĭ ce *aruncă* saŭ *tragŭ în bobĭ*.

Așà V. Alecsandri, op. cit. p. 10 scrie între altele și acestea: «*Vrăjitórele* aŭ putere a inchegà apa, a legà ploile, a ghicì sórtea ómenilorŭ, trăgêndŭ în 41 bobĭ de porumbŭ»

Dim. P. Lupașcu, op. cit. p. 90 scrie: «*Vrăjitoriile* urale sunt acestea: căutarea în stele, căutarea în cridă, în oglindă, în cărțĭ, în grăunțe (boghĭ), în ghiocŭ și altele, pe carĭ pretinșiĭ *vrăjitorĭ* se recomandă că aŭ nisce cunoscințe secrete, carĭ numaĭ dînșilorŭ li s'aŭ datŭ de natură, însă acestea sunt numaĭ nisce fantasiĭ improvisate de dînșiĭ în scopŭ pentru a amăgi lumea, care crede în acestea, și spre a trage folóse dela ceĭ interesațĭ, carĭ le plătescŭ pentru nisce asemenea minciunĭ, carĭ de carĭ maĭ gogonate.»

Cea maĭ mare parte a poporuluĭ de rêndŭ însă face deosebire între ceĭ d'intâĭ și ceĭ din urmă. Așà pe ceĭ ce cetescŭ în stele, elŭ iĭ numesce de regulă *vracĭ*, *păscălitorĭ* și *zodierĭ* saŭ *zodiașĭ*, iar pe ceĭ ce caută în palmă și în cărțĭ, în cridă, oglindă și ghiocŭ, precum și pe ceĭ ce aruncă bobiĭ, iĭ numesce maĭ multŭ *ghicitorĭ*, fem. *ghicitóre*, pentru că aceștia nu caută anume a face cuĭ-va rĕŭ, ci numaĭ a ghicì și a spune viitorulŭ. Și dacă, ceea ce se întîmplă cele maĭ de multe orĭ, nu nimerescŭ bine, nu ghicescŭ, ci croescŭ numaĭ minciunĭ, nu facŭ prin acésta nimicŭ alta decât că înșală lumea bănesce.

De aicea însă, nu resultă nicĭ de cum că una și aceeașĭ persónă n'ar puté să fie în acelașĭ timpŭ *zodierŭ*, *vrăjitorŭ*, *fărmecătorŭ*, *ghicitorŭ* și *descântătorŭ*. Atârnă numaĭ dela aceea cu ce se ocupă maĭ cu mare predilecțiune

lepědaţĭ de Dumnedeŭ, carĭ aŭ de a face maĭ multŭ cu spiritele cele necurate, pentru că eĭ în vrăjile ce le rostescŭ, în locŭ să se adreseze la Dumnedeŭ, fiinţa supremă şi a totŭ puternică, ca acesta să le vie întru ajutorŭ spre ajungerea scopuluĭ ce-lŭ urmărescŭ, îşĭ ieaŭ cele maĭ de multe orĭ refugiulŭ la spiritele cele necurate saŭ la nisce fiinţe mitologice (1), ca acestea să le dea ajutorulŭ trebuinciosŭ şi să le împlinéscă dorinţa.

Altă causă de ce sunt vrăjitoriĭ şi vrăjitórele rěŭ priviţĭ de poporŭ este şi aceea, pentru că aceştia de regulă *vrăjescŭ* de cum începe a se înserà şi până la miedulŭ nopţiĭ, saŭ maĭ bine disŭ până la *cântătorĭ*, adecă numaĭ în rěstimpulŭ acela când, nu numaĭ tótă omenimea, ci şi întréga natură se află în cea maĭ mare linişte şi repausŭ şi când, după credinţa generală a poporuluĭ românŭ, numaĭ spiritele cele necurate şi rele alérgă în colo

(1) Vedĭ şi S. Lĭuba şi A. Iana, stud. cit., «Familia», an. XXVIII, No. 22, p. 258: «Românulŭ este de credinţă, cum că lucrurile aşà dise supranaturale, admirătóre, sunt făcute cu puterea *spirituşuluĭ*, şi nu arare-orĭ audimŭ dicêndu-se: «omulŭ ěsta e cu «spirituşŭ,» saŭ «par'că-ĭ cu spirituşŭ, căcĭ póte face tóte, saŭ scie «tóte, saŭ află tóte, etc.» Vrăjitórele ţigăncĭ înşală fetele şi nevestele prin o apucătură, că facŭ de ese apă dintr'unŭ fusŭ şi le dicŭ că sunt cu spirituşŭ.»

și în cóce, căutândŭ dóră arŭ puté aflà pe cine-va ca să-ĭ facă vre-unŭ rĕŭ, vre-o stricăciune óre-care.

In fine, trebue să maĭ amintescŭ încă și aceea că în genere cu *vrăjitoria* saŭ *vrăjitulŭ* se ocupă maĭ cu sémă numaĭ unele femeĭ bĕtrâne, carĭ, cum se ḑice, și-aŭ trăitŭ traiulŭ și și-aŭ mâncatŭ mălaiulŭ, și carĭ de comunŭ îșĭ facŭ dintr'acésta o profesiune spre a-șĭ puté câștigà pânea de tóte ḑilele; rarŭ când face acésta vre-o nevastă saŭ fată, iar dintre fete numaĭ acelea, carĭ aŭ perdutŭ tótă speranța că se vorŭ maĭ puté mărità. Dar și acestea numaĭ rarŭ când vrăjescŭ singure, ci ele maĭ tot-deauna se ducŭ la vre-o *babă sciutóre,* recunoscută de vrăjitóre, ca aceea să le *facă pe ursită* saŭ *pe dragoste.*

Farmecele, sing. *farmecŭ,* se distingŭ de *vrăjĭ* atâtŭ în privința cuprinsuluĭ, alŭ scopuluĭ ce-lŭ urmărescŭ și a mijlócelorŭ ce le întrebuințéză, câtŭ și în privința timpuluĭ când se facŭ.

Fărmecătoriĭ saŭ *fărmecătórele,* adecă bărbațiĭ și femeile, carĭ se ocupă cu *fărmecătoria* saŭ *fărmecatulŭ* (1), după cum resultă din tóte farmecele

(1) O sémă de inșĭ întrebuințéză în locŭ de cuv. *fărmecătorŭ* și *fărmecătóre* cuv. *farmazonŭ* și *farmazónă* saŭ *farmazóncă.*

Cuvintele din urmă însă, carĭ vinŭ dela cuv. francezŭ *franc-maçon,* germ. *Freimaurer,* aŭ cu totulŭ altă însemnare. Ele aŭ

câte îmĭ sunt mie până acum cunoscute, nicĭ când nu-șĭ ieaŭ refugiulŭ la vre-unŭ spiritŭ necuratŭ saŭ la vre-o ființă mitologică, care să le vie întru ajutorŭ spre ajungerea scopuluĭ ce-lŭ urmărescŭ, ci eĭ de regulă se adreséză saŭ la Maica Domnuluĭ, ca acésta să le dea ajutorulŭ necesarŭ, saŭ la nisce obiecte, bună-óră cum e *apa* și *róua*, despre carĭ aŭ deplină convingere că, dacă se vorŭ spĕlà cu dînsele, se vorŭ curățì și limpeḍì de tóte aruncăturile și făcĕturile, de totŭ datulŭ și faptulŭ, de tótă urgia și urîciunea și se vorŭ face cu multŭ maĭ frumoșĭ și atrăgĕtorĭ decât orĭ-cine altulŭ.

Scopulŭ farmecelorŭ este așà dar în prima linie ca *celŭ ce farmecă* saŭ *pentru care se farmecă* să se facă frumosŭ, plăcutŭ, atrăgĕtorŭ și fărmecătorŭ, anume ca să pótă fi iubitŭ, respectatŭ, binevorbitŭ și stimatŭ de tótă lumea, alŭ doilea spre a atrage prin frumusețea, purtarea și vorba

---

pĕtrunsŭ abia în timpulŭ maĭ noŭ în sînulŭ poporuluĭ și aŭ începutŭ a se întrebuințà în sensŭ de *fărmecătorŭ* și *fărmecătóre* negreșitŭ numaĭ din causa asemănăreĭ cu vorba *farmecŭ*.

Poporulŭ de bună sémă că și-a închipuitŭ societatea secretă a *francmasonilorŭ* ca o adunare de fărmecătorĭ, și de aceea a prefăcutŭ pe *franc-maçon* în *farmazonŭ*. Veḍĭ L. Șăinénu, Câte-va specimene de etimologie poporană română, «Columna luĭ Traianŭ»,», Noua serie, tom. IV, p. 242—243. Bucurescĭ 1883.

sa pe orĭ-cine spre sine, însă maĭ alesŭ pe aceia pe carĭ și-a pusŭ elŭ ochiulŭ, și în urmă, dacă prin mijlócele și apucăturile anterióre nu și-a ajunsŭ scopulŭ, a fărmecà, adecă a furà minţile celorŭ pe carĭ îĭ iubesce și de carĭ doresce a fi iubitŭ.

Obiectele ce se întrebuinţéză de fărmecătorĭ și fărmecătóre în timpulŭ *fărmecăreĭ, fărmecătorieĭ* saŭ *fărmecătureĭ*, sunt în genere câtŭ se póte de curate, maĭ alesŭ însă plante mirositóre, și aŭ de scopŭ maĭ multŭ de a atrage, *a fărmecà*, a furà minţile cuĭ-va, ca respectivulŭ să iubéscă și să vorbéscă numaĭ cu acela *care i-a făcutŭ pe dragoste*, nicĭ decum însă a-lŭ nenorocì.

Farmecele se facŭ, în genere, de către fetele și pentru fetele cele marĭ, ca acestea să fie bine vědute, vorbite de bine, iubite și jucate de feciorĭ.

Iar timpulŭ menitŭ pentru *fărmecare* e maĭ cu sémă înainte de rĕsăritulŭ sóreluĭ, adecă de cum prinde a se revĕrsà de diuă și până ce rĕsare sórele, când tóte spiritele cele necurate aŭ dispărutŭ de pe faţa pămîntuluĭ, și când natura e maĭ plăcută și maĭ atrăgĕtóre; rare-orĭ după rĕsăritulŭ sóreluĭ, iar după amiadĭ maĭ nicĭ odată.

Desfacerile, sing. *desfacere*, aŭ de regulă unŭ îndoitŭ scopŭ:

a) De a depărtà dela sine tóte vrăjitoriile și farmecele, adecă tóte făcĕturile și aruncăturile, totŭ faptulŭ și datulŭ, tótă mânia, urgia și urîciunea, tótă dragostea și iubirea impusă cu de-a sila; și

b) De a se face pre sine plăcutŭ înaintea altora. In casulŭ acesta scopulŭ desfacerilorŭ e totdeauna bunŭ.

De multe orĭ însă fărmecătórele nu se mulțămescŭ numaĭ cu o desfacere simplă, ci ele în acelașĭ timpŭ, tótă făcĕtura și aruncătura, totŭ faptulŭ și datulŭ, tótă mânia, urgia și urîciunea, o întorcŭ asupra aceluia dela care presupunŭ ele că vine rĕulŭ.

In casulŭ acesta *desfacerile* nu se potŭ privì numaĭ ca nisce simple depărtărĭ ale rĕuluĭ, ci totŭ odată și ca *vrăjĭ*, alŭ cărorŭ scopŭ e maĭ nainte de tóte de a întórce rĕulŭ pe capulŭ aceluia care l'a trimisŭ, și numaĭ după aceea celŭ ce desface a se face pe sine plăcutŭ înaintea lumiĭ. De aicĭ se vede că vine apoĭ și confundarea cuv. *fărmecătorŭ* și *fărmecătóre* cu cuv. *vrăjitorŭ* și *vrajitóre*, și maĭ alesŭ că, după cum am amintitŭ și maĭ sus, *vrăjile, farmecele* și *desfacerile* se facŭ în genere de cătră una și aceeașĭ persónă. (1)

---

(1) V. Alecsandri, op. cit. p. 9 și 10: «Poporulŭ crede în pu-

Deşì desfacerile aŭ unŭ îndoitŭ scopŭ, *bunŭ* şi *rĕŭ*, totuşĭ ele sunt cu multŭ maĭ lesne de adunatŭ decât *vrăjile* şi *farmecele*, pentru că fărmecătórele sunt de părere că dacă ni-a făcut nouĕ cine-va vre-unŭ rĕŭ, nu e nicĭ decum pĕcatŭ a întórce rĕulŭ respectivŭ pe capulŭ celuĭ ce ni l'a făcutŭ, ca să scie şi elŭ câtŭ e de bine atuncĭ când trebue să suferĭ fără să fiĭ cu ceva vinovatŭ.

E fórte probabilŭ însă că fărmecătórele se înduplecă a destăinuì *desfacerile* cu multŭ maĭ lesne şi maĭ degrabă decât *vrăjile* şi *farmecile* încă şi din acea causă, pentru că în contra acestorŭ din urmă se află şi o sémă de *rugăciunĭ*, carĭ se cetescŭ la diferite ocasiunĭ, nu numaĭ de către mirenĭ, ci chiar şi de către servitoriĭ altaruluĭ, şi dintre carĭ unele póртă chiar şi numele de *rugăciunĭ de desfacere.* (1)

---

terea *farmecelorŭ* şi atribue babelorŭ sciinţa *vrăjitoriilorŭ*, de unde vine şi vorba că *baba-ĭ calulŭ dracului*. In ochiĭ luĭ unŭ omŭ cu mintea distrasă este unŭ omŭ fărmecatŭ, unŭ tinĕrŭ aprinsŭ de iubire e fărmecatŭ de vre-o babă clónţă ce *i-a făcutŭ cu ulcica*.

«Vrăjitórele sciŭ a face de dragoste cu óse de liliecĭ prinşĭ în ajunulŭ Crăciunuluĭ şi îngropaţĭ de viĭ într'unŭ furnicarŭ.»

(1) *Carte de desfăcutŭ farmecele*, Sibiiŭ 1867, Tipografia credeĭ luĭ G. Klosius, apud G. Dem. Teodorescu, op. cit. p. 374. La finea acesteĭ cărţĭ se spune că «aceste sfinte *rugăciunĭ pentru desfăcutŭ de farmecŭ* s'aŭ găsitŭ la mănăstirea *Kif* întru o carte

Maĭ departe spunŭ fărmecătórele, că dacă nu s'ar *desface* aceluia despre care se presupune că i-a făcutŭ cine-va vre-unŭ rĕŭ, *l'a vrăjitŭ* saŭ *fărmecatŭ*, lesne s'ar puté întîmplà ca rĕulŭ să progreseze din ce în ce totŭ maĭ multŭ și persóneĭ respective să i se întîmple, nu numaĭ atare neplăcere saŭ daună, ci chiar și nenorocire.

In fine, e de însemnatŭ încă și aceea că timpulŭ desfacerilorŭ nu e hotărîtŭ. Ci cum vede cine-va că i s'a făcutŭ rĕŭ, și rĕulŭ acela presupune că i l'a făcutŭ saŭ i l'a trimesŭ vre-unŭ dușmanŭ saŭ dușmancă, îndată începe a-șĭ *desface*, iar dacă singurŭ nu póte, nu-ĭ convine saŭ

la finitulŭ eĭ, scrisă de sfîntulŭ Damaschinŭ, și până acum n'aŭ fostŭ tipărită, ci s'aŭ aflatŭ numaĭ în scrisŭ».

Carte de desfacere a farmecelorŭ, Piatra, Editura tipografieĭ «Unirea», 1885. La finea acesteĭ cărticele de 30 pagine se dice: «Acéstă sfîntă rugăciune de desfăcutŭ de farmecŭ s'aŭ găsitŭ la mănăstirea *Kief*, la finele uneĭ cărțĭ scrisă de sfîntulŭ Damaschinŭ». Atâtŭ din notița acésta câtŭ și din cuprinsulŭ cărticeleĭ acesteia resultă, că ea e tipărită saŭ după cartea de maĭ sus amintită, saŭ după manuscriptulŭ după care s'a tipăritŭ și cea de maĭ sus.— Cf. «Rênduéla care se face în casa saŭ loculŭ ce se supĕră de *farmece* saŭ de nis-care-va *descântece*,» tip. în «Sânțitorulŭ» (Aghiasmatarulŭ) cuprindĕtorŭ de cele maĭ necesariĭ lucrărĭ prețuescĭ culese din Efchologiulŭ celŭ mare, etc. Craiova 1877. p. 195—198.

nu scie, chémă pe o *femee sciutóre,* ca aceea să-ĭ desfacă câtŭ se póte maĭ degrabă, până ce rĕulŭ nu apucă a se încuibà și învechì.

Așà dar *desfacerile,* ca și *descântecele,* se potŭ face, și chiar se și facŭ orĭ când, de cum se revarsă de ḑiuă și până ce înnoptéză.

VRĂJI

Pe ursită.

Eŭ scuturŭ parulŭ,
Parulŭ scutură gardulŭ,
Gardulŭ scutură lazulŭ,
Lazulŭ scutură glodulŭ,
Glodulŭ scutură pămîntulŭ,
Pămîntulŭ scutură laculŭ,
Laculŭ scutură pe draculŭ,
Pe draculŭ celŭ maĭ mare,
Dintre toțĭ dracіĭ maĭ tare.
  Tu, Velzevule, ce eştĭ!
Eşĭ de unde locuescĭ
Şi strigă-ţĭ toţĭ draciĭ tĕĭ,
    Marĭ şi mititeĭ,
    Mulţĭ ca frunza,
    Iuţĭ ca spuza,
    Şi-ĭ trimite
    Cum maĭ iute,
    Prin tóte ţĕrile,
    Prin tóte ţinuturile,
    Prin tóte oraşele,
    Prin tóte satele

Și prin tóte casele,
Prin tóte câmpiile,
Prin tóte dumbrăvile,
Pe tóte drumurile
Și pe tóte cărările,
Prin tóte pădurile,
Pe tóte plaiurile
Și pe tóte poticele,
Și te du și tu cu eĭ,
Și cătațĭ ursitul meŭ,
Ce mi-ĭ dela Dumnedeŭ,
Ce-ĭ de Dumnedeŭ *ursatŭ*,
De bunĭ ómenĭ îndemnatŭ,
Ce-ĭ de ursitorĭ ursitŭ
Și de Dumnedeŭ menitŭ,
Dar de ómenĭ rĕĭ vrăjitŭ.
Cătați-lŭ,
Cercați-lŭ!
De le-țĭ găsì
C'a fi
A casă,
La masă
Cu tată,
Cu mamă,
Cu frațĭ,
Cu cumnațĭ,
Cu surorĭ,
Cu verișorĭ,
Cu surate,
Cu cumnate,

Cu surióre,
Cu verişóre,
Cu veciní,
Cu străiní,
La masă stândŭ
Şi mâncândŭ,
Svêrliţi-ĭ lingura,
Sfărmaţi-ĭ strachina,
Să-ĭ pară fraţiĭ
Şi cumnaţiĭ,
Surorile
Şi verişórele,
Suratele
Şi cumnatele,
Părinţiĭ,
Veciniĭ
Şi străiniĭ
Ca câniĭ
Ce hîrîescŭ,
Ca porciĭ
Ce grohotescŭ.
De le-ţĭ găsì la masă
Cu vĕduve grase,
Cu fete frumóse,
Svêrliţi-ĭ lingura,
Sfărmaţi-ĭ strachina,
Să-ĭ pară luĭ
Ibovnicele luĭ
Căţele burduhóse,
Scrófe răpănóse.

De le-ţĭ găsì pe drumŭ mergêndŭ,
De le-ţĭ aflà în somnŭ dormindŭ,
Trântiţi-lŭ,
Iuţiţi-lŭ,
Grăbiţi-lŭ,
La N. porniţi-lŭ !
Cu nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ de picióre
Alergĕtóre
După dînsulŭ alergaţĭ,
Pe sus îlŭ luaţĭ,
Spre N. îlŭ plecaţĭ !
Cu 99 de limbĭ împungĕtóre
Şi străpungĕtóre
Impungeţi-lŭ,
Străpungeţi-lŭ,
La N. duceţi-lŭ !
Cu 99 de coḑĭ lovitóre
Şi pălitóre
Loviţi-lŭ,
Păliţi-lŭ,
Din faţă-lŭ loviţĭ,
Din dosŭ îlŭ păliţĭ,
Sângele-ĭ clocotiţĭ,
La N. mi-lŭ porniţĭ !
Cătaţi-lŭ,
Cercaţi-lŭ
Curînd,
Maĭ curînd,
In astă-séră,
De séră,

In astă nópte,
De nópte.
Unde li-ţĭ cătà
Şi mi li-ţĭ aflà,
Nu-ĭ daţĭ locŭ de felŭ a stà.
De li-ţĭ găsì pe cuptoriŭ,
Daţi-lŭ josŭ de pe cuptoriŭ.
De li-ţĭ găsì pe vatră,
Daţi-lŭ sub vatră.
De li-ţĭ găsì la focŭ,
Daţi-lŭ pe focŭ.
De li-ţĭ găsì pe patŭ,
Daţi-lŭ sub patŭ.
De li-ţĭ găsì pe laiţă,
Daţi-lŭ sub laiţă.
De li-ţĭ găsì lângă masă,
Daţi-lŭ la mijlocŭ de casă.
De li-ţĭ găsì la mijlocŭ de casă,
Daţi-lŭ lângă pragŭ.
De li-ţĭ găsi lângă pragŭ,
Daţi-lŭ peste pragŭ.
De li-ţĭ găsi după pragŭ,
Daţi-lŭ în ogradă.
De li-ţĭ găsì în ogradă,
Daţi-lŭ peste pórtă.
Nu-ĭ daţĭ a mâncà,
Nu-ĭ daţĭ a lucrà,
Nu-ĭ daţĭ a bé,
Nu-ĭ daţĭ a şedé.
In locŭ nu-lŭ lăsaţĭ,

Odihnă nu-ĭ datĭ.
Nu-ĭ datĭ a şedé într'unŭ locŭ
Ca pĕrulŭ pe focŭ.
Daţi-ĭ fiorĭ
Pe subsuorĭ,...
Şi şórecĭ
Prin ciórecĭ,
Şi furnicĭ
Prin opincĭ.
Cum arde para focului,
In gura cuptĭorĭuluĭ,
Aşà să-ĭ ardă şi luĭ inima
După Domnica,
După gândulŭ eĭ,
După traiulŭ eĭ.
Tu împĕratulŭ dracilorŭ,
Impeliţaţilorŭ!
Strînge-ţĭ pe toţĭ draciĭ tĕĭ,
Marĭ şi mititeĭ,
Iuţĭ şi sprinteneĭ,
Şi-ĭ trimite'n tóte ţĕrile,
In tóte ţinuturile,
In tóte oraşele,
In tóte satele.
Şĭ-unde li-ţĭ găsi
Pe ursitulŭ meŭ
Datŭ de Dumnedeŭ,
De Domnulŭ Dumnedeŭ datŭ,
De ómenĭ bunĭ îndemnatŭ,
Pe sus luaţi-lŭ,

La N. porniţi-lŭ,
Iute ca gândulŭ,
Uşorŭ ca vîntulŭ,
Peste codri fără ruşine,
Peste câmpĭ fără păşune,
Peste ape fără vadurĭ,
Peste gardurĭ
Fără prilazurĭ.
Cum n'a avutŭ,
Când l'a născutŭ,
Mă-sa stare,
Alinare
Şĭ-aşezare,
Aşà să n'aĭbă şi elŭ
Stare
Şĭ-alinare,
Pân'nu s'a pornì,
Până n'a sosì
La N. cea alésă,
Şi frumósă,
La graiulŭ eĭ,
La traiulŭ eĭ,
La cuvîntulŭ eĭ,
La tóte ale eĭ!
Tu 'mpĕrate să m'ascultĭ
Şi ce ţĭ-am spusŭ să nu uiţĭ,
Că de nu-ĭ uità
Şi me-ĭ ascultà
Unŭ hărmăsariŭ negru ca corbulŭ
Şi iute ca foculŭ

Din herghelia Vlădichiĭ l-oiŭ luà
Şi ţi l'oiŭ da.
Şi de me-ĭ ascultà,
Unŭ hărmăsariŭ negru ca corbulŭ
Şi iute ca foculŭ
Din herghelia împĕratuluĭ
L-oiŭ luà
Şi ţi l'oiŭ da.
Tu 'mpĕrate,
Cornurate!
De me-ĭ ascultà
Şi me-ĭ ascultà,
Unŭ copilŭ de fată mare,
Nebotezatŭ,
Ne'ncreştinatŭ,
L'oiŭ luà
Şi ţi l'oiŭ da!
Dar de nu me-ĭ ascultà,
Peste mare posnă-ĭ da,
Că muerea prinde-ţĭ-oiŭ,
Cu fusulŭ mori 'npunge-oiŭ,
Ochiĭ din capŭ scóte-ĭ-oiŭ,
Şĭ-altă posnă face-ţĭ-oĭŭ!

Observaţiunĭ.

Vraja acésta mi-a dictat'o Dominica Popescu, româncă din Ciudeiŭ, orăşelŭ în districtulŭ Storojineţuluĭ.

*

Invĕlirea foculuĭ.

I.

Eŭ, focule, te 'nvĕlescŭ,
Te 'nvĕlescŭ, te potolescŭ.
Dar' tu mi te desvĕlesce
Şi mi te despotolesce,
Şi te fă laurŭ, balaurŭ,
Cu aripĭ şi solzĭ de aurŭ,
Cu nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ de capurĭ,
Cu nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ de ochĭ,
Cu nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ de limbĭ,
Cu nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ de picióre,
    Şi te du 'n lume,
    Peste lume,
La ursitulŭ meŭ anume,
Şi te du peste hotară
Până peste-a nóua ţară,
Şi-mĭ adă ursitulŭ meŭ
Celŭ lăsatŭ de Dumneḑeŭ,
    De-a fi holteiŭ,
    De-a fi vĕduvoiŭ,

Adă-lŭ în *ĭa* (1) sară la noĭ.
De le-ĭ găsì la masă stândŭ
Și din vre-unŭ păharŭ bêndŭ,
Svêrle-ĭ păharul din mână.
De le-ĭ găsì la masă mâncândŭ,
Svêrle-ĭ lingura din mână.
De le-ĭ găsì pe patŭ,
  Dă-lŭ sub patŭ.
De le-ĭ găsì pe laĭță,
  Dă-lŭ sub laĭță.
De le-ĭ găsì pe cuptĭoriŭ,
  Dă-lŭ sub cuptĭoriŭ.
De le-ĭ găsì pe vatră,
  Dă-lŭ sub vatră.
De le-ĭ găsì la masă,
  Dă-lŭ sub masă.
De le-ĭ găsì la ușă,
  Dă-lŭ pe ușă,
  Și grăbesce
  De-lŭ pornesce,
Și mi-lŭ adă ca feciorŭ,
Adă-mi-lŭ iute în sborŭ,
Peste drumurĭ făr' de glodŭ,
Peste ape făr' de podŭ,
Peste drumurĭ făr' oprélă,
Peste gardŭ fără *zăhală*. (2)
A luĭ rușine să péră,
La noĭ să vie 'n *ia* sară,
Să 'ntre 'n casă să mĕ céră...
Peste câmpurĭ epuresce,

Prin drumbrăvĭ şi luncĭ lupesce,
Prin pădurĭ fără de sine,
Prin satŭ fără de ruşine.
Şi-lŭ ad' anume la mine.
Cu limbele mi-lŭ totŭ linge
Cu picióre-le-lŭ împinge,
Cu ochi-lŭ ochesce,
Cu códa-lŭ plesnesce,
Spre mine-lŭ pornesce,
La mine-lŭ grăbesce,
La mine-lŭ sosesce.
Cu dînsulŭ în ia sară
Aeve să mĕ visezŭ,
Cu dînsulŭ mânĭ diminéță
Aeve să mĕ 'ntîlnescŭ,
Cu elŭ să vorbescŭ
Şi să mĕ drăgostescŭ!

Observațiunĭ.

Fata care voesce ca *ursitulŭ* eĭ să nu iubéscă pre altă fată ci numaĭ pre dînsa, saŭ fiindu-ĭ dorŭ de ursitulŭ sĕŭ, voesce să-lŭ aducă într'o mică de césŭ la sine din orĭ-ce depărtare s'ar aflà elŭ, fură în séra st. Andreiŭ saŭ a st. Vasile unŭ *resteŭ* dela o casă unde ómeniĭ nu-sŭ *primiņițĭ*, adecă unde-sŭ numaĭ odată căsătorițĭ. Iară după ce fură resteulŭ şi se întórce cu dîn-

sulŭ a casă, se duce dreptŭ la vatră și începe a învĕlì foculŭ cu elŭ în timpŭ ce rostesce versurile maĭ sus arĕtate. Totŭ odată caută fata ca, pe când rostesce ea versurile acestea, să nu fie nime în casă, care ar puté s'o audă și s'o stingheréscă în vrăjitoria sa. Fiindŭ și altŭ cine-va în casă și vĕḑêndu-o ce face, atuncĭ tótă vraja, după credința eĭ, n'ar avé nicĭ unŭ efectŭ.

După ce a sfîrșitŭ de rostitŭ versurile de maĭ sus, ese cu resteulŭ, cu carele a învĕlitŭ foculŭ, afară și-lŭ aruncă peste casă. Apoĭ se întórce iarășĭ în casă și se culcă, în deplină liniște și credință că peste nópte *aeve* va visà pre *ursitulŭ* sĕŭ, iară a doua ḑi diminéță *aeve* se va întîlnì cu dînsulŭ și-lŭ va strînge în brațele sale, fiindŭ-că *așà i-a făcutŭ*, că elŭ numaĭ decât trebue să vie la dînsa și s'o céră la părinții sĕĭ de soție.

Acéstă vrajă, dictată dimpreună cu esplicarea eĭ de o româncă din Pătrăuțŭ, satŭ nu departe de orașulŭ Sucéva, mi-a trimis'o amiculŭ meŭ d-lŭ Vasile Turturénŭ, preotŭ.

Note.

(1) In *ĭa* séră = în *acéstă* saŭ *astă* séră. Se aude fórte adese-orĭ în Bucovina și se întrebuințéză tot-deauna

spre a arĕtà séra ce urméză, spre deosebire de séra trecută, care se esprimă prin *a séră*, precum şi de séra premergĕtóre, care se esprimă prin *altaltă séră* = ceealaltă séră.

In locŭ de *„în ĭa séră“* se ḑice şi *„de séră“*, în locŭ de *„a séră“* şi *„erĭ séră“* şi în locŭ de *„alaltă séră“* şi *„alaltă erĭ séră.“*

Totuşĭ între *„ĭa séră“* şi *„de séră“* esistă de multe orĭ o mare deosebire, căcĭ pe când prin *„ĭa séră“* se înţelege nu numaĭ séra ce are să urmeze, ci totŭ odată şi séra în care ne aflămŭ, pe atuncĭ prin *„de séră“* se înţelege numaĭ séra ce are să urmeze. Iară prin *„de cu séră“* se inţelege o parte trecută din *„ĭa séră“* şi anume partea primă.

Serile ce urméză după *„ĭa séră“* se arată prin *“mâne séră“* şi *„poĭmânĭ séră.“*

(2). *Zăhală* = fără óre-care pedică.

II.

Focule,
Focşorule !
Eŭ te învĕlescŭ,
Tu nu te 'nvĕlì;
Eŭ te potolescŭ,
Tu nu te potolì;
Eŭ voiŭ adormì,
Tu nu adormì;
Ci te desvĕlesce
Şi despotolesce

Și te du în lume,
Peste lume,
Până la ursitulŭ meŭ,
Ce mi-ĭ dela Dumnedeŭ.
De-a fi cu vĕduvă grasă,
De-a fi cu fată frumósă,
Cu dînsa să nu grăiască,
Să nu *bîrîéscă*, (1)
La mine să se pornéscă.
Să nu-ĭ fie îndemână,
Să n'aibă locŭ de hodină,
Precum n'a avutŭ
Și mă-sa când l'a născutŭ,
Cu șelele rupte,
Cu pólele crunte.
Să nu pótă adormì,
Să nu pótă hodinì,
Pân' la mine n'a venì!

Observațiunĭ.

Acéstă vrajă, dictată de o româncă din Mitoculŭ-Dragomirneĭ, satŭ în apropierea orașuluĭ Suceva, și comunicată de d-lŭ dr. Ștefanŭ Saghinŭ, se face maĭ alesŭ de către fetele carĭ nu se potŭ mărità.

Note.

(1) Sub verb. *a bîrîì* se înţelege aicĭ atâta câtŭ *a borborosì* saŭ *a şoptì,* adecă a vorbì ceva pe sub nasŭ ca să nu-lŭ poţĭ înţelege ce vorbesce.

Iar verb. acesta este formatŭ dela adverb. *bîr*, cu care îndătinéză Româniĭ de pretutindene a chema oile.

Infigerea cuțitului.

Eŭ nu 'nfigŭ acestŭ cuțitŭ
Nicĭ în lutŭ, nicĭ în pămîntŭ,
Ci-lŭ înfigŭ în inima
Celuĭ ce mi-ĭ înpărțitŭ.
    Sâmbătă sară
    Am eșitŭ afară
Și m'am uitatŭ la délŭ
Și n'am vĕḑutŭ nemică,
Și m'am uitatŭ la vale
Și iar n'am vĕḑutŭ nemică,
M'am uitatŭ la asfințitŭ
Nicĭ atâta n'am vĕḑutŭ,
M'am întorsŭ spre rĕsăritŭ
Și 'ntr'acolo am vĕḑutŭ
Pajură înpăjurată (1)
    Cu focŭ îmbrăcată,
    Cu focŭ încinsă,
    Cu focŭ cuprinsă.
Și cum am vĕḑut'o
Am și întrebat'o :
— Unde mergĭ tu, pajură,

Așà de 'mpăjurată
Șĭ-așà de înfocată,
Cu focŭ încinsă,
Cu focŭ cuprinsă?
— Mĕ ducŭ codriĭ să-ĭ pârlescŭ,
Câmpiĭ ca să-ĭ vestejescŭ,
Văile ca să le secŭ
Și pietrele să le crepŭ!
— Lasă codri se 'nfrunzéscă,
Câmpiile se 'nfloréscă,
Văile ca se 'nverḑéscă,
Pietrele să se măréscă!
Da te dù la *omulŭ meŭ* (2)
Celŭ alesŭ de Dumneḑeŭ
Și mie datŭ,
De ómenĭ bunĭ îndreptatŭ,
Și cu focŭ îlŭ îmbracă,
Și cu focŭ îlŭ înfócă,
Și cu focŭ îlŭ încinge,
Și cu focŭ îlŭ strînge,
Și cu focŭ îlŭ cuprinde,
Și cu focŭ îlŭ aprinde.
Focŭ pe gura cămeșiĭ îĭ bagă
Și la inimă i-lŭ așéză.
De le-ĭ găsi dormindŭ,
De le-ĭ găsi mâncândŭ,
Din somnŭ să mi-lŭ trezescĭ,
Dela masă să-lŭ stîrnescĭ
Și spre mine să-lŭ pornescĭ,
Să-lŭ aducĭ, să mi-lŭ grăbescĭ,

Prin pădure fără sine
Şi prin satŭ fără ruşine,
Prin poenĭ fără de drumŭ,
Prin câmpiĭ fără cărărĭ,
Pe drumurĭ fără de glodurĭ
Şi prin ape fără podurĭ,
Peste gardurĭ
Fără prilazurĭ.
Şi de le-ĭ găsi
La mese 'ntinse,
Cu făcliĭ aprinse,
La neveste grase
Şi fete frumóse,
Să-ĭ pară căţele vierměnóse,
Numaĭ eŭ să-ĭ par frumósă,
Numaĭ eŭ să-ĭ fiŭ alésă!

Observaţiunĭ.

Acéstă vrajă, culésă în satulŭ Pătrăuţŭ de lângă oraşulŭ Sucéva, mi-a trimis'o amiculŭ meŭ d-lŭ V. Turturénŭ.

Dacă o fată şi-a pusŭ ochiulŭ pe unŭ feciorŭ, dar se teme că acela nu va lua-o de soţie, apoĭ ca să fie maĭ sigură ca feciorulŭ respectivŭ numaĭ decât să-ĭ fie bărbatŭ, ea *îĭ face pe ursită.* Ese adecă într'o Sâmbătă séra în cornulŭ saŭ *chietórea* caseĭ c'unŭ cuţitŭ în mână, şi înfigên-

du-lŭ în pămîntŭ, rostesce dela începutŭ și până la sfîrșitŭ versurile vrăjeĭ acesteia.

Prin rostirea versurilorŭ citate și prin înfigerea cuțituluĭ, cugetă ea că feciorulŭ pe care și-a pusŭ ochiulŭ, trebue, maĭ timpuriŭ saŭ maĭ târḍiŭ, negreșitŭ s'o iea de nevastă, chiar și atuncĭ când maĭ nainte nicĭ n'ar fi visatŭ de dînsa, saŭ când atâtŭ părințiĭ câtŭ și tóte némurile luĭ i s'arŭ pune în potrivă.

Note.

(1) Intr'o variantă a acesteĭ vrăjĭ din Mitoculŭ-Dragomirneĭ, care se vrăjesce de cătră fetele ce nu sunt jucate cu scopŭ ca să jóce, în locŭ de *o singură pajură* provinŭ:

> Nouĕ-ḍecĭ și nouĕ de pajurĭ împăjurate
> Tóte cu focŭ îmbrăcate.

Iar maĭ în jos:

> Voĭ pajurilorŭ vĕ duceţĭ la N.
> Și într'însulŭ vĕ băgaţĭ,
> Și gândŭ bunŭ de mine-ĭ daţĭ.

(2) Prin cuvintele *omulŭ meŭ* se înțelege aicĭ feciorulŭ pe care și-a pusŭ fata ochiulŭ. In cele maĭ multe vrăjĭ și farmece însă, în loculŭ acestorŭ cuvinte, se ḍice *ursitulŭ meŭ.*

Chemarea luneĭ.

Lună, lună,
Vîrgolună!
Tu eştĭ mândră şi frumósă,
Tu eştĭ a nopţiĭ crăĭasă,
Tu calŭ aĭ
Dar' frâŭ n'aĭ.
Na-ţĭ ţie brâulŭ meŭ
Şi fă frâŭ
Caluluĭ tĕŭ,
Să mergĭ dup' ursitulŭ meŭ.
De-a fi de-aice din satŭ,
De-a fi din cela-laltŭ satŭ,
De-a fi dintr'alŭ treilea satŭ
Saŭ dintr'alŭ noulea satŭ,
Nu-ĭ da stare
Şĭ-alinare,
Elŭ să nu pótă dormì,
Să nu pótă odihnì,
Pân' la mine n'a veni!

Observațiunĭ.

Vraja acésta, culésă din Mitoculŭ-Dragomirneĭ și comunicată de d-lŭ dr. St. Saghinŭ, se face tot-deauna la *Lună nóuă* saŭ, după cum spunŭ uniĭ Românĭ, la *Craiŭ noŭ,* de cătră fetele carĭ nu se potŭ mărită.

Incingerea brâuluĭ.

Brâŭ, brâuşorŭ!
Fă-te şerpuşorŭ,
Fă-te laurŭ, balaurŭ,
Cu solziĭ de aurŭ.
Şi cum te-oiŭ încinge
Tu mi te descinge,
Şi mergĭ dup'ursitulŭ meŭ
Celŭ lăsatŭ de Dumneḑeŭ
La o casă şi la dóuĕ,
Până-ĭ ajunge la nóuĕ.
Dacă nu le-ĭ întîlni,
Dacă nu mi le-ĭ găsì,
Să te ducĭ l'a noua ţară
Şi mi-lŭ adă în ia sară,
Şi mi-lŭ adă fără sine
Şi fără lécŭ de ruşine.
Nu-ĭ da a trăì,
Nu-ĭ da a grăi
Cu vĕduve grase,
Cu fete frumóse,
Cu părinţĭ în casă.

De-ĭ pe patŭ,
Dă-lŭ sub patŭ.
De-ĭ la masă,
Dă-lŭ sub masă.
De-ĭ pe laĭță,
Dă-lŭ sub laĭță.
Unde i-sŭ picióre le
Pune-ĭ capulŭ,
Iar unde-ĭ capulŭ
Pune-ĭ piciórele.
Să n'aĭbă stare
Şĭ-alinare,
Cum n'a avutŭ
Maĭca-sa când l'a născutŭ,
Cu sudorĭ de mórte
Cu pólele încruntate,
Cu sudorĭ pe frunte
Cu vinele tóte ude . . .
Cum s'a sbuciumatŭ maĭca-sa
Pân' ce l'o născutŭ,
Aşà să se sbuciume şi elŭ
Pân' ce n'a venì la mine.
Iar la mine dac'a venì,
Eŭ cu dînsulŭ când voiŭ grăì
Ca cu mirŭ l'oiŭ miruì,
La dînsulŭ când oiŭ cătà,
Ca cu busuĭocŭ l'oiŭ suflà,
Şi la dînsulŭ când oiŭ rîde,
Să-ĭ pară
Că eŭ galbenĭ i-aş întinde!

Observațiunĭ.

Acéstă vrajă, dictată de o romăncă din Stulpicanĭ, satŭ în districtulŭ Gureĭ-Humoruluĭ, mi-a comunicat'o d-lŭ V. Turturénŭ.

Chiemarea luĭ Teme.

Eșĭ T*eme* (1),
Nu te teme!
Eșĭ de unde eștĭ,
De unde locuescĭ.
Și te du la N. N. (2)
Pe gura cămeșiĭ te bagă
Și la inima luĭ te-așéză.
Cămeșa-ĭ *pălăesce* (3)
Din somnŭ îlŭ trezesce,
La mine-lŭ pornesce,
Din lume,
Peste lume,
La mine să vie anume.
Să nu aĭbă locŭ nicĭ stare
Până la mine o plecare.
Să nu pótă făr' de mine,
Precum n'a pututŭ
Mă-sa când l'a făcutŭ
Cu pólele crunte,
Cu sudorĭ pe frunte,
Cu buzele mușcate,
Cu codile despletite pe spate!

Observațiunĭ.

Vraja acésta, culésă în Șcheia, satŭ în apropierea orașuluĭ Sucéva, mi-a comunicat'o d-lŭ Vasile Balintescu, pedagogŭ.

Note.

(1) Sub *Teme* se înțelege aice o ființă mitologică.

(2) Aicĭ se pune numele feciorului sau feteĭ, care se vrăjesce.

(3) Sub verbulŭ *a pălăì*, care se rostesce în unele casurĭ și *a pălălăì*, se înțelege a vênturà saŭ a fluturà în vêntŭ, d. e. eŭ *pălăescŭ* sĕmînță, = eŭ vênturŭ semînță; foculŭ *pălăesce* saŭ *pălălăesce*, adică arde cu *pălălae*, cu flacără mare.

Cócerea turteĭ.

Ieşĭ, Petre,
Ieşĭ, Sân-Petre!
Cu surda ta,
Cu muta ta,
Şĭ-asurḑesce,
Şĭ-amuţesce,
Şi 'ncremenesce
Şi hotăresce.
Cum se hotărescŭ hotąrĕle
Şi mieḑuinele,
Aşa să se hotăréscă
Şi să se despărţéscă
Gura luĭ N. N. cea rea,
Şi limba luĭ,
Şi inima luĭ,
Şi gândulŭ luĭ
Despre mine.
Şi cum nu potŭ eŭ
Fără trupulŭ meŭ,
Fără mânele mele,
Şi fără picĭórele mele,
Aşá nicĭ elŭ să nu pótă
Fără de mine!

Observațiunĭ.

Fata, care voesce să fie vorbită de bine și iubită de feciorulŭ saŭ bărbatulŭ pe care și-a pusŭ ea ochiulŭ, aduce o gură de apă mută, adecă nevorbindŭ nemicŭ pe drumŭ când se întórce dela fântână, iar după ce a sositŭ acasă rostesce cuvintele de maĭ sus și se frécă cu atâta făină, câtŭ cuprinde gura cea de apă. După aceea se frécă de o față-de-masă, apoĭ pune făina muiată în gura cea de apă pe fața de masă, face dintr'însa unŭ aluatŭ, se pune cu dosulŭ (ședutulŭ) pe aluatŭ, după aceea îlŭ reșchie, adecă îlŭ lățesce în drépta și stânga, făcêndŭ dintr'însulŭ o turtă pe care o pune apoĭ în vatra foculuĭ ca să se cócă. După ce turta, astfelŭ frământată, s'a coptŭ de ajunsŭ, iarășĭ o frécă până ce o face făină și așâ o dă celuĭ ce i-a vrăjitŭ în mâncare ca s'o mânânce.

Vraja acésta, culésă în Boianŭ, satŭ în districtulŭ Cernăuțuluĭ, mi-a comunicat'o d-lŭ V. Turturénŭ.

Facerea cu ulcica.

Eŭ nu'nvêrtŭ ulcica,
Ci'ntorcŭ gândulŭ
Şi cuvîntulŭ
Şi inima luĭ N. cu totulŭ
Dela alte fete spre mine
Să parŭ din faţă
Cuconiţă,
Iară din dosŭ păuniţă.
Câţĭ în urmă mĭ-orŭ călcà
Toţĭ m'orŭ lăudà,
Cu dînşĭ-oiŭ jucà
In gură m'oiŭ sărutà
De mână că m'orŭ luà,
Cu dînşiĭ m'oiŭ desmĭerdà.

Observaţiunĭ.

Vraja acésta, culésă în Mitoculŭ-Dragomirneĭ şi comunicată de d-lŭ dr. St. Saghinŭ, se face maĭ cu sémă de cătră fetele cele stătute, carĭ nu se potŭ mărità.

Ea este una dintre cele maĭ usitate şi maĭ rĕspândite vrăjĭ. Dovadă despre acésta avemŭ şi ḑi-

cala «*ĭ-a făcutŭ cu ulcica*» saŭ «*pare că ĭ-a făcutŭ cu ulcica*», care se aplică unuĭ feciorŭ, ce-șĭ bate prea multŭ capulŭ după vre-o fată, deșì aceea nu e cine scie câtŭ de frumósă, istéță saŭ avută.

Fata, care voesce să placă orĭ-cuĭ, iea o ulcicuță, o întórce cu gura în jos, îĭ pune pe fundŭ maĭ mulțĭ cărbunĭ și învêrtind'o rostesce cuvintele de maĭ sus.

Așternerea patuluĭ.

Mie-mĭ așternŭ bumbacŭ şi mătasă,
Flăcăilorŭ N. N. holeră ghimpósă,
Focŭ şi urzicĭ,
Ace şi furnicĭ.
Să nu pótă bé
Să nu pótă mâncà,
Să nu pótă adormì,
Să nu pót'a s'odihnì,
Pân'la mine n'orŭ venì
Și cu min' s'orŭ drăgostì!

Observațiunĭ.

Fata, care voesce să fie cercetată și drăgostită de feciorĭ, rostesce cuvintele acesteĭ vrăjĭ, audită dela o românca din satulŭ Stulpicanĭ și comunicată de d-lŭ V. Turturénŭ, tot-deauna séra când îșĭ așterne patulŭ și voesce să se culce.

Scóterea dragostilorŭ.

Sântă-Mărie, sântă de tine!
Eŭ nu calcŭ degetele tatăluĭ,
Ci calcŭ fetele satuluĭ,
Le calcŭ să fie călcate
Și 'napoĭa mea lăsate.
Cu dreptulŭ că le-am călcatŭ
Și 'napoĭ că le-am lăsatŭ,
Și cu stângulŭ am pășitŭ
Și 'nainte le-am eșitŭ ...
Dănilașŭ, Dănilașŭ!
Descalică la orașŭ
Și-mĭ dă mie cheile
Să descuĭ cămările,
Ca să-mĭ scotŭ dragostile
Din cinstea icónelorŭ,
Din fața cucónelorŭ,
Din pălăriile flăcăilorŭ,
Din cușmele bărbațilorŭ,
Din codile fetelorŭ,
Din cârpele nevestelorŭ (1).
Și cum e maĭ sus

Cununa garduluĭ
De fața pămîntuluĭ, (2)
Așà să fiŭ și eŭ maĭ pre sus,
Maĭ cinstită
Și maĭ ĭubită
Decât tóte fetele
Și tóte nevestele!

Observațiunĭ.

Fata, care voesce să fie jucată și băgată în samă de toțĭ fecioriĭ, care vrea să fie maĭ alésă și maĭ căutată dintre tóte cele-lalte fete din satŭ, înainte de a se pornì la jocŭ, fiindŭ încă în casă, îșĭ încleștéză mânile, și așà plecându-le în jos și călcându-le cu piciorulŭ dreptŭ, începe a rostì versurile de maĭ sus până la

Cu dreptulŭ că le-am călcatŭ
Și 'napoĭ că le-am lăsatŭ.

Iar când dice:

Și cu stângulŭ am pășitŭ
Și 'nainte le-am ĭeșitŭ,

atuncĭ, sosindŭ în pragulŭ ușeĭ, calcă mânile încleștate cu piciorulŭ celŭ stângŭ.

După ce în modulŭ acesta a rostitŭ ea și aceste două versurĭ, când vrea să trécă prin pórta ogrădiĭ, rostesce versurile începêndŭ dela *Dănilașŭ* și până la sfîrșitŭ.

Unele fete, când voescŭ să-șĭ scótă dragostile, ieaŭ într'o ulcică apă neîncepută și puindŭ într'însa busuiocŭ, o pană de păunŭ și unŭ banŭ de argintŭ, se ducŭ pe la cheutorile garduluĭ într'o Marțĭ, Joĭ saŭ Sâmbătă, și după ce rostescŭ cuvintele de maĭ sus, se spală cu apa și cu celelalte obiecte dintr'însa.

Prin procedura acésta și prin rostirea vrăjiĭ acesteia, se ḑice că fetele, carĭ în chipulŭ acesta *și-aŭ făcutŭ pe dragoste,* sunt căutate și jucate de toțĭ feciorii din satŭ maĭ multŭ decât orĭ-carĭ alte fete de séma lorŭ. Ba, ce este încă și maĭ multŭ, ele sunt cinstite, înaintate și respectate într'unŭ modŭ deosebitŭ chiar și de către bĕtrâniĭ și bĕtrânele satuluĭ.

Vraja acésta, dictată dimpreună cu explicarea eĭ de o româncă din Pătrăuțŭ, satŭ în districtulŭ Suceviĭ, mi-a comunicat'o d-lŭ V. Turturénŭ.

Note.

(1) Intr'o variantă a aceste vrăjĭ, totŭ din Pătrăuțŭ, aceste două versurĭ sună așà:

Din gâţele fetelorŭ,
Din legăturile nevestelorŭ.

(2) Fetele, carĭ-şĭ scotŭ dragostile cu ulcica la cheutorile vre unuĭ gardŭ, rostescŭ versurile acestea aşà :

Cum e cununa asta de gardŭ
Maĭ sus decât faţa pămîntuluĭ.

Ferberea ocneĭ.

Fĭerbe, *ocnă*, (1) clocotesce,
Pămîntulŭ mi-lŭ *coscovesce* (2)
Şi ĭérba mĭ-o dogoresce,
Pre N. la mine-lŭ pornesce.
N. să nu pótă bé,
Nicĭ să nu pótă mâncà
Pân' la mine n'a plecà;
Să nu pótă hodinì
Pân' la mine n'a pornì
Şi la mine n'a venì,
Cu mine-a se drăgostì,
Cu mine-a se libovi!

Observaţiunĭ.

Acéstă vrajă, dictată de o romîncă din satulŭ Stulpicanĭ, mi-a împărtăşit'o d-lŭ V. Turturénŭ, preotŭ.

Note.

(1) Sub cuv. *ocnă* din vraja acésta se înțelege ulcica saŭ hîrbulŭ, cu care se vrăjesce și care de regulă se pune la focŭ ca să férbă.

(2) *A coșcovì* = a corojì = a coșì, adecă a rădicà partea saŭ pătura deasupra în sus.

Făcĕtură de despărțire.

Cine-ĭ aceea,
Cine-ĭ aceea?
— Catrina!
Ce are pe capŭ?
— Pĭele de dracŭ!
Ce are pe trupŭ?
— Pĭele de lupŭ!
Ce are pe vine?
— Pĭele de câne!
Ce are în gură?
— Pricazŭ și ură!
Dacă-ĭ așà,
Să fugă N. de ea
Ca de dracu,
Și să se témă
Ca de lupŭ,
Și să se păzéscă
Ca de-unŭ câne turbatŭ!

Observațiunĭ.

De trăescŭ doĭ inșĭ bine, și nesuferindŭ acésta

ființele cele rele, atuncĭ vrăjitórea, după cum mi-a spusŭ Domnica Popescu, româncă din Ciudeiŭ, care mĭ-a dictatŭ vraja acésta, vrêndŭ să despărțéscă pre ceĭ ce trăescŭ bine, se duce în pădure și caută doĭ copacĭ gemĕnarĭ, carĭ fură desrădĕcinațĭ de o furtună și carĭ aŭ căḑutŭ unulŭ într'o parte iar celŭ-laltŭ în altă parte. Dintre aceste dóuĕ lemne iea vrăjitórea țĕrînă și întrebuințéză momentulŭ când se află ceĭ doĭ amanțĭ la olaltă, și rostesce formula de maĭ sus, menindu-ĭ cuvintele atâtŭ unuia câtŭ și altuia, și asvêrle țĕrîna acésta între dînșiĭ.

Innegrirea fetelorŭ.

Hîş, cióre negre, buhóse!
Că eŭ sunt N. cea frumósă,
Dintre fete cea alésă.
Eŭ sunt flórea satuluĭ,
Crucea busuĭoculuĭ
Şi fruntea noroduluĭ,
Dragostea feciorilorŭ
Şi fala voĭnicilorŭ!
Eŭ sunt pomŭ mândru 'nfloritŭ,
Gangurŭ galbĕnŭ auritŭ.
Când din gur'oiŭ *găngurì*
Toţĭ fecĭori-oiŭ îndulci,
Toţĭ ceĭ micĭ
Şi voĭnicĭ,
Toţĭ sătenii
Şi poporeniĭ.
Cine de mine s'a lipi,
Ca de vinŭ bunŭ s'a veselì;
Cine de mine s'a atinge,
Ca de mĭere se va linge!

Observațiunĭ.

Acéstă vrajă, culésă dela o româncă din satulŭ Stulpicanĭ, mi-a comunicat'o d-lŭ V. Turtureanŭ.

Când merge o fată la jocŭ, la hramŭ, la o nuntă saŭ la altă petrecere, cum se vede în strînsură, adreséză către cele-lalte fete versurile acestea, pre carĭ le rostesce în taină, cu scopŭ ca feciorii numaĭ pe dînsa s'o cinstéscă și s'o jóce, numaĭ cu dînsa să stea de vorbă și să se petrécă, iar pre tóte cele-lalte fete să le des prețuiască ca pre nisce cióre.

FARMECE

De piciόre-o 'mpĭedicatŭ
Și de mânĭ o aŭ legatŭ,
De gur' amuțitu-o,
De urechĭ surḑitu-o
Și de ochĭ orbitu-o.
Măriόra n'a tăcutŭ,
Ci a plânge a 'nceputŭ
Cu glasŭ mare până 'n cerĭŭ,
Cu lacrimĭ şi suspinărĭ,
Lacrimĭ lungĭ până 'n pămîntŭ,
Glasŭ lungŭ pân' la Domnulŭ sfîntŭ.
Nimene n'o aŭ vĕḑutŭ
Nimene n'o auḑitŭ
Numaĭ Maĭca Domnuluĭ
Sus din pόrta raĭuluĭ.
Numaĭ Precist'a vĕḑut'o
Și pe nume a strigat'o:
— Marie! ce glăsuescĭ?
De çe mi te tânguescĭ?
Cu glasŭ mare până 'n cerĭŭ,
Cu lacrimĭ şi suspinărĭ,
Lacrimĭ lungĭ până 'n pămîntŭ,
Glasŭ lungŭ pân' la Domnulŭ sfîntŭ?
— Da cum nu m'oiŭ glăsuì,
Și cum nu m'oiŭ tânguì,
Dacă eŭ am sinecatŭ,
Sinecatŭ şi mânecatŭ
Sâmbătă desdeminéță
Pe recόre, pe verdéță,
Pe cărarea luĭ Trăĭanŭ,

La rîulŭ luĭ Iordanŭ,
Apă rece ca să-mĭ ieaŭ
Și de ură să mĕ laŭ;
Dar' la rîŭ nu se putea
Nicĭ de cum apropià,
Că era tinosŭ, glodosŭ,
Şi înapoĭ m'am întorsŭ;
Nimene nu m'a vĕḑutŭ,
Nimene nu m'auḑitŭ,
Numaĭ câtŭ pismaşele
Şi tóte vrăjmaşele,
Numaĭ ele m'aŭ vĕḑutŭ
Şi 'nainte mĭ-aŭ eşitŭ
Şi din cale m'aŭ opritŭ.
In cale mĭ-aŭ aruncatŭ
Butucŭ mare, colţuratŭ,
De picĭóre m'aŭ 'mpĭedicatŭ
Şi mânele mĭ-aŭ legatŭ,
De gură m'aŭ amuţitŭ,
De urechĭ m'aŭ asurḑitŭ,
De ochĭ încă m'aŭ orbitŭ!
Atuncĭ Maĭca Domnuluĭ
Sus din pórta raĭuluĭ
Scară de-aurŭ sloboḑi
Şi 'nainte îĭ eşì,
Şi de mânĭ a luat'o,
După sóre a'nturnat'o,
Şi de-acolea s'aŭ pornitŭ,
Pe Maria a'nsoţitŭ
Pe cărarea luĭ Traĭanŭ,

La rîulŭ luĭ Iordanŭ,
Apoĭ în rîŭ mĭ-a băgat'o
Pânăn brâŭ, şĭ-a spĕlat'o.
Maĭca Domnuluĭ spĕlà,
Cu banĭ de-argint o săpà,
Şi cu grebla mĭ-o greblà,
Cu pana o măturà,
Cu greblă de busuĭocŭ
Şi cu pană de păunŭ,
Mĭ-o spĕlà şi mĭ-o greblà.
Măturà şi curăţĭà.
Şi bine spĕlatu-mĭ-o,
Bine limpeḑitu-mĭ-o
Din crescetulŭ capuluĭ,
De pe faţ'obrazuluĭ
Chĭar pânăn glesnele
    Picĭórelorŭ
Şi pânăn cununile
    Degetelorŭ;
Şi bine spĕlatu-o,
Bine limpeḑitu-o
    De ură,
    De pîră,
    De-adusurĭ,
    Supusurĭ,
    De făpturĭ,
    Dătăturĭ,
    De strigărĭ
    Şi căscărĭ,
    De-uricĭunĭ

Și minciunĭ.
Cunună de spinĭ de pe capŭ
Luatu-ĭ-a,
Cunună de aurŭ pe capŭ
Așeḍatu-ĭ-a,
Și de ură curățitu-o,
De dragoste încărcatu-o.
Ochĭ de buhă din capŭ
Luatu-ĭ-a,
Ochĭ de șoĭmŭ în capŭ
Așeḍatu-ĭ-a,
Și mĭ-o curățit'o
Și mĭ-o limpeḍit'o
De ură,
De pîră,
De adusurĭ,
Supusurĭ,
De făpturĭ,
Dătăturĭ,
De strigărĭ
Și căscărĭ,
De-uriciunĭ
Și minciunĭ.
Pĭele de bróscă râĭósă
De pe fața eĭ frumósă
Precista luatu-ĭ-a,
Frumuseță așeḍatu-ĭ-a,
Șĭ-a făcut'o ca o flóre,
Jucândŭ c'o raḍă de sóre,
Și spĕlatu-o,

Limpeḑitu-o
De ură,
De pîră,
De adusurĭ,
Supusurĭ,
De făpturĭ,
Dătăturĭ,
De strigărĭ,
De căscărĭ,
De uricĭunĭ
Şi mincĭunĭ!
Dinţĭ de osŭ din gură scosu-ĭ-a,
Fagurŭ de mĭere sub limbă pusu-ĭ-a,
Şi spĕlatu-o,
Limpeḑitu-o
De ură,
De pîră,
De adusurĭ,
Supusurĭ,
De făpturĭ,
Dătăturĭ,
De strigărĭ,
De căscărĭ,
De uricĭunĭ
Şi mincĭunĭ.
Din brâŭ de şérpe descinsu-o
Şi'n brâŭ de mătasă încinsu-o,
Şi spĕlatu-o,
Limpeḑitu o
De ură,

De pîră,
De adusurĭ,
Supusurĭ,
De făpturĭ,
Dătăturĭ,
De strigărĭ,
De căscărĭ,
De uricĭunĭ
Şi mincĭunĭ.
Din papucĭ *de plotună* descălţatu-o,
Şi'n cisme galbene încălţatu-o,
Şi spĕlatu-o,
Limpeḑitu-o
De ură,
De pîră,
De adusurĭ,
Supusurĭ,
De făpturĭ,
Dădăturĭ,
De strigărĭ,
De căscărĭ,
De uricĭunĭ
Şi mincĭunĭ.
De mâna cea dréptă apucatu-o,
Pe ţermŭ de mărgăritarĭŭ aruncatu-o,
De tótă ura descărcatu-o,
De ură,
De pîră,
De adusurĭ,
Supusurĭ,

De făpturĭ,
Dătăturĭ,
De strigărĭ,
De căscărĭ,
De uricĭunĭ
Şi mincĭunĭ.
Şĭ-a începutŭ Măriόra
Cu bicĭulŭ a trăsnì
Şĭ-a plesnì,
Cu bucĭumŭ a bucĭuma,
Dragostile a striga:
Dela 'mpĕrațĭ cu 'mpĕrătese,
Dela craĭ şi cu crăĭese,
Dela preoțĭ, preotese,
Dela boerĭ cu cucόne,
Dela domnĭ şi dela dόmne,
Dela mirĭ şi cu mirese,
Dela vornicĭ, vornicese,
De pe pălăriile fecĭorilorŭ,
De pe cosițele fetelorŭ,
De pe stratulŭ cu garofele,
De pe câmpulŭ cu florile......
Care nu pόte s'o vadă,
Pe degete se întinde
Dόră o pόte cuprinde,
Numaĭ ca s'o drăgostéscă
Şi ca să o *lăbostéscă.*
De-adĭ înainte
Cum este alesŭ cuculŭ
Dintre tόte pasĕrile,

Și busuĭoculŭ
Dintre tóte florile,
Și argintulŭ
Din aramă,
Așà să fie și Mărióra
Cea maĭ alésă
Și maĭ frumósă
Dintre tóte fetele
De prin tóte satele!
Cine
Vine?
Ce 'mpĕrătésă,
Ce crăĭasă,
Ce preotésă,
Ce vornicésă,
Ce mirésă?
Nu-ĭ împĕrătésă
Nicĭ crăĭasă,
Nicĭ vornicésă,
Nicĭ preotésă,
Nicĭ mirésă,
Că-ĭ Mărióra cea frumósă,
Dintre tóte maĭ alésă.
Cine-o vede pe din dosŭ
Cată s'o vadă și din față,
Care o vede din față
Cată s'o vadă și din dosŭ.
Care nu póte s'o vadă
Pe degete se întinde
Dóră o póte cuprinde,

Numaĭ ca s'o drăgostéscă
Şi ca să o *lăbostéscă.*
De-adĭ înainte
Cum este alesŭ cuculŭ
Dintre tóte paserile,
Şi busuĭoculŭ
Dintre tóte florile,
Şi argintulŭ
Din aramă,
Aşà să fie şi Măriόra
Cea maĭ alésă
Şi maĭ frumósă
Dintre tóte fetele
De prin tóte satele!

Observaţiunĭ.

Farmeculŭ acesta mi l'a comunicatŭ conşcolarulŭ şi consăténulŭ meŭ d-lŭ George Forgaciŭ în anulŭ 1870, iar d-sa l'a prescrisŭ dintr'unŭ manuscriptŭ alŭ luĭ Leonŭ Popescu, unŭ altŭ conşcolarŭ alŭ meŭ, căruia i l'a fostŭ dictatŭ mama sa Domnica, româncă din orăşelulŭ Ciudeiŭ, districtulŭ Storojineţuluĭ.

Nu multŭ după ce l'am căpĕtatŭ l'am trimisŭ d-luĭ B. P. Hasdeŭ, care l'a publicatŭ apoĭ în «*Columna luĭ Traianŭ*» an. I, Bucurescĭ 1870, pag. 4.

La vr'o câțĭ-va anĭ după publicarea acestuĭ farmecŭ, întîlnindu-mĕ singurŭ cu Domnica Popescu la cumnatulŭ meŭ Samuilŭ Petrescu, parochŭ în Crasna, și rugând'o ca să-mĭ împărtășéscă ceea ce va fi sciindŭ din literatura poporană, ea, între multe alte descântece și farmece, mi-a dictatŭ și farmeculŭ de maĭ sus, însă nu precum îlŭ publicasemŭ, ci cu unele schimbărĭ și adausurĭ, ast-felŭ că cu totŭ dreptulŭ se póte considerà ca o variantă de sine stătătóre.

Dreptŭ aceea m'am hotărîtŭ să publicŭ și acéstă variantă, despre care ni-ĭ vorba, așà după cum mi s'a dictatŭ și după cum urméză :

II.

S'a sinecatŭ,
S'a mânecatŭ
Mărióra cea istéță
Sâmbătă des-deminéță
Pe cărarea luĭ Trăĭanŭ,
La părĕul luĭ Iordanŭ,
Apa limpede să-șĭ ĭee
De ură ca să se spele.
La părĕŭ nu s'o pututŭ
Nicĭ decum apropià,
Că era tinosŭ, glodosŭ,

Şi'napoĭ că s'o întorsŭ.
Nime n'o vĕḑut'o,
Nime n'o auḑit'o,
Numaĭ pismaşele
Şi cu vrăjmaşele,
Numaĭ ele c'aŭ vĕḑut'o,
Numaĭ ele aŭ auḑit'o.
Şi după ce-o auḑitŭ
Inainte ĭ-o ĭeşitŭ,
Butucŭ mare o luatŭ,
In cale-ĭ l'o aruncatŭ,
De picĭóre-o 'mpĭedicat'o,
De mânĭ o legat'o,
De gur'o amuţit'o,
De ochĭ o orbit'o,
De urechĭ o asurḑit'o.
Şĭ-o prins N. a se tângui
Şĭ-a se glăsui
Cu glasŭ mare până 'n cerĭŭ,
Cu lacrimĭ până 'n pămîntŭ.
Nime n'o vĕḑut'o,
Nime n'o auḑit'o,
Numaĭ Maĭca Domnuluĭ
Sus din naltulŭ cerĭuluĭ,
Numaĭ ea c'o vĕḑut'o,
Numaĭ ea c'o auḑit'o,
Şi pe nume c'o strigat'o,
Şi din gură o 'ntrebat'o:
— N. ce mi te tânguescĭ,
De ce mi te glăsuescĭ

Cu glasŭ mare până 'n cerĭŭ,
Cu lacrimĭ până 'n pămîntŭ?
— Da cum nu m'oiŭ tângui,
Şi cum nu m'oiŭ glăsui
Cu glasŭ mare până 'n cerĭŭ,
Cu lacrimĭ până 'n pămîntŭ,
Că m'am sinecatŭ
Şi m'am mânecatŭ
Sâmbătă des-deminéţă
Pe cărarea luĭ Traĭanŭ,
La părĕulŭ luĭ Iordanŭ,
Apă limpede să-mĭ ieŭ,
De ură ca să mĕ spĕlŭ,
La părĕŭ nu m'am pututŭ
Nicĭ de cum apropià,
Că a fostŭ tinosŭ, glodosŭ,
Şi 'napoĭ că m'am întorsŭ;
Nime nu m'o vĕḑutŭ,
Nime nu m'o auḑitŭ,
Numaĭ pismaşele
Şi cu vrăjmaşele,
Numaĭ ele m'o vĕḑutŭ,
Numaĭ ele m'o auḑitŭ;
Şi pe locŭ cum m'o auḑitŭ,
Inainte mĭ-o eşitŭ,
Butucŭ mare o luatŭ,
In cale mi l'o aruncatŭ,
De picĭóre m'o împĭedicatŭ,
De mânĭ m'o legatŭ,
De gură m'o amuţitŭ,

De urechĭ m'o asurḑitŭ,
Şi de ochĭ că m'o orbitŭ!
Auḑindŭ Maĭca Domnuluĭ
Sus din naltulŭ cerĭuluĭ,
La N. lungŭ că s'o uĭtatŭ,
Şi aşà ĭ-o cuvîntatŭ :
— Tacĭ N. nu te tângui,
Nu mi te maĭ glăsuì
Cu glasŭ mare până 'n cerĭŭ,
Cu lacrimĭ până 'n pămîntŭ,
Că eŭ sunt vrednică
Şi puternică
Să te lecuescŭ
Şi să-ţĭ folosescŭ!
Şi 'ndată cum o vorbitŭ,
Scară de aurŭ o sloboḑitŭ
Pe dînsa s'o scoborîtŭ
Şi 'nainte ĭ-o ĭeşitŭ,
De mâna dréptă o luat'o,
După sóre o 'nturnat'o
Şĭ-amêndouĕ apoĭ pornit'o
Pe cărarea luĭ Trăĭanŭ,
La părĕulŭ luĭ Iordanŭ.
Cum o sositŭ la părĕŭ,
Maĭca Domnuluĭ
O băgat'o până'n brăŭ
In apa Iordanuluĭ,
Şi-o prinsŭ apoĭ a o spĕlà,
Cu banĭ de-argintŭ a o săpà,
Cu greblă de busuĭocŭ a o greblà,

Cu pană de păunŭ a o mătură,
Cu pene de cucŭ a o netedì.
Bine spĕlatu-o,
Bine limpedìtu-o
Din vîrvulŭ capuluĭ
Până 'n cununele unghiilorŭ.
Bine spĕlatu-o,
Bine limpedìtu-o
De ură,
De pîră,
De adusurĭ,
De supusurĭ,
De fapturĭ,
De daturĭ,
De strigărĭ,
De căscărĭ,
De uricĭunĭ de pe lume.
Cunună de spinĭ de pe capulŭ eĭ
Luatu-ĭ-o,
Cunună de aurŭ pe capulŭ eĭ
Pusu-ĭ-o,
De ură curăţitu-o,
De dragoste încărcatu-o.
Ochĭ de *budihecĭŭ* (1) din capulŭ eĭ
Scosu-ĭ-o,
Ochĭ de şoĭmŭ în capulŭ eĭ
Pusu-ĭ-o,
De ură curăţitu-o,
De dragoste încărcatu-o.
Pĭele de broscă râĭósă

De pe fața eĭ luatu-ĭ-o,
Sórele și luna pe fața eĭ
Scrisu-ĭ-o,
De ură curățitu-o,
De dragoste încărcatu-o.
Dinți de osŭ din gura eĭ
Scosu-ĭ-o,
Mărgăritarĭŭ în gura eĭ
Vĕrsatu-ĭ-o,
De ură curățitu-o,
De dragoste încărcatu-o.
Glasŭ de cucŭ în gura eĭ
Pusu-ĭ-o,
Fagurĭ de miere sub limba eĭ
Intocmitu-ĭ-o,
De ură curățitu-o,
De dragoste încărcatu-o.
Din cămeșă de spinĭ desbrăcatu-o,
In cămeșă de păióră îmbrăcatu-o,
De ură curățitu-o,
De dragoste încărcatu-o.
Din brâŭ de șerpe descinsu-o,
Cu brâŭ de mătasă încinsu-o,
De ură desbrăcatu-o,
De dragoste 'ncărcatu-o.
Din opincĭ de *plotunŭ* (2)
Descălțatu-o,
In cisme galbene
Incălțatu-o,
De ură curățitu-o,

De dragoste 'ncărcatu-o.
De mâna dréptă luatu-o,
Pe ţĕrmură de mărgăritarĭŭ
Aruncatu-o,
De ură descărcatu-o,
De dragoste 'ncărcatu-o.
Pe calŭ albŭ încălicatu-o,
După sóre înturnatu-o,
De ură descărcatu-o,
De dragoste 'ncărcatu-o.
Bucĭumŭ de aurŭ în stânga
Datu-ĭ-o,
Biciŭ de focŭ în drépta
Pusu-ĭ-o,
De ură descărcatu-o,
De dragoste 'ncărcatu-o.
Şĭ-a prinsŭ N. cu bicĭulŭ a plesnì
Şĭ-a trăsnì,
Tótă lumea a o stârnì,
Cu bucĭumulŭ a bucĭumà,
Dragostile a strigà:
Dela 'mpĕraţĭ cu 'mpĕrătese,
Dela ministrì cu ministrese,
Dela baronĭ cu baronese,
Dela preoţĭ cu preotese,
Dela domnĭ cu domnişóre
Dela boerĭ cu cucóne,
Dela mirĭ cu mirese,
Dela vornicĭ cu vornicese,
De pe pălăriile flăcăilorŭ,

De pe cosiţele fetelorŭ,
De pe stratulŭ cu florile,
De pe câmpia cu ĭerburile,
De pe tóte florile,
De pe tóte ĭerburile,
De pe tóte pânele,
De pe tóte holdele.
Şĭ-a prinsŭ lumea a s'adunà
Şi din gură a 'ntrebà:
— Cine vine,
Cine vine?
Ce 'mpĕrătésă,
Ce ministrésă,
Ce baronésă,
Ce preotésă,
Ce cucónă,
Ce domnişóră,
Ce vornicéscă,
Ce mirésă?
— Nu e 'mpĕrătésă,
Nicĭ ministrésă,
Nicĭ baronésă,
Nicĭ preotésă,
Nicĭ cucónă,
Nicĭ domnişóră,
Nicĭ vornicésă,
Nicĭ mirésă,
Că e N. cea frumósă,
Dintre tóte cea maĭ alésă!
Cine o vedea din dosŭ

Căta s'o vadă şi din faţă,
Cine o vedea din faţă
Căta s'o vadă şi din dosŭ.
Iar' care n'o putea vedea
Pe degete se 'ntindea
Şi 'n lăuntru-şĭ respundea:
— Ea să drăgostéscă,
Ea să *lăbostéscă* (3) . . .
De astădĭ înainte
Ea să fie cea maĭ cuminte.
Cea maĭ deştéptă
Şi maĭ înţeléptă,
Cea maĭ frumósă
Şi maĭ alésă.
Precum îĭ alesŭ cuculŭ
Dintre tóte pasěrile,
Şi păunulŭ
Dintre tóte *gobăile*, (4)
Şi busuĭoculŭ
Dintre tóte florile,
Şi argintulŭ
Din aramă,
Aşà să fie N. maĭ de sémă,
Maĭ frumósă
Şi maĭ alésă
Dintre tóte fetele
Şi tóte nevestele!

Observațiunĭ.

Fărmecătórea ține în mâna dréptă unŭ struțŭ compusŭ din treĭ pene de cucŭ și una de păunŭ, precum și din treĭ fire de busuiocŭ, tóte legate la unŭ locŭ cu unŭ firŭ de lână țigae roșie, ce trece printr'o monedă, care represintă icóna Sântă-Mărieĭ saŭ a St. Michailŭ, iar mâna stângă o razemă pe pieptulŭ persóneĭ, *căreia i se face pe dragoste.*

Actulŭ acesta se sĕvêrșesce numaĭ într'o Sâmbătă des-deminéță înainte de rĕsăritulŭ sóreluĭ, iar formula farmeculuĭ se rostesce de treĭ orĭ după olaltă.

O sémă de fete, carĭ voescŭ să fie îndrăgostite și iubite, îșĭ facŭ singure pe dragoste. Se scólă într'o Sâmbătă des-deminéță, se ducŭ, până a nu rĕsări sórele, la unŭ părîŭ, ieaŭ din acela cu unŭ vasŭ apă și aducênd'o acasă punŭ busuiocŭ într'însa și o descântă.

Când aŭ să se ducă la jocŭ, se spală peste totŭ corpulŭ cu apă de acésta, punŭ busuioculŭ sub brâŭ, și așà se pornescŭ apoĭ la jocŭ. Făcêndŭ acésta, credŭ ele că toțĭ feciorii trebue să se bată după dînsele, să le îndrăgéscă și iu-

béscă și să le jóce maĭ multŭ decât pe orĭ-carĭ altele.

Note.

(1) Cuv. *budihecĭŭ* e identicŭ cu *budihacĭŭ* și însemnéză o specie de *buhă*.

In Bucovina se maĭ usitéză, afară de aceste două cuvinte, încă și cuv. *budihală saŭ bughihală*, care însemnéză ceva sborșitŭ, urîtŭ, dărăbănosŭ.

(2) *Plotunŭ* saŭ *plotonŭ*, pl. *plotunĭ*, s'a numitŭ, după spusa Românilorŭ din Bucovina, unŭ felŭ de animalŭ sĕlbaticŭ, fórte puternicŭ și fiorosŭ, care avea unŭ cornŭ în frunte și care în vechime a trăitŭ prin pădurile Carpaților și maĭ cu sémă prin cele din ținutulŭ Dorneĭ și Câmpulunguluĭ din Bucovina. Astădĭ animalulŭ acesta nu maĭ esistă, a dispărutŭ cu totulŭ, numaĭ numele i s'a maĭ păstratŭ.

Dela numele acestuĭ animalŭ credŭ că vine și numele *Plotonița*, unŭ sătișorŭ în Bucovina, districtulŭ Gureĭ-Humoruluĭ.

(3) *Lăbostéscă*, cuv. străinŭ, însémnă *a iubì*, *a desmerdà*.

(4) In cele maĭ multe părțĭ din Bucovina pasĕrile de casă se numescŭ și *gobăĭ*, sing. *gobae*.

Cum că acésta întru adevĕrŭ e așà, se póte vedé și dintr'o satiră poporană din satulŭ Galinescĭ, districtulŭ Rădăuțuluĭ, care sună ast-felŭ :

Vine lelea dela Prutŭ
C'o găină de vîndutŭ.

— Ce cerĭ, lele, pe *gobae?*
— Şepte ruble şĭ-o liţcae!
— Lasă, lele, liţcaĭa,
Că ţi-ĭ slabă *gobaea!*

Saŭ într'o variantă:

— Lasă, lele, liţcaĭa,
Că s'a vinde *gobaea!*

Totŭ de dragoste.

— Bună deminéța,
Apă *curĕtóre.* (1)
— *Țănimă* (2) dumitale,
N. fată frumósă!
Da cum de-aĭ venitŭ la mine
Așà des de deminéță,
N. fată frumósă?
— Am venitŭ ca să mĕ spelĭ
Și ca să mĕ curățescĭ!
Cum te scoborĭ tu și viĭ
Din munțĭ, de prin obârșiĭ
In vĕrsările câmpuluĭ
De spelĭ tóte malurile
De tóte ruginile,
Și spelĭ tóte pĭetrile
De tóte *jebrinele*, (3)
Am venitŭ și eŭ la tine
Ca să mĕ spelĭ și pre mine
Din vîrvulŭ capuluĭ
Până 'n cununile unghilorŭ,
Bine să mĕ curățescĭ,

Bine să mĕ limpeḑescĭ:
De ură,
De pîră,
De-adusurĭ,
De supusurĭ,
De fapturĭ,
De daturĭ,
De strigărĭ,
De căscărĭ,
De uricĭunĭ de pe lume! . . .
Maĭca Domnuluĭ a vĕḑut'o
Cu atâta n'a lăsat'o.
De mâna dréptă a luat'o,
Dipe (4) sóre a 'nturnat'o,
La *Mira Slava* (?) dusu-o,
Cu mirŭ miruitu-o,
Glasŭ de cucŭ în gură
Pusu-ĭ-o,
Fagurŭ de mĭere sub limbă
Aşeḑatu-ĭ-o,
Ca 'ntre ómenĭ când a ĭeşì,
Şi cu dînşiĭ când va vorbì,
Ca cu mĭere să-ĭ pótă 'ndulcì.
Toţĭ săteniĭ,
Toţĭ poporeniĭ,
Toţĭ veciniĭ,
Toţĭ străiniĭ,
Toţĭ fecĭoriĭ,
Toţĭ maĭ mariĭ,
Toţĭ vătămaniĭ,

Ea cum cu gura lĭ-a grăi
Ca cu mĭere ĭ-a 'ndulcì,
Cum cu gura a căscà
Ca și cuculŭ a cântà,
Pre toțĭ mi ĭ-a fărmecà.
Iar toțĭ, câțĭ vorŭ fi,
Inaintea eĭ vorŭ ĭeșì
Cu cuvinte bune,
Cu păhare pline,
Cu capurile plecate,
Cu cușmele rădicate,
Și care de dînsa s'a atinge
Ca de mĭere se va linge.

Observațiunĭ.

Farmeculŭ acesta mi l'a dictatŭ Dómnica Popescu din Ciudeiŭ.

Fata, care voesce s'o îndrăgostéscă lumea, se îmbracă într'o Sâmbătă des-deminéță în cămeșă albă, îșĭ despletesce pĕrulŭ și-lŭ péptĕnă, însă nu-lŭ împletesce, ci-lŭ lasă s'atârne și să fâlfâe pe spate. Iea după aceea șépte fire de busuiocŭ în mâna dréptă și o monetă de argintŭ în mâna stângă, și ast-felŭ alérgă până a nu rĕsărì sórele la o apă curgĕtóre. După ce a sositŭ, îșĭ udă maĭ întâĭ degetele la mânĭ și la picióre de treĭ orĭ și apoĭ

se spală cu busuioculŭ și cu argintulŭ, rostindŭ cuvintele de maĭ sus ale farmeculuĭ.

Dacă fata, care voesce a-șĭ face pe dragoste, nu scie singură cuvintele farmeculuĭ, atuncĭ le rostesce în loculŭ eĭ fărmecătórea, care în casulŭ acesta trebue asemenea să se ducă cu dînsa la apă.

Note.

(1) *Curĕtóre* = curgĕtóre. In Bucovina fórte adese-orĭ se aude ḑicêndŭ *cură* în locŭ de *curge*, *curêndŭ* în locŭ de *curgêndŭ* și *curĕtorŭ -e* în locŭ de *curgĕtorŭ -e*.

(2) *Țănimŭ*, prescurtatŭ din *mulțănimŭ* = mulțămimŭ. Româniĭ din Bucovina spunŭ maĭ adese-orĭ *a mulțănì* decât *a mulțămì*, nicĭ când însă *a mulțumì*

(3) *Jebrină*, pl. *jebrine* = Lâna bróscei, lat. conferva rivularis.

(4) Româniĭ din unele sate din districtulŭ Rădăuțuluĭ și alŭ Storojinețuluĭ din Bucovina, precum bună-óră ceĭ din Vicove, Crasna și Ciudeiŭ, spunŭ fórte adese-orĭ *dipe* în locŭ de *după: dipe-aceea* = după aceea.

Chemarea steleĭ.

I

O stea, gostea,
Dragostea-ĭ a mea;
Douĕ stele, gostele,
Dragostile mele;
Treĭ stele, gostele,
Dragostile mele;
Patru stele, gostele,
Dragostile mele;
Cincĭ stele, gostele,
Dragostile mele;
Şese stele, gostele,
Dragostile mele;
Şepte stele, gostele,
Dragostile mele;
Optŭ stele, gostele,
Dragostile mele;
Ia şĭ-a nóua stea,
Asta-ĭ stéua mea!
Stea, steluţa mea!

Eŭ mĕ voiŭ culcà
Și m'oiŭ hodinì,
Iar tu nu dormì,
Nu te hodihnì,
Ci âmblă țĕrile
Și tóte hotarele
Să-mĭ aducĭ dragostile:
Dela nouĕ holḑĭ înverḑite,
Dela nouĕ secărĭ înflorite,
Dela 99 de mirĭ cu mirese,
Dela 99 de craĭ cu crăĭese,
Dela 99 de'mpĕrațĭ cu'mpĕrătese,
Dela 99 de preoțĭ cu preotese,
Dela 99 de păunĭ cu păunițe,
Dela 99 hulubĭ cu hulubițe,
Dela 99 vacĭ cu vițeĭ,
Dela 99 de oĭ cu mĭeĭ,
Dela 99 scrófe cu purceĭ,
Dela 99 pălăriĭ fecĭorescĭ,
Dela 99 struțurĭ fetescĭ;
Să mi le aducĭ, dragă stea,
Până la căsuța mea,
De cu séră până'n cântătorĭ
De douĕ orĭ,
Iar din cântătorĭ
Până'n ḑorĭ
De treĭ orĭ,
In astă ulcea cu florĭ!

*

Duminecă deminéță m'am sculatŭ,
Duminecă deminéță 'am mânecatŭ.
Când a'ntratŭ popa'n altarĭŭ
Păsĕrica cânta'n parĭ.
Când popa'n altarĭŭ a întratŭ,
Cu pĭeptene de-argintŭ m'am pĭeptĕ-
natŭ],
Cu păharŭ de aurŭ m'am cinstitŭ
Și la biserică m'am pornitŭ.
Când în biserică am întratŭ,
Toțĭ la mine s'aŭ uĭtatŭ,
Șĭ-aŭ prinsŭ bărbațiĭ cotindu-se
Și femeile ghĭontindu-se,
Toțĭ la mine reŭ uĭtându-se.
Da eŭ că m'am supĕratŭ,
Dela biserică m'am înturnatŭ
Totŭ plângêndŭ și văicărândŭ
Cu glasŭ mare până'n cerĭŭ,
Cu lacrimĭ până'n pămîntŭ.
Nime nu m'a audițŭ,
Nime nu m'a vĕdutŭ,
Decât Maĭca Domnuluĭ
Sus din pórta cerĭuluĭ.
Și ea cum m'a auditŭ
Și cum m'a vĕdutŭ,
A prinsŭ a mĕ întrebà
Și din gur'a-mĭ spune-așà:
—Ce plângĭ N., ce te căinezĭ,
De ce te văicărezĭ
Cu glasŭ mare până'n cerĭŭ,

Cu lacrimĭ până'n pămîntŭ?
—Da eŭ cum n'oiŭ plânge
Și cum nu m'oiŭ căinà,
Cum nu m'oiŭ văicărà,
Dacă eŭ am mânecatŭ
    Și m'am sinecatŭ
    Astădĭ deminéță
Când a'ntratŭ popa'n altarĭŭ
Și păsĕrica cânta'n parĭ,
Și când popa'n altarĭŭ a'ntratŭ
Cu pĭeptene de-argintŭ m'am pĭeptĕnatŭ,
Cu păharŭ de aurŭ m'am cinstitŭ
Și la biserică m'am pornitŭ;
Și'n biserică când am întratŭ
Toțĭ la mine s'aŭ uĭtatŭ,
Șĭ-aŭ prinsŭ bărbațiĭ a se cotì,
Femeile a se ghĭontì,
Toțĭ la mine cu rĕŭ a privì!
    — Tacĭ N. nu plânge,
    Nu te căinà,
Nu te maĭ văĭcărà
Cu glasŭ mare până'n cerĭŭ,
Cu lăcrimĭ până'n pămîntŭ,
Că eŭ de mâna dréptă te-oĭŭ luà
Și'n părĕulŭ Iordanuluĭ te-oiŭ băgà,
Și te-oiŭ curățì și te-oiŭ spĕla,
Cu cămeșă de dragoste te-oiŭ îmbrăcà,
Cu brâŭ de *ibosŭ* (1) te-oiŭ încinge,
Cunună de florĭ în capŭ țĭ-oiŭ pune,
Sórele'n fată pune-țĭ-oiŭ

Lipi-ți-l-oiŭ,
Strâluci-te-te-oiŭ;
Luna 'n pĭeptŭ ți-oiŭ răzimà
Și lucefereĭ
Pe umereĭ
Țĭ-oiŭ așeza!....
Lucéfĕrulŭ celŭ de ḑi sus
Pe mâna dréptă mi l'a pusŭ,
Și 'n mâna stângă *busuĭocŭ* (2)
Să mĕ iea fecĭoriĭ la jocŭ,
Și steluțe mĕrunțele
Imprejurulŭ pólelorŭ mele.
Cine la mine a căutatŭ
Ca de vinŭ l'am îmbĕtatŭ;
Cine la mine a grăitŭ
Ca cu pâne de grâŭ l'am hrănitŭ,
Ca cu mĭere l'am îndulcitŭ!

Observațiunĭ.

Farmeculŭ acesta, culesŭ din satulŭ Pătrăuțŭ, nu departe de orașulŭ Sucéva, mi l'a împărtășitŭ d-lŭ V. Turturénŭ.

Fata, care voesce să fie cercetată, jucată și iubită de feciorĭ maĭ multŭ decât alte fete, merge Sâmbătă séra *după tócă*, adecă după *vecernie,* când e cerulŭ seninŭ, în grădina cu florĭ cu o ulcică de apă próspĕtă, neîncepută, în mână, și punêndŭ

ulcica între florĭ, rupe unŭ mănunchiŭ de *busuiocŭ* și alte florĭ mirositóre, și punêndu-le apoĭ în ulcica cu apă, se uită la stele și rostesce versurile farmeculuĭ de maĭ sus până la «*Duminecă deminéță.*»

Sfîrșindŭ de rostitŭ de nouĕ orĭ după olaltă acéstă parte a farmeculuĭ, încetéză de a se uità maĭ multŭ la stele. Scóte apoĭ busuioculŭ din ulcică, bea puțină apă, cu puțină se spală pe obrazŭ și se netedesce pe capŭ, cu puțină și cu busuioculŭ fărmecatŭ se duce pe acolo pe unde cugetă că vorŭ trece feciorii și stropesce o parte de locŭ până în pragulŭ ușeĭ dela casă. Iar când ajunge la pragŭ, tórnă dinnaintea luĭ tótă apa câtă a maĭ rĕmasŭ. Din busuiocŭ o parte o rupe și o presură pe cale unde cugetă că vorŭ venì la dînsa feciorii, iar cu ceea-laltă se frécă pe mânĭ și pe obrazŭ. După ce a făcutŭ tóte acestea, se duce și se culcă, în bună speranță că farmeculŭ îșĭ va avé efectulŭ doritŭ.

A doua ḑi des-deminéță, adecă Duminecă până nu rĕsare sórele, se scólă și rostesce a doua parte a farmeculuĭ, începêndŭ dela «*Duminecă deminéță*» și până la sfîrșitŭ. După acésta se îmbracă cu cele maĭ frumóse haine ce le are, îșĭ

pune în capŭ florĭ, sub brâŭ saŭ în sînŭ busuiocŭ, și așà gătită plécă apoĭ la biserică și la *jocŭ*, unde e totŭ tineretulŭ satuluĭ adunatŭ, avêndŭ cea maĭ bună speranță că de acum înainte va fi cea maĭ căutată și maĭ iubită fată din totŭ satulŭ.

O variantă a acestuĭ farmecŭ, culésă dela o româncă din *Sân-Georgiŭ* în Transilvania, se începe așà:

O stea, logostea!
Adă-mĭ dragostea mea
De treĭ orĭ
Până 'n ḑorĭ
La astă ulcea cu florĭ.
Douĕ stele,
Logostele!
Aducețĭ dragostile mele
De treĭ orĭ
Până 'n ḑorĭ
La astă ulcea cu florĭ!

Și totŭ așà până la:

Nouĕ stele,
Logostele!
Aducețĭ dragostile mele
De treĭ orĭ
Până 'n ḑorĭ
La astă ulcea cu florĭ!

Trebue însă să însemnezŭ aicĭ, că cuvîntulŭ *gostea* nu l'am întîlnitŭ nicăirĭ până acum, fără numaĭ în farmeculŭ de față și celŭ ce urméză, pe când cuvîntul *logostea* provine în maĭ multe farmece și vrăjĭ române maĭ alesŭ din Transilvania și Ungaria. *Gostea* séměnă a fi scurtatŭ din *logostea*.

Când ajunge fărmecătórea la versurile :

Ia șĭ-a nóua stea,
Asta-ĭ stéua mea!

atuncĭ se uită la cea maĭ frumósă și maĭ luminósă stea de pe întinderea cerescă, și apoĭ rostesce maĭ departe versurile farmeculuĭ.

Poporulŭ românŭ de pretutindene crede că fie-care omŭ are câte o stea în cerŭ, care este strînsŭ legată de sórtea luĭ și pe care o capětă elŭ când se nasce. Câțĭ ómenĭ sunt pe pămîntŭ, atâtea stele sunt pe cerŭ. Când unŭ românŭ este ameninṭatŭ de vre-o cursă, atuncĭ ḑice elŭ că stéua luĭ se întunecă; când e persecutatŭ de sórte, când se simte fórte nefericitŭ, ḑice în marea-ĭ întristare și amărăciune că n'are stea în cerŭ, de aceea e așà de nefericitŭ; iar când se apropie de finitulŭ vieṭiĭ sale, atuncĭ crede că stéua luĭ

nu rĕmâne maĭ multŭ pe cerŭ, ci cade jos. De câte orĭ vede românulŭ cădêndŭ vre-unŭ meteorŭ, ḑice ca a căḑutŭ stéua unuĭ omŭ, care a muritŭ în momentulŭ acela. Maĭ pe scurtŭ stelele, atâtŭ cele ordinare, câtŭ și *cele cu códă*, adecă *cometiĭ*, și maĭ cu sémă aceste din urmă, aŭ o înrîurire fórte mare asupra închipuiriĭ românuluĭ. De aicĭ, dela acéstă credință fórte lățită printre românĭ vine apoĭ că ceĭ maĭ mulțĭ vrăjitorĭ și vrăjitóre, fărmecătorĭ și fărmecătóre *caută* saŭ *cetescŭ în stele sórtea ómenilorŭ;* și totŭ acéstă credință, cugetŭ eŭ, a îndemnatŭ și pe fata din farmeculŭ de față a se adresà cătră *stéua sa* și a o rugà ca să-ĭ aducă dragostile din tóte părțile și să i le pună în ulcica cea cu apă neîncepută și cu florĭ umplută, cu care îșĭ face ea pe dragoste.

Note.

(1) Cuvîntulŭ *ibosŭ* din farmeculŭ de față abia acum întâia óră l'am întîlnitŭ în literatura poporană. In vorba de tóte ḑilele nu l'am auḑitŭ nicĭ odată, și nicĭ nu credŭ că se va fi întrebuințândŭ unde-va, celŭ puținŭ în Bucovina nu.

(2) *Busuioculŭ* e unica plantă, care se întrebuințéză de cătră românce maĭ la tóte farmecele. Elŭ are, după

credința românilorŭ, o deosebită putere de a atrage și a fărmecà. De aceea maĭ tóte fetele marĭ și nevestele tinere îndătinéză în dile de sĕrbătorĭ a-lŭ purtà legatŭ la cheutórea cămeșilorŭ, sub brâŭ saŭ în sînŭ.

II

O stea
Gostea,
Douĕ stele
Gostele,
Treĭ stele
Gostele,
Patru stele
Gostele,
Cincĭ stele
Gostele,
Șese stele
Gostele,
Șepte stele
Gostele,
Optŭ stele
Gostele,
Nouĕ stele
Gostele,
Fițĭ de-ajutoriŭ steleĭ mele!
Stéuă, stelușóra mea,
Cea luminósă
Și vederósă,
Eŭ acéstă sfîntă apă

Aicĭ voiŭ lăsà
Şi m'oiŭ culcà,
Şĭ-oiŭ dormì
Şĭ-oiŭ hodinì.
Dar tu stea,
Steluţa mea,
Luminósă,
Vederósă,
Să nu te culcĭ,
Să nu dormĭ,
Să nu te hodinescĭ,
Ci să te ducĭ
Şi să-mĭ aducĭ
Dragostile,
Frumuseţile
Şi tóte *numele*
Dela'mpĕraţĭ cu'mpĕrătese,
Dela craĭ şi cu crăese,
Dela preoţĭ cu preotese,
Dela vornicĭ cu vornicese,
Dela mirĭ cu mirese
Şi dela closce cu puĭ
Şi aice să mi le puĭ.
Deminéţa, când m'oiŭ sculà,
Eŭ aicĭ în astă apă le-oiŭ aflà,
Cu dînsele pe obrazŭ m'oiŭ spĕlà!...

Observaţiunĭ.

Fata, care voesce să fie iubită, după cum mi-a

spusŭ Domnica Popescu, care mi-a dictatŭ farmeculŭ acesta, cum a înseratŭ și aŭ rĕsăritŭ tóte stelele pe cerŭ, se duce și aduce apă neîncepută dela o fântână saŭ dela unŭ părîŭ într'unŭ vasŭ curatŭ. Atâtŭ când se duce câtŭ și când aduce apa, caută ca să n'o vadă nimene. După ce aduce apa, o pune într'unŭ locŭ afară, unde să nu ajungă nimicŭ la dînsa, dar nicĭ să fie acoperită cu ceva anume ca să pótă cădé peste nópte róuă într'însa. Iar după ce a adus'o acasă, iea o *pană de păunŭ*, și umblândŭ cu *păunulŭ* prin dînsa, rostesce de treĭ orĭ farmeculŭ de maĭ sus. Apoĭ pune apa sus ca să stee acolo până a doua ḑi deminéță. Totŭ odată, când rostesce cuvintele de maĭ sus, se uită pe cerŭ la stéua cea maĭ luminósă, bună-óră la unŭ lucéfĕrŭ saŭ și la o altă stea maĭ vederósă.

În serile nourate, când nu se vĕdŭ stelele pe cerŭ, nu se face farmeculŭ acesta, ci numaĭ când e cerulŭ plinŭ de stele.

A doua ḑi deminéță se spală pe obrazŭ cu apa ast-felŭ descântată și fermecată, și apoĭ o aruncă într'unŭ locŭ curatŭ, iar păunulŭ îlŭ pune în capŭ.

De frumusețe.

Duminecă deminéță
Din așternutŭ m'am sculatŭ,
Pe față că m'am spĕlatŭ,
Frumosŭ că m'am pĭeptĕnatŭ,
Curățea m'am îmbrăcatŭ,
Pe calŭ sprintenŭ, graurŭ,
    Am încălicatŭ,
Bucĭumŭ de argintŭ curatŭ
In mâna drépt'am luatŭ,
Prin mijloculŭ satuluĭ
    Am alergatŭ
    Totŭ bucĭumândŭ
    Și trîmbițândŭ.
    Câțĭ m'aŭ auḑitŭ
    Toțĭ s'aŭ grăbitŭ,
    Toțĭ aŭ alergatŭ
    Șĭ-aŭ întrebatŭ:
Cine vine bucĭumândŭ?
Cine vine trîmbițândŭ?
Ce 'mpĕratŭ, ce 'mpĕrătésă?
Ce craiŭ óre, ce crăĭasă?

Nu-ĭ împĕratŭ, nicĭ împĕrătésă,
Nu e craĭŭ, nu e crăĭasă,
Că-ĭ N. cea frumósă,
Dintre fete cea maĭ alésă!
Cine m'o vĕḑutŭ
I-am şi plăcutŭ
Şi m'o şi ĭubitŭ,
Ca de pâne bună s'o săturatŭ,
Ca de vinŭ bunŭ s'o îmbĕtatŭ.
Toţĭ voĭniciĭ din satŭ
După mine s'o luatŭ . . .
Cum îĭ păunulŭ maĭ alesŭ
Decât tóte pasĕrile,
Aşà să fiŭ şi eŭ maĭ alésă
Decât tóte fetele!
Cum îĭ argintulŭ
Maĭ alesŭ din aramă,
Aşa să fiŭ şi eŭ
Din tóte fetele maĭ de samă!
Cum îĭ mătasea maĭ alésă
Şi maĭ vederósă,
Aşà să fiŭ şi eŭ de acuma
Dintre tóte fetele maĭ frumósă!

Observaţiunĭ.

Fata, care voesce a fi privită de cea maĭ frumósă dintre tóte fetele și iubită de fecĭorĭ, iea o pană de păunŭ, unŭ banŭ de argintŭ și unŭ

firŭ de mătase roşie, şi legându-le pre tóte acestea la unŭ locŭ, rostesce versurile de sus. Aduce apoĭ des-deminéţă, până a nu resărì sórele, apă neîncepută şi descântând'o cu păunulŭ şi cu celelalte lucrurĭ ḑice:

Apă sfîntă şi curată
Cum aĭ spĕlatŭ, nu odată,
Bolohaniĭ de rugină
Şi malurile de tină,
Aşà se mĕ curăţescĭ,
Să mĕ spelĭ şi limpeḑescĭ
    Şi pre mine
De tóte metehmele
Şi de tóte relele,
Să rĕmânŭ curată
Şi luminată,
Ca argintulŭ strecuratŭ
Şi ca aurulŭ curatŭ!

După rostirea acestorŭ versurĭ, se spală cu apa descântată, iar cu păunulŭ se împodobesce.

Apa ce are să fie descântată, se póte aduce în orĭ-ce ḑi, afară de Lunĭ, Mercurĭ şi Vinerĭ.

De iubire.

— Bună deminéța,
Apă albă și curată!
— Mulțămescŭ D-tale,
N. *felegósă!* (1)
— Că eŭ nu-sŭ felegósă,
Că-sŭ mândră și frumósă
Ca o rujă când înflóre
Și ca sfântulŭ sóre
    Când resare!
Eŭ de-acasă m'am pornitŭ
    Șĭ-am venitŭ
Ca să mĕ rogŭ Dumi-tale
Să-mĭ daĭ dragostele,
    Frumusețele
    Și mândrețele
    Dumitale!
Cum se bate tótă lumea,
    Tótă omenimea,
    Tóte sufletele,
    Tóte vitele,
    Tóte paserile

Și tóte lighioile
După apă bună și curată,
Așà să se bată
Toțĭ fecĭoriĭ,
Toțĭ voĭniciĭ
După dragostile mele,
După frumusețele mele,
După mândrețele mele,
După vorba mea,
După viața mea,
După graĭulŭ meŭ,
După traĭulŭ meŭ,
După gĭoculŭ meŭ!
Cum nu póte nime trăi
Fără de apă,
Așà să nu pótă feciorii
Fără de mine,
Pân' nu m'orŭ luà în gĭocŭ,
Pân' n'orŭ vorbi,
Pân' n'orŭ sfătuì,
Pân' nu m'orŭ ĭubi!

Observațiunĭ.

Farmeculŭ acesta se face în orĭ-ce ḍi, afară de Lunĭ, Mercurĭ și Vinerĭ.

Fata, care voesce să-șĭ facă pe dragoste ca să fie iubită și jucată de feciorĭ, se duce des-deminéță până a nu rĕsări sórele la o apă curgĕtóre, fără

ca s'o vadă cine-va. Ajunsă la apă, stă pe malŭ, rostesce cuvintele de maĭ sus de treĭ orĭ după olaltă, și totŭ de atâtea orĭ se spală cu amêndouĕ mânile pe obrazŭ cu apă din părîŭ.

Când se întórce acasă póte s'o vadă orĭ-cine, căcĭ atuncĭ nu-ĭ strică nimicŭ.

Dacă nu póte merge la o apă curgĕtóre, póte să aducă apă și acasă și aice să rostéscă apoĭ farmeculŭ și să se spele.

Apa o aduce dela unŭ părîŭ, orĭ dela o fântână, însă trebue să fie neîncepută, și când o aduce să nu vorbéscă cu nimene.

După ce a adus'o și s'a spĕlatŭ cu dînsa, restulŭ, ce a maĭ rĕmasŭ, îlŭ aruncă într'unŭ locŭ curatŭ.

Note.

(1) *Felegosŭ -ă* = rămțurosŭ, petecosŭ, fórte urîtŭ și murdarŭ îmbrăcatŭ.

Chemarea apeĭ rourósе.

Apă, apă rourósă!
Fă-mĕ mândră şi frumósă
Ca grâulŭ alesŭ pe masă,
    Ca sfîntulŭ sóre
    Când rĕsare,
Ca busuĭoculŭ când e'n flóre.
Câtă dragoste-ĭ pe lume
Tótă s'o puĭ pe mine-anume.
Câţĭ fecĭorĭ că m'orŭ vedé
Eŭ lorŭ dragă le-oiŭ cădé,
Câţĭ bĕtrânĭ m'orŭ auḑì
Cu cuvîntulŭ m'orŭ cinstì.

Observaţiunĭ.

Fata, care voesce să fie numaĭ decât iubită, se scólă în ḑiua de *anŭ noŭ* saŭ *Sân-Vasile* desdeminéţă până a nu rĕsărì sórele, se îmbracă cu hainele cele maĭ nóue, maĭ bune şi maĭ cu-

rate ce le are, și ducêndu-se la unŭ isvorŭ saŭ la o apă curgĕtóre din apropiere, rostesce cuvintele maĭ sus arĕtate. După aceea, spĕlându-se pe mânĭ și pe obrazŭ, se întórce acasă, căutândŭ în acelașĭ timpŭ ca nimene să n'o vadă, căcĭ vĕḑênd'o, farmeculŭ n'ar avé nicĭ unŭ efectŭ.

Acestŭ farmecŭ, culesŭ în Pătrăuțulŭ de lângă Sucéva, mi l'a trimesŭ d-lŭ V. Turturénŭ.

Chemarea sórelui.

I.

Sfinte sóre
Frăţióre!
Rĕsaĭ cu 40 de rădeşóre.
Dar nu rĕsări pe munţĭ,
Nicĭ pe case, nicĭ pe curţĭ,
Nicĭ pe cireḑĭ de boĭ,
Nicĭ pe turme de oĭ!
Sfinte sóre
Frăţióre!
Rĕsaĭ pe capulŭ meŭ
Şi pe totŭ trupulŭ meŭ.
Dela capŭ pân' la picĭóre
Să strălucescŭ ca tine, sóre,
Precum cată totŭ norodulŭ la tine,
Aşà să caute elŭ şi la mine
Din capŭ şi pân' la picĭóre.
Cum te 'ntornĭ tu, sfinte sóre,
La 'mpĕraţĭ, la 'mpĕrăţĭorĭ,
Aşà să se 'ntórne şi la mine
Fete, bărbaţĭ şi fecĭorĭ!

Observațiunĭ.

Acestŭ farmecŭ, care se face de cătră fetele cele marĭ anume ca să se pótă mărità, mi l'a dictatŭ o româncă din Mitoculŭ-Dragomirneĭ.

II

Rĕsaĭ sóre
Frățióre
Cu 44 rađe arđĕtóre.
Patru-đecĭ ține-ți-le,
Patru mie dă-mi-le :
Douĕ 'n frunte
Maĭ mĕrunte,
Douĕ maĭ scînteitóre
Peste ochĭ și țîțișóre.
Sóre luminosŭ !
Câtŭ eștĭ de rădosŭ,
Câtŭ eștĭ de frumosŭ,
Așà să fiŭ și eŭ de frumósă,
Rădósă,
Luminósă
In ochiĭ mândruluĭ meŭ,
Peți-mi-l'ar Dumneđeŭ !

Farmeculŭ acesta, culesŭ în Moldova, mi l'a împărtășitŭ ilustrulŭ nostru poetŭ V. Alecsandri.

De înfrumuseţare.

Duminică deminéţă m'am sculatŭ,
Pe cale, pe cărare am apucatŭ.
Când am fostŭ la mĭedŭ de cale
M'aŭ întîlnitŭ 99 de fărmecătóre
    Cu 99 de fărmecătorĭ,
    99 de săgetătóre,
    Cu 99 de săgetătorĭ,
    99 de diochitóre
    Cu 99 de diochitorĭ,
    99 de strigóĭce
    Cu 99 de strigoĭ,
    99 de moróĭce
    Cu 99 de moroĭ,
Ură'n faţă aruncatu-mĭ-aŭ,
Cu cămeşă de bróscă îmbrăcatu-m'aŭ,
Cu brâŭ de şerpe încinsu-m'aŭ,
Cunună de spinĭ în capŭ pusu-mĭ-aŭ.
    Eŭ am prinsŭ a mĕ cântà,
    Amarŭ a mĕ văerà.
    Nime nu m'a vĕdutŭ,
    Nime nu m'a auditŭ,

Numaĭ Maĭca Domnuluĭ
Sus din pórta ceriuluĭ.
Numaĭ ea că m'a vĕḑutŭ,
Numaĭ ea m'a auḑitŭ
Și 'ndată cum m'a auḑitŭ
La mine s'a scoborîtŭ
Și din gură mĭ-a vorbitŭ:
— Ce te cânțĭ, ce te văerezĭ,
De ce mi te căinezĭ?
— Da eŭ cum nu m'oĭŭ cântà,
Și cum nu m'oĭŭ văerà,
Că Duminecă deminéță m'am sculatŭ,
Pe cale, pe cărare am apucatŭ,
Când am fostŭ la mĭeḑŭ de cale
M'aŭ întîlnitŭ 99 de fărmecătóre
Cu 99 de fărmecătorĭ,
99 de săgetătóre
Cu 99 de săgetătorĭ,
99 de diochitóre
Cu 99 de diochitorĭ,
99 de strigóĭce
Cu 99 de strigoĭ,
99 de moróĭce;
Cu 99 de moroĭ:
Urĭ în faţă aruncatu-mĭ-aŭ,
Cu cămeșă de bróscă 'mbrăcatu-m'aŭ,
Cu brâŭ de șérpe încinsu-m'aŭ,
Cunună de spinĭ în capŭ pusu-mĭ-aŭ,
Bună de nimică făcutu-m'aŭ!
— Tacĭ N. nu te cântà,

Nu te văerà,
Nu te căinà,
Că eŭ de mâna dréptă lua-te-oĭŭ,
Pe cărarea luĭ Traĭanŭ porni-te-oĭŭ,
La fântâna luĭ Iordanŭ duce-te-oĭŭ.
Şĭ-acolo, după ce-om sosì,
Pe scărĭ de aurŭ te-oĭŭ scoborî,
In fântâna luĭ Iordanŭ te-oĭŭ vîrî,
Cu *fisóce* (1) de busuĭocŭ te-oĭŭ stropì,
Cu făcliĭ te-oĭŭ luminà,
Fórte mândru te-oĭŭ spĕlà.
De urĭ că te-oĭŭ curăţì
Şi te-oĭŭ limpeḑi,
Şì multŭ maĭ frumósă-ĭ fi!

Observaţiunĭ.

Acestŭ farmecŭ, din Boianŭ, mi l'a comunicatŭ d-lŭ V. Turturénŭ.

Note.

(1) *Fisocŭ*, pl. *fisóce*, sémĕnă a fi schimositŭ din *sfitocŭ* = struţŭ, mănunchiŭ.

Strigarea dragostilorŭ.

Bucĭumŭ de aurŭ scrisu-l'am,
In drépta pusu-mi-l'am.
Telincă de aurŭ scrisu-o-am,
In stânga pusu-mĭ-o-am.
Din bucĭumŭ am bucĭumatŭ,
Din telinc'am telincatŭ,
Dragostile mĭ-am strigatŭ.
Tóte noródele aŭ statŭ
Şi la mine s'aŭ uĭtatŭ,
Şi din gur'aŭ întrebatŭ:
—Cine bucĭumă,
Cine trîmbiţă?
Ce crăĭasă,
Ce 'mpĕrătésă?
— Nu-ĭ crăĭasă,
Nicĭ împĕrătésă,
Că-ĭ N. cea frumósă,
Dintre fete cea maĭ alésă!...
Scóte vornicĭ din vornicie
Şi dascălĭ din dăscălie,

Și preoțĭ din preoție,
Și 'mpěrațĭ din împěrăție,
Ca ea nime să nu fie.

Observațiunĭ.

Acestŭ farmecŭ, culesŭ în Boianŭ, mi l'a comunicatŭ d-lŭ V. Turturénŭ.

Chemarea apeĭ curgĕtóre.

— Bună deminéța,
Apă curĕtóre!
— Mulțămimŭ d-tale,
N. frumósă flóre.
— Apă curĕtóre!
Tu curățĭ malurĭ mâlóse,
Pĭetri ruginóse
Și fete frumóse,
Curăță-mĕ și pe mine
De urĭ,
De gurĭ,
De strigărĭ,
De căscărĭ,
De mâncărĭ.
Curăță-mĕ de orĭ-ce urĭ
Și de orĭ-ce făcĕturĭ,
De pe mânĭ, de pe picĭóre,
Să rĕmânŭ eŭ ca o flóre,
Ca o floricea frumósă,
Pe care toțĭ o mirósă.
Curăță-mĕ de pe față,

Ca'n întréga mea viéţă
Să fiŭ rară frumuséţă,
Ca să rĕmânŭ eŭ curată
Cum îsŭ de Dumneḑeŭ dată!

Observaţiunĭ.

Farmeculŭ acesta mi l'a comunicatŭ d-lŭ Ionică alŭ luĭ Iordachi Isacŭ, agricultorŭ din Mahala, iar d-sale i-l'a dictatŭ soţia sa Eudochia.

Dacă pe o fată saŭ pe unŭ flăcăŭ aŭ începutŭ ómeniĭ a-ĭ urî aşà ḑicêndŭ ca din seninŭ, atuncĭ aducŭ maĭ întâĭ o cofiţă de apă, ieaŭ dintr'însa ca o litră plină într'o ulcică, apoĭ maĭ ieaŭ încă şi o crenguţă de busuiocŭ, şi dândŭ cu crenguţa în apa din ulcică ḑicŭ cuvintele de maĭ sus. Iar după ce în chipulŭ acesta aŭ descântatŭ apa, se spală cu dînsa pe faţă.

Chemarea róueĭ.

— Bună deminéța
Róuă, roulițâ!
— Mulțămimŭ d-tale,
Mândră drăguliță!
— Róuă, roulițâ,
Am venitŭ și mĕ închinŭ
Și mĕ rogŭ ca să mĕ spelĭ,
Să mĕ curățescĭ,
Să mĕ lipeḑescĭ
De *tăte* urile
Și făcĕturile,
Ca să mĕ facĭ
Drăguță și frumósă,
Ca óule Grecilorŭ,
Ca sarea berbecilorŭ,
Ca laptele juncilorŭ,
Și țîțele pruncilorŭ.
Cum se batŭ Greciĭ
Dipe óuĕ,
Și berbeciĭ
Dipe sare,

Și vițeiĭ
Dipe lapte,
Și pruncíĭ
Dipe țîță,
Așà să se bată și flăcăiĭ
Dipe mine!

Observațiunĭ.

Farmeculŭ acesta e culesŭ din Voitinelŭ, satŭ în districtulŭ Rădăuțuluĭ.

Ca să fie fetele jucate.

M'am luatŭ pe sinecă,
Pe mânecă
In sfînta Duminecă,
Pe calea luĭ Traĭanŭ,
La apa luĭ Iordanŭ,
Mândru să mě *limpědŭ*,
Mândru să mě *curătŭ*
De tóte datele,
De tóte suratele,
De tóte adusele,
De tóte tunsele.
Căcĭ când a 'nseratŭ
Eŭ m'am fostŭ culcatŭ
Mândră și frumósă,
Destulŭ de voĭósă.
Iar când m'am trezitŭ,
M'am simțitŭ
De picĭóre 'mpĭedicată,
De mânurĭ legată,
De gur' amuțită,
De nasŭ nădușită,

De ochĭ orbită,
De urechĭ asurḑită,
De pĕrŭ rotunḑită.
Şi când m'am vĕḑutŭ aşà,
Am prinsŭ tare-a mĕ cântà
Şĭ-a mĕ văetà,
Şĭ-am prinsŭ a mĕ dăuli
Şĭ-a mĕ glăsuì,
Gândindŭ
Şi socotindŭ
Că nime nu mĕ vede,
Nime nu mĕ aude.
Dar' m'a vĕḑutŭ
Şi m'a auḑitŭ
Maĭca Domnuluĭ
Din pórta cerĭuluĭ,
Şi ea cum m'a auḑitŭ,
Din graĭŭ aşa mĭ-a grăitŭ :
— Ce te cânţĭ tu, N. N.
Mândră şi frumósă ?
Ce te dăulescĭ,
Ce te glăsuescĭ ?
— Da eŭ cum nu m'oĭŭ cântà
Şi cum nu m'oĭŭ văetà,
Da cum nu m'oĭŭ dăuli,
Şi cum nu m'oĭŭ glăsuì,
Că m'am luatŭ pe sinecă,
Pe mânecă
In sfînta Duminecă,
Pe calea luĭ Traĭanŭ,

La apa luĭ Iordanŭ,
Mândru să mě limpědŭ,
Mândru să mě curătŭ
De tóte datele,
De tóte suratele,
De tóte adusele,
De tóte tunsele,
Căcĭ când a 'nseratŭ
Eŭ m'am fostŭ culcatŭ
Mândră şi frumósă,
Destulŭ de voĭósă,
Iar când m'am trezitŭ
M'am simţitŭ
De picĭóre 'mpĭedicată,
De mânurĭ legată,
De gur' amuţită,
De nasŭ năduşită,
De ochĭ orbită,
De urechĭ asurḑită,
De pěrŭ rotunḑită!
— Tacĭ N. nu te maĭ cântà,
Nu te văetà,
Nu te dăulì,
Nu te glăsuì,
Că nemică nu ţĭ-a fi,
Că eŭ de picĭóre despĭedica-te-oĭŭ,
De mânurĭ deslega-te-oĭŭ,
De gură desmuţi-te-oĭŭ,
De nasŭ desnăduşi-te-oĭŭ,
De ochĭ desorbi-te-oĭŭ,

De urechĭ desurḑi-te-oĭŭ,
Pĕrulŭ lungi-ţi-l'oĭŭ!
  Şi Maĭca Domnuluĭ
Din pórta ceriuluĭ,
Aşi-şĭ cum a cuvîntatŭ
Scară de céră a luatŭ,
Scară de céră a întinsŭ,
Cu póle albe m'a cuprinsŭ,
Cunună de aurŭ în capŭ mĭ-a pusŭ,
Şi de mână m'a luatŭ
Şi într'unŭ rîtŭ frumosŭ m'a dusŭ,
Bucĭumŭ de aurŭ curatŭ
In mâna dréptă că mĭ-a pusŭ
Trîmbiţă de aurŭ
In mâna stângă mĭ-a pusŭ,
Şi din gur'aşà mĭ-a spusŭ:
— Când la tine m'oiŭ uĭtà
Cu bucĭumu-ĭ bucĭuma,
Cu trîmbiţa îĭ trîmbiţà,
    Toţĭ sătenii,
    Toţĭ poporeniĭ
    Orŭ alergà
    Şĭ-orŭ întrebà:
    — Ce judésă,
    Ce dómn'alésă?
— Că nu-ĭ judésă,
Nicĭ dómn'alésă,
Că-ĭ N. cea frumósă!
Noĭ în jocŭ să o jucămŭ,
La ea orĭ când să mergemŭ,

In braţe s'o cuprindemŭ,
Cu gura s'o sărutămŭ,
Cu păharele să-ĭ închinămŭ
Şi vorbe bune să-ĭ dămŭ!

Observaţiunĭ

Farmeculŭ acesta mi l'a dictatŭ o româncă din Sân-Georgiŭ, în Transilvania, în vara anuluĭ 1870.

Fetele, carĭ voescŭ ca feciorii orĭ-unde să le vadă bine şi să le jóce, ieaŭ o bucată de pâne, zaharŭ, saŭ orĭ şi ce alta bunŭ de mâncatŭ, şi rostescŭ vorbele de maĭ sus asupra obiectùluĭ respectivŭ. După aceea ieaŭ merindea ast-felŭ fărmecată şi o daŭ feciorilorŭ ca s'o mănânce.

D E S F À C E R I

Depărtarea urei.

Sântă-Mărie, sântă de tine!
Am sinecatŭ,
Am mânecatŭ,
Deminéță m'am sculatŭ,
Pe cărare m'am luatŭ,
La părĕulŭ Iordanŭ am alergatŭ,
Pe cărare neumblată,
Pe róuă nescuturată.
Dar când eram la mĭeḑŭ de cale,
De cale, de cărare,
O femee neĭubitóre
Și de multŭ rĕŭ-voitóre
Inainte mĭ-a ĭeșitŭ
Și din față mĭ-a răpitŭ,
Din pĕrŭ mĭ-a smulsŭ,
Din cosițe mĭ-a tunsŭ,
Din urmă mĭ-a furatŭ,
Din dragoste mĭ-a luatŭ;
Cĭorapĭ de bursucŭ
In picĭóre mĭ-a trasŭ,
Mănușe de rugŭ

In mâne mĭ-a pusŭ,
Ochĭ de bróscă în capŭ mĭ-a lăsatŭ,
De ură m'a încărcatŭ;
Cu care grăĭamŭ,
La care mĕ uĭtamŭ,
Pare că-lŭ strîmbamŭ.
Eŭ acésta cum am vĕḑutŭ
Glasŭ până în cerĭŭ am sloboḑitŭ
Şi lacrimĭ până'n pămîntŭ.
Şi nime nu m'a auḑitŭ,
Nime nu m'a vĕḑutŭ,
Numaĭ *Dómna cerĭuluĭ*
Din pórta raĭuluĭ.
Şi ea cum m'a auḑitŭ
Şi cum m'a vĕḑutŭ,
Pe scară de aurŭ s'a scoborîtŭ
Şi la mine a venitŭ
Şi din gură mĭ-a vorbitŭ:
— Mărĭucă mândră şi frumósă,
Dintre tóte fetele maĭ alésă!
Ce plângĭ? ce te căinezĭ?
De ce te văicărezĭ,
Cu glasŭ lungŭ până la cerĭŭ.
Cu lacrimĭ pân' la pămîntŭ?
— Of! Dómna cerĭuluĭ
Din pórta raĭuluĭ!
Eŭ cum n'oĭŭ plânge
Cu lacrimĭ de sânge,
Cum nu m'oĭŭ văicărà,
Şi cum nu m'oiŭ căinà,

Dacă eŭ am sinecatŭ
Şĭ-am mânecatŭ,
Deminéța m'am sculatŭ,
La părĕulŭ Iordanŭ am alergatŭ,
Pe cărare neumblată,
Pe róuă nescuturată,
Din dragoste neluată;
Dar când am fostŭ la mĭedŭ de cale
De cale, de cărare,
O femee neĭubitóre
Şi de multŭ rĕŭ-voitóre
Inainte mĭ-a ĭeşitŭ
Şi din faţă mĭ-a răpitŭ.
Din pĕrŭ că mĭ-a smulsŭ,
Din cosiţe că mĭ-a tunsŭ,
Din urmă mĭ-a furatŭ,
Din dragoste mĭ-a luatŭ,
Cĭorapĭ de bursucŭ
In picĭóre mĭ-a trasŭ,
Mănuşe de rugŭ
In mâne mĭ-a pusŭ,
Ochĭ de bróscă în capŭ mĭ-a lăsatŭ
De ură m'a încărcatŭ;
La care grăĭamŭ,
La care mĕ uĭtamŭ,
Pare că-lŭ strîmbamŭ.
M'am uĭtatŭ în délŭ
N'am vĕḍutŭ pe nime;
M'am uĭtatŭ la vale
Şĭ-am vĕḍutŭ *treĭ ḍorĭ*

Treĭ surorĭ,
Treĭ ḑorĭ de-a ceĭuluĭ
Treĭ *surorĭ de-a sóreluĭ.*
Sora sóreluĭ cea mare
Luna 'n pĭeptŭ pusu-mĭ-o,
Luminatu-mĭ-o,
Strălucitu-mĭ-o,
Ura cu grebla greblatu-o,
Departe de mine depărtatu-o.
Sora sóreluĭ cea mijlocie
Luceferĭ în umerĭ pusu-mĭ-o.
Pusu-mĭ-o,
Luminatu-mĭ-o,
Ura de la mine cu furca asvîrlitu-o,
Departe de la mine depărtatu-o.
Sora sóreluĭ cea mică
Stele 'n póle bătutu-mĭ-o,
Bătutu-mĭ-o,
Luminatu-mĭ-o,
Strălucitu-mĭ-o,
Cu mătura ura măturatu-o,
Departe dela mine depărtatu-o;
De mâna dréptă m'a luatŭ,
Pe calŭ galbĕnŭ m'a 'ncălicatŭ,
Flueraşŭ de argintŭ
In mâna dréptă mĭ-a pusŭ,
Flueraşŭ de aurŭ
In mâna stângă mĭ-a pusŭ:
Când trîmbiţam,
Când bucĭumam

Și când flueram,
Tóte dragostile s'adunà,
De capulŭ meŭ se legà
Și mĕ desmĭerdà.
Ura să se ducă pe capulŭ aceluĭa,
Care mĭ-a dat'o
Și mĭ-a aruncat'o.
Eŭ să rĕmânŭ curată
Și luminată
Cum sunt dela D-ḑeŭ lăsată,
De tótă lumea 'n sémă băgată!

Observațiunĭ.

Acéstă desfacere, culésă dela o româncă din Pătrăuțŭ, satŭ nu departe de orașulŭ Sucéva, mi-a trimis'o d-lŭ Vasile Turturénŭ.

Fata, care cugetă că cutare vrăjitóre saŭ altŭ cine-va i-a făcutŭ ca să n'o iubéscă și să n'o jóce fecioriĭ, voindŭ a depărta dela sine ura cu care a fostŭ încărcată și a face ca feciorii, și maĭ cu sémă iubitulŭ eĭ, care a lăsat'o, din noŭ și cu maĭ multă tragere de inimă s'o iubéscă, trebue maĭ înainte de tóte să caute óre-carĭ obiecte, și anume: treĭ potcóve de calŭ și șése bucățele de ferŭ, tóte acestea să fie găsite; apoĭ o pană de păunŭ, o bucată de argintŭ, adecă unŭ puișorŭ

saŭ unŭ inelŭ, mătase roșie, busuiocŭ, nouĕ strachine, nouĕ cățeĭ de usturoiŭ, nouĕ fire de tămâe și nouĕ fire de piperŭ. Avêndŭ tóte obiectele acestea strînse la unŭ locŭ, iea unŭ vasŭ curatŭ și se duce cu dînsulŭ într'o Mercure saŭ Vinerĭ singură, saŭ și cu altă fată, ḑiua orĭ nóptea, la unŭ părîŭ, unde scie de maĭ înainte că se află vre-unŭ *vîrtejŭ*, adecă unde se învîrtesce apa. Din vîrtejulŭ acesta iea apoĭ apă neîncepută și se întórce cu dînsa acasă.

Pe cale, atâtŭ când se duce la părîŭ, câtŭ și când se întórce cu apa, caută ca să nu se uite de felŭ înapoĭ, nicĭ să nu vorbéscă cu nime, căcĭ cum se va uità saŭ va vorbi cu cine-va, desfacerea nu e de nicĭ unŭ folosŭ.

După ce a sositŭ acasă, pune vasulŭ cu apa neîncepută într'unŭ locŭ ascunsŭ, și acolo îlŭ păstréză ea până ce înnoptéză. După ce a înnoptatŭ, începe apoĭ a desface și a fărmecà.

Desfacerea se face de treĭ orĭ în treĭ serĭ, saŭ în treĭ nopțĭ după olaltă. Și se face tot-deauna când nu e nime în casă, ci numaĭ singurŭ acela care îșĭ desface. De aceea se ḑice că este cu multŭ maĭ bine, când *farmazona* saŭ *farmazonca* desface cam pe la mieḑulŭ nopțiĭ.

Dacă fata, care-şĭ desface şi în acelaşĭ timpŭ îşĭ face pe dragoste, voesce să descânte în treĭ serĭ, atuncĭ împarte apa adusă în treĭ părţĭ egale, o tórnă în treĭ strachine şi tustrele strachinele le pune apoĭ pe vatră.

Busuioculŭ, mătase, pana cea de păunŭ şi argintulŭ le légă la unŭ locŭ şi-şĭ face dintr'însele unŭ struţŭ saŭ buchetŭ. Face apoĭ locŭ în mijloculŭ jăraticuluĭ din vatra focului şi pune acolo o potcóvă, douĕ bucăţele de ferŭ, treĭ fire de tămâe, treĭ căţeĭ de usturoiŭ şi treĭ fire de piperŭ. După acésta iea struţulŭ, şi muindu-lŭ în una dintre cele treĭ strachine cu apă şi purtându-lŭ neîncetatŭ prin apa acésta, rostesce versurile de maĭ sus ale desfaceriĭ.

In modulŭ acesta descântă şi farmecă ea fiecare strachină câte de treĭ orĭ după olaltă, purtândŭ neîncetatŭ apa dintr'însele cu struţulŭ. După acésta scóte potcóva din vatra foculuĭ şi o aruncă în strachina cea d'întâĭ descântată, iară în cele-lalte strachine cele douĕ bucăţele de ferŭ.

Daca voesce să desfacă numaĭ într'o singură séră, pune apa neîncepută în nouĕ strachine, aruncă în jăratecŭ treĭ potcóve, şi din tóte cele-lalte

obiecte pune în vatra focului întreitŭ pe atâtea pe câte pune când are să descânte în treĭ serĭ. Făcêndŭ acésta, pune după desfacere potcóvele în treĭ strachine, carĭ s'aŭ descântatŭ maĭ întâĭ, iară în cele-lalte strachine pune bucățelele de ferŭ.

După ce, în modulŭ acesta, a descântatŭ pe rêndŭ fie-care strachină și în fie-care a pusŭ obiectele arĕtate, face semnŭ ca să între în casă mama saŭ o soră a eĭ maĭ mare, nicĭ odată însă maĭ mică; apoĭ se desbracă de haine și se vîră într'unŭ ciubărŭ, care de maĭ nainte e adusŭ și pusŭ în mijloculŭ caseĭ.

Mama saŭ sora sa, adecă cine a întratŭ în urma semnuluĭ datŭ în casă, apucă strachina cea d'întâĭ descântată și fărmecată, și apa dintr'însa i-o tórnă pe capŭ, apoĭ dintr'a doua strachină, dintr'a treia, și totŭ așâ până ce sfîrșesce de turnatŭ apa din tóte străchinele.

Pe când i se tórnă apa din strachine pe capŭ, se dice că fata, care-șĭ desface de ură și-șĭ face pe dragoste, nu e bine nicĭ de cum să se spele, ba nicĭ măcarŭ să se atingă cu vre-unŭ degetŭ, ci să se lase așâ după cum o spală apa ce curge din strachină.

După ce i s'a turnatŭ apa din tóte strachinele pe capŭ, ese fata din ciubărŭ afară și se îm-

bracă; iară apa, în care într'acestŭ modŭ s'a scăldatŭ, o tórnă într'o ólă nouă. Iea apoĭ din vatra foculuĭ piperulŭ, usturoiulŭ și tămâea, și le pune în óla cu scăldătórea. Trage după acésta maĭ mulțĭ cărbunĭ aprinșĭ, și aruncându-ĭ și pre aceștia în óla cu scăldătórea, dice:

Infocatŭ,
Pipĕratŭ.
Usturoiatŭ
Tămâĭatŭ,
Infieratŭ
Potcovitŭ,
Pe capulŭ aceluĭa ce mĭ-a datŭ.
Ea mĭ-a datŭ
Numĕratŭ,
Eŭ îĭ daŭ nenumĕratŭ!

Óla cu scăldătórea și cu tóte cele-lalte obiecte aruncate într'însa se pune în urmă în tindă după ușă, saŭ și în altŭ locŭ, unde póte sta peste nópte neclintită. A doua di însă, fata care și-a desfăcutŭ de ură și totŭ odată și-a făcutŭ pe dragoste, o iea până în diuă, și ducêndu-se cu dînsa până la unŭ părîŭ, o isbesce cu apă cu totŭ în albia acestuia. Când apa din ólă ajunge la o móră, chiar și móra se strică, așà putere mare are ea.

Intórcerea urmeĭ.

De-ĭ făcutŭ de bărbatŭ
    Curatŭ,
    Necuratŭ,
Sară-ĭ ochiĭ luĭ din capŭ,
Să-ĭ pice totŭ pĕrulŭ
    Ca fuĭorulŭ,
Să-ĭ crepe bóşele,
Să-ĭ pusce pişatulŭ,
Să plângă după dînsele.
De ĭ făcutŭ de femee
    Curată,
    Necurată,
Să-ĭ saĭe ochiĭ eĭ din capŭ,
Să-ĭ pice totŭ pĕrulŭ
    Ca fuĭorulŭ,
Să-ĭ crepe ţîţele,
Să-ĭ pusce laptele,
Să plângă după dînsele.
De-ĭ făcut de fată

Curată,
Necurată,
Să-ĭ saĭe ochiĭ eĭ din capŭ,
Să-ĭ pice totŭ pĕrulŭ
Ca fuĭorulŭ,
Să-ĭ crepe pulpele,
Să-ĭ pusce sângele,
Să plângă după dînsele.
De-ĭ făcutŭ de vĕduvă
Curată,
Necurată,
Să-ĭ saĭe ochiĭ eĭ din capŭ,
Să-ĭ pice totŭ pĕrulŭ
Ca fuĭorulŭ,
Să-ĭ crepe mânele,
Să-ĭ pusce sângele,
Să plângă după dînsele.
Cine-o făcutŭ c'o mână
Eŭ desfacŭ cu douĕ,
Cine-o făcutŭ cu douĕ
Eŭ desfacŭ cu treĭ,
Cine-o făcutŭ cu treĭ
Eŭ desfacŭ cu patru,
Cine-o făcutŭ cu patru
Eŭ desfacŭ cu cincĭ,
Cine-o făcutŭ cu cincĭ
Eŭ desfacŭ cu şese,
Cine-o făcutŭ cu şese
Eŭ desfacŭ cu şepte,
Cine-o făcutŭ cu şepte

Eŭ desfacŭ cu optŭ,
Cine-o făcutŭ cu optŭ
Eŭ desfacŭ cu nouĕ,
Cine-o făcutŭ cu nouĕ
Eŭ desfacŭ cu-a mele cu amêndouĕ,
Cine-o făcutŭ cu ḑece
Mânele să-ĭ sece,
Limba să i se lege,
Să nu pótă maĭ multŭ nimicŭ direge.
N. să rĕmâe curatŭ
Şi luminatŭ,
Cum e de Dumneḑeŭ lăsatŭ
Şi de popa botezatŭ,
Ca sórele 'n seninŭ
In veciĭ vecilorŭ, amin!

Observaţiunĭ.

Acéstă desfacere, care în acelaşĭ timpŭ se póte numì şi vrajă, pentru că e menită nu numaĭ a desface, ci totŭ odată şi a face rĕŭ, însăşĭ fărmecătórea, o româncă din Vatra-Dorneĭ, care mi-a dictat'o, mi-a spusŭ că se numesce *Intórcerea urmeĭ.*

Dacă cine-va, după credinţa poporuluĭ, a călcatŭ într'o *urmă rea,* peste nisce *aruncăturĭ* saŭ *făcĕturĭ vrăjite,* şi din causa acésta aŭ începutŭ

să-lŭ dóră picióreIe așà de tare, că numaĭ de abia se póte urni dintr'unŭ locŭ în altulŭ, saŭ chiar de felŭ nu se póte urni, cu nimicŭ nu se póte așà de iute și de ușorŭ vindecà ca cu desfacerea acésta.

Fărmecătórea iea nouĕ căţeĭ de usturoiŭ, nouĕ *fuștĭ* saŭ *fiștĭ* (seminţe), carĭ se facŭ pe vîrfulŭ codilorŭ dela usturoĭulŭ de tómnă, nouĕ fire de grâŭ de primă-vară, nouĕ grăunţe de orḑŭ, nouĕ fasole (fansule), nouĕ fire de piperŭ, nouĕ grunḑișorĭ de tămâe, nouĕ fire de sĕmînţă de cânepă și nouĕ cărbunĭ aprinșĭ într'unŭ hârbŭ. Apoĭ din fie-care felŭ pune la unŭ locŭ numaĭ câte treĭ, și le légă într'o hârtie saŭ în altă ceva ca să se ţie la unŭ locŭ. După acésta iea maiulŭ de bătutŭ cămeșile și unŭ cuţitŭ și se duce într'unŭ locŭ unde nu umblă nime, într'unŭ cornŭ de grădină saŭ aiurea. Acolo ajunsă, pune piciorulŭ dreptŭ pe pămîntŭ și cu cuţitulŭ desémnă pămîntulŭ câtŭ ţine talpa piciorului. Apoĭ, după ce desémnă loculŭ, scóte *urma*, adecă pămîntulŭ însemnatŭ afară. După acésta pune seminţele în loculŭ urmeĭ, *întórce urma*, adică *glia* săpată în forma urmeĭ, și o pune cu călcâele spre degete și după acésta bate cu maiulŭ seminţele puse

în urmă, adecă peste glia pusă întorsŭ, şi după ce bate urma cum se cade, rostesce versurile desfaceriĭ arĕtate maĭ sus.

Prin desfacerea şi procedura acésta se crede că celŭ bolnavŭ în scurtŭ timpŭ trebue să se vindece.

Desfacerea ursiteĭ.

Eŭ nu tragŭ cepurile,
Ci eŭ tragŭ gĭunghĭurile,
Aruncăturile
Şi făcĕturile
Din capulŭ luĭ N.,
Din grumazŭ,
De sub grumazŭ,
Din pĭeptŭ,
De sub pĭeptŭ,
Din spate,
De sub spate,
Din inimă,
De sub inimă,
Din mânurĭ,
De sub mânurĭ,
Din deşertŭ,
De sub deşertŭ,
Din cóste,
De sub cóste,
Din picĭóre,
De sub picĭóre,

Din ședutŭ,
Din născutŭ.
Amŭ le-am trasŭ
Șĭ-afară le-am scosŭ,
Din tóte vinele
Și din tóte închieturile,
Din miĭ și sute
De vînuțe,
Din douĕ-ḑecĭ
De degetuțe.
Din miĭ și sute
De inchieturele,
Din douĕ-ḑecĭ
De degețele.
Din tóte le-am trasŭ,
Pre tóte le-am scosŭ,
Și le-am sucitŭ,
Și le-am învîrtitŭ
Pe capulŭ cuĭ le-o mânatŭ,
Pe capulŭ cuĭ le-o țipatŭ,
Pe tóte mădulările luĭ,
Pe tótă carnea luĭ
Și pe totŭ trupulŭ luĭ.
N. să rĕmâe curatŭ,
Luminatŭ,
Cum Dumneḑeŭ l'o lăsatŭ!

Observațiunĭ.

Dacă vre-o femee are mânie nedumerită asupra

alteĭ femeĭ saŭ asupra uneĭ fete, atuncĭ nu odată se întîmplă că-ĭ *face pe ursită* ca să móră. Ciudósa și rĕutăciósa femee se duce adecă în pădure, caută unŭ butucŭ uscatŭ și ceva rădicatŭ cu unŭ capĕtŭ dela pămîntŭ, și-lŭ îmbracă cu o cămeșă femeéscă, îlŭ încinge cu o fustă, catrință saŭ prigitóre, și îlŭ îmbrobóde, dacă aceea, căreia voesce să-ĭ facă pe ursită, e nevastă, cu o mâneștergură și cu fesŭ pe de desubt, iar dacă e fată îlŭ îmbrobóde cu unŭ tulpanŭ, în scurtŭ ḑisŭ îlŭ împodobesce cu tóte vestmintele pe carĭ le întrebuințéză feméile și fetele spre îmbrăcare.

După ce a îmbrăcatŭ butuculŭ în chipulŭ cum s'a arĕtatŭ, îlŭ légă de jurŭ împrejurŭ cu o ață, bate apoĭ peste cămeșa de pe dînsulŭ unulŭ saŭ și maĭ multe cercurĭ de lemnŭ saŭ, dacă are la îndemână, și de ferŭ, pre carĭ le întăresce și înțepenesce apoĭ din tóte părțile cu pene de lemnŭ anume ca să nu pótă cădé de pe dînsulŭ.

Alte femeĭ rĕutăcióse, din contra, ducêndu-se în pădure, maĭ alesŭ pe la Sân-Georgiŭ, légă o sumă de copacĭ saŭ și crengĭ verḑĭ, cu felurite ațe, și după aceea, bătêndŭ pene de lemnŭ într'înșiĭ, ḑicŭ:

Cum se légă copacĭulŭ cu aceste ațe

Şi se bate de jurŭ împrejurŭ cu pene,
Aşà să fie şi N. încurcată
Şi legată,
Să nu se pótă
Mărità după N.
Iar N. să nu pótă
Luà altă fată,
Afară de mine!

Saŭ, dacă se face în numele alteia:

Afară de N. N.

Altele se ducŭ în pădure, caută o tişitură saŭ o trupină maĭ grósă şi maĭ înaltă, o îmbracă ca pre o fată saŭ nevastă, apoĭ începŭ a bate într'însa cuie saŭ pene de lemnŭ orĭ şi fuse, de regulă şépte la numĕrŭ, ḑicêndŭ la fie-care batere:

Cum întră fusele
In vîrvulŭ trupineĭ,
Aşà să între gĭunghĭurile
Şi aculŭ morţiĭ
In N. cea urîtă,
Căreĭa-ĭ facŭ pe ursită!

Baterea cuielorŭ, penelorŭ saŭ a fuselorŭ în tişitură şi cercuirea butuculuĭ cu cercurĭ, însémnă

ca așà s'o înțepenéscă junghiurile pe aceea, care a fostŭ sorocită să móră.

Făcêndu-se acestea, se ḑice și se crede că aceea saŭ acela, căruia i s'a făcutŭ pe ursită, îndată cade la zăcare și nu multŭ după aceea póte chiar să și móră în cele maĭ crâncene dureri, dacă nu se află cine-va care să-ĭ desfacă, saŭ dacă nu se nimeresce cine-va, care celŭ puținŭ să taie cercurile de pe butucŭ și să rupă cuiele înfipte în tișitură saŭ trupină.

Dreptŭ aceea bărbatulŭ saŭ femeea, care crede că i-a făcutŭ cine-va pe ursită și din causa acésta s'a bolnăvitŭ așà de tare, se duce, dacă maĭ póte, la unŭ butucŭ saŭ tumurugŭ putregăiosŭ și prinde a trage câte unŭ cepŭ dintr'însulŭ, rostindŭ în acelașĭ timpŭ versurile desfaceriĭ de maĭ sus.

Neputêndŭ celŭ ursitŭ să se ducă singurŭ, atuncĭ, după cum mi-a spusŭ o româncă din Vatra-Dorneĭ, care mi-a dictatŭ desfacerea acésta, e bine să se ducă altŭ cine-va în loculŭ luĭ și să desfacă acela pentru dînsulŭ.

Intórcerea ursiteĭ.

Ho! Căpitane,
Antóne!
Ce-aĭ venitŭ, ce cațĭ?
Cine te-o trimĕsŭ?
Inapoĭ să mi te'ntorcĭ
Pe capulŭ cuĭ te-o trimĕsŭ!
Că tu te-aĭ grăbitŭ
Şĭ-aĭ venitŭ
Cu 99 de plăĭeşĭ,
Cu 99 fecĭorĭ vitejĭ,
Rĕĭ şi mânioşĭ,
Tare fioroşĭ,
Grozavĭ
Şi nemilostivĭ,
Cu apa Iordanuluĭ
Nespĕlațĭ
Şi cu botezulŭ Domnuluĭ
Nebotezațĭ,
Cu mirulŭ nemiruițĭ,
Cu pecetea nepecetluițĭ,
In numele Domnuluĭ

Nenumițĭ ;
Șĭ-aĭ venitŭ la N.
Și-lŭ năcăjescĭ,
Și-lŭ chinuescĭ,
Și-lŭ trudescĭ,
Și-lŭ muncescĭ
Prin pĭele,
Pe sub pĭele,
Prin peliță,
Pe sub peliță,
Prin carne,
Pe sub carne,
Prin cĭolane,
Pe sub cĭolane,
Prin măduvă,
Pe sub măduvă.
Să ĭeșĭ, să ĭeșĭ,
Cu toțĭ ceĭ 99 de plăĭeșĭ,
Și să mi te depărtezĭ!
Că tu de nu me-ĭ ascultà
Și de nu mi te-ĭ depărtà,
Maĭciĭ Domnuluĭ m'oiŭ rugà,
Și tu înapoĭ te-ĭ înturnà,
Și tótă truda ta
De geaba că țĭ-a sta,
Că aĭ tĕĭ
Plăĭeșĭ rĕĭ,
Mânioșĭ,
Fioroșĭ,
Grozavĭ

Și nemilostivĭ,
Cu apa Iordanuluĭ
Nu-sŭ spĕlațĭ
Și cu botezulŭ Domnuluĭ
Nu-sŭ botezațĭ,
Cu mirulŭ nu-sŭ miruițĭ,
Cu pecetea nu-sŭ pecetluițĭ,
In numele Domnuluĭ
Nu-sŭ numițĭ!
Și eŭ iarășĭ oĭŭ stà
Maĭciĭ Domnuluĭ m'oĭŭ rugà
Și Maĭca Domnuluĭ v'a mânà
Pre sfințiĭ archangelĭ
Mihailŭ
Și Gavrilŭ
Cu 99 de cete de ângerĭ
Bunĭ, blândĭ și vrednicĭ,
Și puternicĭ,
Istețĭ
Și 'nțelepțĭ,
Voĭoșĭ,
Frumoșĭ
Și miloșĭ,
Cu apa Iordanuluĭ
Spĕlațĭ
Și cu botezulŭ Domnuluĭ
Botezațĭ,
Cu mirulŭ miruițĭ,
Cu pecetea pecetluițĭ,
In numele Domnuluĭ

Numițĭ.
Șĭ-aceĭa orŭ venì asupra ta
Și la gónă te-orŭ luà,
Șĭ-orŭ gonì unulŭ pe treĭ-ḑecĭ,
Treĭ pe nouĕ-ḑecĭ
De aĭ tĕĭ
Plăĭeșĭ rĕĭ.
Și mi ĭ-orŭ luà
Și ĭ-orŭ alungà
Prin nourĭ,
Pe sub nourĭ,
Prin vĕsduhŭ,
Pe sub vĕsduhŭ,
Prin mare,
Pe sub mare,
Unulŭ pe treĭ-ḑecĭ,
Treĭ pe nouĕ-ḑecĭ,
Și ĭ-orŭ face colbŭ,
Cenușă și pravŭ,
N. să rĕmâe curatŭ
Și luminatŭ,
Ca de Dumneḑeŭ sfîntulŭ datŭ,
Ca argintulŭ strecuratŭ,
Ca aurulŭ de curatŭ,
Ca sórele pe seninŭ,
Să nu rĕmâe 'n elŭ bólă
Gĭunghĭŭ șĭ-amețélă,
Ură
Și pocitură,
Săgétă și faptŭ rĕŭ

In totŭ trupulŭ sĕŭ,
Nicĭ câtŭ îĭ unŭ grăunte de macŭ
In 44 de părţĭ despicatŭ,
In mare aruncatŭ.
Să péră cum pere
Stupitulŭ în cărare
Şi bruma de sóre.
Desfacerea dela mine
LécAulŭ dela Dumneḑeŭ!

Observaţiunĭ.

Desfacerea acésta, care se întrebuinţéză şi ca *descântecŭ de pocitură,* mi-a comunicat'o d-lŭ Pancraţiŭ Prelipcénŭ, învĕţătorŭ superiorŭ în Şcheia, căruia i-a dictat'o tatălŭ sĕŭ Tóderŭ Prelipcénŭ, agricultorŭ din Satulŭ-mare, comună în districtulŭ Rădăuţuluĭ.

Dacă vre-uneĭ neveste saŭ fete, bărbatŭ saŭ feciorŭ *i s'a făcutŭ de cine-va pe ursită,* saŭ dacă a fostŭ de cine-va pocitŭ şi din causa acésta s'a bolnăvitŭ, orĭ dacă o persónă e cuprinsă de vre-o altă bólă necunoscută, atuncĭ se întrebuinţéză desfacerea saŭ descânteculŭ acesta, care, după credinţa poporuluĭ, e folositorŭ pentru orĭ-ce bólă, în deosebĭ însă pentru ceĭ despre carĭ se

presupune că le-ar fi făcutŭ cine-va pe ursită.

Fărmecătorulŭ saŭ fărmecătórea, descântătorulŭ saŭ descântătórea rostesce de treĭ orĭ versurile acesteĭ desfacerĭ asupra celuĭ bolnavŭ, şi după fie-care rostire stupesce în crucişŭ jos în apropierea celuĭ bolnavŭ.

Intórcerea aruncăturei.

S'a luatŭ N. de-acasă
De după masă,
Mândră și frumósă
Rumĕnă și voĭósă,
La valea de mirŭ
Cu *țermura* (1) de vinŭ
Și cu prundŭ
De grâŭ mĕruntŭ,
Ca să se spele,
Să se *limpadă*, (2)
Să se *curată* (3)
De tóte aruncăturile,
De tóte făcĕturile,
De totŭ faptulŭ,
De totŭ țipatulŭ,
  De *gară*,
  De strigare,
  De *cârșcare*, (4)
  De urgie
  De mânie,
  De năpaste,

De vorbe slabe,
De tóte aruncăturile,
De tóte gĭunghĭurile,
De tóte săgeţile,
De tóte rĕutăţile;
Să se spele,
Să se limpadă,
Să se curată,
Să rĕmâe curată
Şi luminată
Cum e de Dumnedeŭ lăsată
Şi de popa botezată.
N. a gânditŭ,
A socotitŭ,
Că nime'n lume n'o vede,
Nime'n lume n'o aude.
Dar a vĕdut'o
Şĭ-a audit'o
Maĭca Domnuluĭ
Din pórta cerĭuluĭ;
Şi cum a audit'o,
Cum a vĕdut'o,
Pe scară de argintŭ
S'a scoborîtŭ,
Pe scaunŭ de aurŭ a şedutŭ,
Mândru o a întrebatŭ
Şi ĭ-a cuvîntatŭ:
— N. unde te-aĭ luatŭ,
Unde-aĭ apucatŭ
De-acasă

De după masă,
Mândră şi frumósă,
Rumĕnă şi voĭósă?
— Of! Maĭcă curată,
Maĭcă precurată!
M'am luatŭ de-acasă
De după masă
Mândră şi frumósă,
Rumĕnă şi voĭósă,
Pe calea drăgăstósă,
Să mĕ ducŭ la valea de mirŭ
Cu ţermura de vinŭ
Şi cu prundŭ
De grâŭ mĕruntŭ,
Să mĕ spĕlŭ,
Să mĕ limpĕdŭ,
Să mĕ curătŭ
De tóte aruncăturile,
De tóte făcĕturile,
De totŭ faptulŭ,
De totŭ ţipatulŭ,
De gară,
De strigare,
De cârşcare,
De urgie,
De mânie,
De năpaste
Şi de tóte vorbele cele slabe,
De tóte aruncăturile,
De tóte făcĕturile,

De tóte gĭunghĭurile,
De tóte săgeţile,
De tóte rĕutăţile;
Să mĕ spĕlŭ,
Să mĕ curătŭ,
Să mĕ limpĕdŭ,
Să rĕmânŭ curată
Şi luminată
Cum sunt de D-ḑeŭ lăsată
Şi de popa botezată!
— N. stăĭ, nu te duce
La valea de mirŭ
Cu ţermura de vinŭ
Şi cu prundŭ
De grâŭ mĕruntŭ,
Că valea de mirŭ
Cu ţermura de vinŭ
Şi cu prundŭ
De grâŭ mĕruntŭ
E de D-ḑeŭ dată
Şi lăsată.
Eŭ de mâna dréptă te-oĭŭ luà,
In fântâna luĭ Iordanŭ te-oĭŭ băgà,
Mândru te-oĭŭ scăldà,
Frumosŭ te-oĭŭ spĕlà
De aruncătură,
De făcĕtură,
De totŭ faptulŭ,
De totŭ ţipatulŭ,
De tóte gĭunghĭurile,

De tóte săgeţile,
De tóte rĕutăţile;
Te-oiŭ scăldà,
Te-oiŭ spĕlà
De gară,
De strigare,
De cârşcare,
De urgie,
De mânie,
De năpaste,
De vorbele cele slabe;
Te-oiŭ scăldà,
Te-oiŭ spĕlà,
Te-oiŭ curăţì,
Şi te-oiŭ limpeḑì,
Să rĕmâĭ curată
Şi luminată,
Cum escĭ de D-ḑeŭ lăsată
Şi de popa botezată;
Cu cămeşă de cinste te-oiŭ îmbrăcà,
Cu cisme de cinste te-oiŭ încălţà,
Cu brâŭ de cinste te-oĭŭ încinge,
Bucĭumŭ de aurŭ îndată ţi-oĭŭ pune,
Trîmbiţă de-argintŭ în mână ţĭ-oĭŭ da,
Cu bucĭumulŭ îĭ bucĭumà,
Cu trîmbiţa îĭ trîmbiţà,
De-a lungulŭ satuluĭ te-ĭ luà,
Câte crăese,
Câte 'mpĕrătese,
Copiĭ în *scălduşe* (5) ĭ-orŭ lăsà,

La teréstră orŭ alergà,
Ceea pe ceea s'orŭ întrebà:
Ce crăésă,
Ce 'mpĕrătésă?
Că nu-ĭ crăésă
Nicĭ împĕrătésă,
Că-ĭ N. cea frumósă,
Dintre tóte fetele
Şi nevestele
Cea maĭ alésă;
Că-ĭ N. cea ĭubită,
Cu mĭere 'ndulcită,
Şi poftită
Şi numită,
De cinste,
De bune cuvinte,
La totŭ norodulŭ înainte;
Numită
Şi poftită
Cu cuvinte bune,
Cu păhare pline!

Observaţiunĭ.

Fărmecătórea, o româncă din Vatra-Dorneĭ, care mi-a dictatŭ desfacerea respective farmeculŭ acesta, mi-a spusŭ că elŭ e de mare folosŭ, maĭ cu sémă pentru acele fete saŭ neveste tinere, despre

carĭ se presupune că cutare vrăjitóre le-ar fi aruncatŭ ceva în cale și din causa acésta nu numaĭ că s'aŭ bolnăvitŭ, dar li s'a luatŭ încă și din frumusețe și din dragoste.

Fărmecătórea aduce maĭ întâĭ apă curată și neîncepută într'unŭ vasŭ noŭ, și cum ajunge cu dînsa acasă, o pune cu vasŭ cu totŭ pe masă. După acésta, punêndŭ *busuiocŭ* și *argintŭ* în vasulŭ cu apă și umblândŭ cu degetele printr'însulŭ, începe a rostì versurile ce s'aŭ reprodusŭ maĭ sus. Iar după ce a sfîrșitŭ de rostitŭ versurile, spală cu apa fărmecată pre cea bolnavă pe capŭ și pe la tóte închieturile, și dacă maĭ rĕmâne apă, o o aruncă pe casă.

Prin recitarea versurilorŭ acestora și prin spĕlarea cu apa cea descântată, cugetă bolnava nu numaĭ că se însănĕtoșéză, ci încă că devine maĭ plăcută și maĭ frumósă de cum a fostŭ maĭ nainte, și că ceĭ ce aŭ urît'o începŭ iarășĭ a o îndrăgì și iubì.

Note.

(1) *Țĕrmură*, în locŭ de *țĕrmŭ*, e usitatŭ maĭ cu sémă în descântece și farmece.

(2) *Limpadă*, în locŭ de *limpeḑéscă*, e unŭ provin-

cialismŭ, întrebuințatŭ asemenea maĭ multŭ în descântece, farmece și desfacerĭ, iar în vorba de tóte ḑilele se aude maĭ rarŭ.

(3) *Curată*, în locŭ de *curățéscă*, în forma acésta se aude adese-orĭ și în vorba de tóte ḑilele.

(4) *Cârșcare* dela *a cârșcà*, a strînge măselele și dințiĭ la unŭ locŭ, ca aceștia să producă unŭ sunetŭ. In unele locurĭ din Bucovina se întrebuințéză maĭ desŭ *crâșcare* dela *a crâșcà*.

(5) Apa în care se scaldă copiiĭ ceĭ micĭ, se numesce în unele părțĭ ale Bucovineĭ *scăldușă* saŭ *scăldușcă*, iară în alte părțĭ *scăldătóre*. Celŭ maĭ rĕspânditŭ cuvîntŭ este însă celŭ din urmă.

De făcĕtură.

Sinecatu-m'am,
Mânecatu-m'am
Desdeminéță,
Sculatu-m'am
Și purcesu-am
Pe cale,
Pe cărare,
Și m'am dusŭ, m'am dusŭ
Până ce-am ajunsŭ
La mĕrulŭ celŭ albŭ,
Cu totuluĭ albŭ,
Cu trupina albă
Și cu cója albă,
Cu crengile albe,
Cu frunzele albe,
Cu florile albe,
Cu merele albe,
Cu tótele albe.

Acolo eraŭ adunațĭ
Strigoĭ și strigóĭce,
Moroĭ și moróĭce,
Smeĭ și smeóĭce,
Tricolicĭ și tricolice.
Numaĭ Irodianca nu erà,
Numaĭ ea singură lipsià.
Dară a venitŭ și ea;
Și cum a venitŭ
In cale că m'a opritŭ,
De picĭóre m'a împĭedicatŭ,
De mână m'a luatŭ,
In șanțŭ m'a prăvălitŭ,
Cu spinĭ m'a acoperitŭ.
Eŭ am prinsŭ a mĕ cântà,
A mĕ văerà
Șĭ-a mĕ văetà,
Și din gură a strigà:
— Aștéptă, Irodiancă, aștéptă,
Și'napoĭ te *îndĕraptă*, (1)
Că de nu ti'ndĕrĕptà
Cuțitŭ în mânĭ că țĭ-oiŭ da,
Cercală (2) roș'oĭŭ luà,
Peste mijlocŭ te-oĭŭ legà,
Și'ndată mi te-oĭŭ mânà
Pe capulŭ cuĭ te-o trimisŭ!
Și multe altele-am maĭ ḑisŭ.
Dar nime nu m'o vĕḑutŭ,
Nime nu m'o auḑitŭ,
Numaĭ Maĭca Domnuluĭ

Sus din pórta ceriuluĭ.
Şi ea cum m'o audịtŭ
La mine s'o repedịtŭ
Şi din gură mĭ-o vorbitŭ:
— N. de ce te văerezĭ,
De ce mi te căinezĭ?
— Da cum nu m'oiŭ văerà,
Şi cum nu m'oiŭ văetà,
Că m'am sinecatŭ,
M'am mânecatŭ
Desdeminéţă,
M'am sculatŭ
Şĭ-am purcesŭ
Pe cale,
Pe cărare,
Şi m'am dusŭ, m'am dusŭ
Până ce-am ajunsŭ
La mĕrulŭ celŭ albŭ,
Cu totuluĭ albŭ,
Cu trupina albă
Şi cu cója albă,
Cu crengele albe,
Cu frunzele albe,
Cu florile albe,
Cu merele albe,
Cu tótele albe;
Acolo eraŭ adunaţĭ
Strigoĭ şi strigóĭce,
Moroĭ şi moróĭce,
Smeĭ şi smeóĭce,

Tricolicĭ şi tricolice,
Toţĭ eraŭ adunaţĭ,
Numaĭ Irodianca nu erà,
Numaĭ ea singură lipsĭà;
Dară a venitŭ şi ea;
    Şi cum a venitŭ,
In cale că m'a opritŭ,
De picĭóre m'a 'mpĭedicatŭ,
De mână m'a luatŭ,
In şanţŭ m'a prăvălitŭ,
Cu spinĭ m'a acoperitŭ!
—Tacĭ N. nu te văerà,
Nu mi te maĭ văetà,
Din gură nu maĭ strigà,
Că eŭ mi ţĭ-oĭŭ ajutà,
Din patŭ că te-oĭŭ rădicà,
Şi cum aĭ fostŭ maĭ nainte
Îĭ fi şi de acu 'nainte,
    Sănĕtosŭ
    Şi voĭosŭ,
Că te-oĭŭ însănĕtoşà,
Şi tu-ĭ rĕmânea
    Curatŭ,
    Luminatŭ,
Ca argintulŭ strecuratŭ,
Ca aurulŭ de curatŭ,
Ca sórele de luminatŭ,
Ca sórele pe seninŭ,
Ca mă-ta când te-a născutŭ.
Rĕulŭ şi faptulŭ să péră,

Făcĕtura să rĕspéră
Cum pere spuma pe mare,
Stupitulŭ în cărare
Și bruma de sóre!
Nu rĕmână bólă și rĕŭ
In totŭ trupulŭ tĕŭ,
Nicĭ câtŭ unŭ firŭ de macŭ
In 44 despicatŭ
Și'n mare aruncatŭ!

Observațiunĭ.

Desfacerea acésta, dictată de Tóderŭ Prelipcénŭ, agricultorŭ în Satulŭ-mare, districtulŭ Rădăuțuluĭ, și comunicată de d-lŭ Pancrațiŭ Prelipcénŭ, se repețesce de treĭ orĭ și se suflă dela bolnavŭ stupindŭ peste umĕrulŭ stângŭ alŭ acestuia.

Note.

(1) *A se îndĕrĕpta* = a se întórce îndĕrĕptŭ.

(2) *Cercală* se numesce în Bucovina unŭ sacŭ micŭ de pesce, care are formă patrunghiulară și care e prinsŭ încrucișŭ de cornurĭ cu douĕ arcurĭ de nuele. *Cercală* se maĭ numesce încă și *o jirebie* de tortŭ, cu care se cércă colórea cea roșie ce-o facŭ femeile spre a colorà diferite scule.

Sub cercala din desfacerea de faţă se înţelege cercala din urmă.

Cu cercala de prinsŭ pesce se afumă ómeniĭ de frigurĭ, iar cercala de torsŭ se întrebuinţéză la diferite descântece şi desfacerĭ.

Desfacerea făcĕtureĭ.

M'am mânecatŭ,
M'am sinecatŭ,
De-astă deminéţă m'am sculatŭ,
Cofiţă de brăduţŭ în mânĭ am luatŭ,
Pe drumulŭ luĭ Traĭanŭ
Am plecatŭ,
La fântâna luĭ Iordanŭ
Am alergatŭ,
Totŭ oftândŭ
Şi suspinândŭ
Să mĕ spĕlŭ,
Să mĕ curăţescŭ,
Să mĕ limpeḑescŭ
De ură,
De făcĕtură,
De casă,
De masă,
De vecinĭ,
De străinĭ,

De duşmanĭ,
De tiranĭ,
De faptŭ
Şi de datŭ,
Să se ducă pe capulŭ cuĭ mĭ-o datŭ.
Nime nu m'o vĕḑutŭ,
Nime nu m'o auḑitŭ,
Numaĭ Maĭca Domnuluĭ
Sus din pórta ceriuluĭ;
Numaĭ ea că m'o vĕḑutŭ,
Numaĭ ea că m'o auḑitŭ
Şi din gură mĭ-o vorbitŭ:
— Unde te ducĭ N. oftândŭ,
Unde mergĭ tu suspinândŭ?
— Ia mĕ ducŭ şi eŭ
Pe drumulŭ luĭ Traĭanŭ,
La fântâna luĭ Iordanŭ,
Să mĕ spĕlŭ,
Să mĕ curăţescŭ,
Să mĕ limpeḑescŭ
De ură,
De făcĕtură,
De casă,
De masă,
De vecinĭ,
De străinĭ,
De duşmanĭ,
De tiranĭ,
De faptŭ
Şi de datŭ

Să se ducă pe capulŭ cuĭ mĭ-o datŭ!
— Tacĭ N. nu oftà,
Nu maĭ suspinà,
Că eŭ de tóte te-oiŭ spĕlà
Pe părĕŭ le-oĭŭ aruncà . . .
Mâna dréptă ţĭ-oĭŭ luà,
Bucĭumŭ de aurŭ că ţĭ-oĭŭ dà
Mâna stângă ţĭ-oĭŭ luà,
Trîmbiţă de aurŭ ţĭ-oĭŭ dà;
Bucĭumulŭ a bucĭumà,
Trîmbiţa a trîmbiţà,
Tótă lumea s'a sculà
Şi spre tine-a alergà
Cu cuşmele 'n mâne,
Cu păhare pline,
Şĭ-alergândŭ a întrebà
Şi din gur'a cuvîntà:
— Ce dómnă,
Ce cucónă?
Ce 'mpĕrătésă,
Ce hătmănésă?
— Că nu-ĭ dómnă,
Nicĭ cucónă!
Nu-ĭ împĕrătésă,
Nicĭ hătmănésă!
Că-ĭ N. cea frumósă,
Cu luna 'n pĭeptŭ
Cu sórele 'n faţă,
La lume, la norodŭ cu dulcéţă,
Ca sân-sóre

Când rĕsare,
Şi ca luna când depune,
Să fie dragă la orĭ-cine!
De mâna dréptă mĭ-o luaţĭ,
La cinste, la dragoste-o purtaţĭ!
Iar tu ură
Şi făcĕtură
De casă,
De masă,
De vecinĭ,
De străinĭ,
De duşmanĭ
De tiranĭ,
Şi tu faptŭ,
Şi tu datŭ
Ieşiţĭ,
Periţĭ
Din vederile ochilorŭ,
Din auḑulŭ urechilorŭ,
Din faţa obrazuluĭ,
Din sgârcĭulŭ nasuluĭ,
Din pĭeptŭ,
De sub pĭeptŭ,
Din inimă,
De sub inimă,
Din maţe,
De sub maţe,
Din tóte cĭolănelele,
Din tóte 'ncheĭeturelele!
N. să rĕmâe curată

Şi luminată,
Ca argintulŭ celŭ curatŭ,
Ca aurulŭ strecuratŭ,
Ca mă-sa când o făcut'o
In diua 'n care-o născut'o,
Ca ţîţa pruncilorŭ,
Ca laptele juncilorŭ,
Ca tămâia popilorŭ,
Ca vinulŭ domnilorŭ,
Ca piperĭulŭ Grecilorŭ,
Ca sarea berbecilorŭ.
Cum nu póte popa'ntrà
In sĕrbătorĭ, Dumineca,
In biserică fără vinŭ,
Fără prescure
Şi fără tămâe,
Aşà să nu pótă nicĭ flăcăiĭ
(Saŭ fetele)
Fără de mine!

Observaţiunĭ.

Desfacerea acésta mi-a dictat'o Maria Lăcătuşŭ din Calafindescĭ, satŭ în districtulŭ Siretuluĭ.

Fata, care voesce să fie iubită, se scólă într'o Duminecă des-deminéţă, până ce nu se scólă încă nime, şi ducêndu-se la unŭ părîŭ începe a se spĕlà

într'însulŭ, rostindŭ în acelașĭ timpŭ cuvintele de maĭ sus.

Dacă în vre-o casă e traiŭ rĕŭ, atuncĭ gospodina caseĭ respective, sculându-se des-deminéță și luândŭ o bucată de mămăligă în mână, se duce asemenea, ca și fata care voesce să fie iubită, la unŭ părîŭ, și spĕlându-se rostesce și ea cuvintele de maĭ sus, în speranță că bărbatulŭ eĭ de aicĭ nainte va iubi-o și orĭ-ce neînțelegere și cértă va dispărè din casă.

Intórcerea făcĕtureĭ.

M'am sinecatŭ,
M'am mânecatŭ
    Pe cale,
    Pe cărare.
M'am pornitŭ
Şi m'am întîlnitŭ
C'o căţea linsă,
    Prelinsă,
Cu gura căscată,
Cu limba 'nbălată.
— Unde-apucĭ,
    Unde te ducĭ,
Tu căţea linsă,
    Prelinsă,
Cu gura căscată,
Cu limba 'nbălată?
    — Că eŭ apucŭ
    Şi mĕ ducŭ

Unde oiŭ găsi,
Unde-oiŭ nimerì
Casă cu ură
Şi cu făcĕtură,
Şi cu scârbe rele,
Şi cu valurĭ grele !
— Tu căţea linsă,
Prelinsă,
Tu sciĭ de tóte adusĕturile,
De tóte făcĕturile,
De tóte pusĕturile,
Din talpa caseĭ
Până 'n vîrvulŭ caseĭ,
Din vîrvulŭ caseĭ
Până 'n talpa caseĭ.
Tóte făcĕturile,
Tóte pusĕturile,
Tóte adusĕturile
Te grăbesce şi le-adună
Şi le ie'n gură
Şi te du la cea haĭtă de câne,
Care are ură pe mine,
Care mĭ-a făcutŭ,
Şi le dă pe capulŭ eĭ.
Te silesce
Şi pe uşă le vîresce ;
De nu pe uşă, pe feréstă;
De nu-ĭ încăpé pe feréstă,
Prin vîrvulŭ caseĭ ;
Şi le pune'n salăriţa cu sare,

In blidulŭ cu mâncare,
In patulŭ cu culcare,
In bucăţica cu îmbucătură,
In lingura cu sorbitură.
Te silesce
Şi maţele-ĭ *sboresce* (1).
De-sŭ dela nevastă cu casă,
In faţă le *şiclesce* (2),
In năframă le 'nvĕlesce ;
De-sŭ dela vĕduvă grasă
In faţă le şiclesce,
In ştergariŭ le'nvĕlesce ;
De-sŭ dela fată,
In cosiţă le'nvĕlesce
Şi'n faţă le şiclesce;
De-sŭ dela bărbatŭ
In faţă le şiclesce,
In pălărie le'nvĕlesce.
Eŭ să rĕmânŭ vişinŭ înfloritŭ
De la munte coborîtŭ
Şi spre sóre rĕsăritŭ,
Cu vinŭ roşu stropită,
Cu mĭere îndulcită,
De toţĭ înădrăgită ;
Da ea (3), *cloşniţă* (4) spurcată,
Sub gardŭ aruncată,
Mătură părăsită
Pe uliţă asvîrlită,
De toţĭ porciĭ *guzuită*, (5)
De tótă lumea urîtă !

Observațiunĭ.

Desfacerea acésta mi-a trimis'o amiculŭ meŭ d-lŭ V. Turturénŭ, iar d-sale i-a dictat'o o româncă din satulŭ Pătrăuțŭ de lângă orașulŭ Sucéva.

Fata, care crede că altă fată saŭ nevastă saŭ și altulŭ cine-va i-ar fi făcutŭ ca să nu fie iubită și jucată de feciorĭ, voindŭ a întórce acéstă făcĕtură pe capulŭ acẹluia care i-a făcut'o, aduce într'o ḑi de fruptŭ apă neîncepută, și punêndŭ într'însa busuiocŭ, o descântă, rostindŭ versurile de maĭ sus, iar după acésta se spală pe obrazŭ, și apa ce maĭ rĕmâne o arṅncă într'unŭ locŭ curatŭ.

Unŭ fragmentŭ alŭ desfaceriĭ acesteia, culesŭ din *Sân-Georgiŭ* în Transilvania, se începe în următorulŭ modŭ :

Covățea, covățea!
Tu eștĭ mare cățea.
Eŭ te-am ținutŭ
Covățea curată,
Tu eștĭ cățea turbată,
Cu códa rădicată,
Cu gura căscată . . .

Note.

(1) Verbulŭ acesta *a sborì* nu l'am auḑitŭ până acuma nicĭ odată; póte că este prescurtatŭ din *sborşì*, saŭ póte că e ùnŭ archaismŭ vechiŭ compusŭ din *ex* şi *borî*.

(2) Verbulŭ *şiclì* e usitatŭ atâtŭ în unele părţĭ ale Bucovineĭ, câtŭ şi ale Transilvanieĭ. In Bucovina se întrebuinţéză maĭ multŭ cu privire la pĕrŭ: *se şiclesce pĕrulŭ*, adecă se face lipiciosŭ şi greţosŭ.

(3) Aicĭ se înţelege femeea, care a făcutŭ feteĭ ca să nu fie iubită şi jucată de feciorĭ.

(4) Sub cuvîntulŭ *cloşniţă* se înţelege cuibulŭ saŭ pătululŭ în care clocescŭ cloşcele.

(5) Verbulŭ *a guzuì*, în locŭ de *a rîmà*, *a scurmà*, mi-a fostŭ până acum cu totulŭ necunoscutŭ.

Spĕlarea urei.

— Bună dеminéța, fântânița
Mândră și frumósă!
— Mulțămescŭ dumitale,
Jupânésă Iordănésă!
Dar ce-aĭ venitŭ cu jùpânulŭ Iordanŭ
Așà de mândru și frumosŭ?
— Dragă fântâniță
Mândră și frumósă!
Eŭ n'am venitŭ nicĭ să te beŭ
Nicĭ să te mănâncŭ,
Cĭ-am venitŭ ca să mĕ bagĭ în tine
Și să mĕ spelĭ pre mine
De ură,
De gură
Și de făcĕtură,
De datŭ,
De faptŭ
Și de aruncatŭ,
De crâşcare,
De făcare

Și de urîtulŭ celŭ maĭ mare;
Să mĕ spelĭ, să mĕ curățescĭ,
Cum spală apele curgĕtóre
    Și mergĕtóre
    Tóte malurile
    Și tóte petrile
    Și tóte rădĕcinile;
Să mĕ spelĭ și să mĕ facĭ
Cum maĭca m'a făcutŭ,
    Să rĕmânŭ curată
    Și luminată,
Cum sunt dela Dumnedeŭ lăsată;
Să mĕ spelĭ și să mĕ 'mbracĭ
Cu cămeșă de drăgostele,
Cu cĭobote de săftiele,
Și să mĕ scoțĭ afară pe *disdele;*
Să m'alegĭ dintre tóte cele-lalte fete,
Cum se alege păunulŭ din pene
Și busuĭoculŭ din buruĭene;
Iar cele-lalte fete să ședă
Pe lângă gardurĭ *sbîrlite*,
Ca nisce tânjele pîrlite.
Eŭ să fiŭ în totŭ loculŭ maĭ nainte,
Eŭ să fiŭ orĭ și unde maĭ sus,
Cuvîntulŭ meŭ să fie maĭ pe sus
Dintre toțĭ ceĭ ce vorŭ fi cu mine.
Să fiŭ dragă ca sfîntulŭ sóre
Deminéța când rĕsare!...
  Vine-unŭ juratŭ c'o jurătóĭe,
Unŭ vornicŭ c'o vornicĭță,

Unŭ vătavŭ c'o vătăjiță,
Unŭ boerĭŭ c'o boeriță,
Unŭ preotŭ c'o preotésă,
Unŭ împĕratŭ c'o 'mpĕrătésă.
Nu-ĭ juratŭ cu jurătóĭe,
Nicĭ vornicŭ cu vorniciță,
Nicĭ vătavŭ cu vătăjiță,
Nicĭ boeriŭ cu boeriță,
Nicĭ preotŭ cu preotésă,
Nicĭ împĕratŭ cu 'npĕrătésa.
Că-ĭ N. a luĭ N. cea frumósă,
Că-ĭ N. cea maĭ frumósă,
Maĭ mândră și maĭ alésă
Dintre tóte fetele
Și tóte nevestele.
Tótă lumea peste gardŭ s'a uĭtà
Și la mine-a căutà.
Iar la Domnĭ când voiŭ întrà
Cunună de aurŭ în capŭ ĭ-a picà

Observațiunĭ.

Ilinca a Mieluluĭ Capra, țigancă din satulŭ Stupca, care mi-a dictatŭ desfacerea acésta, când face uneĭ fete *pe dragoste,* desface și farmecă în următorulŭ modŭ :

Se duce des-deminéță, până nu rĕsare sórele,

la o fântână, și luându c'unŭ vasŭ apă dintr'însa, rostesce versurile desfacerii acesteia, și apoĭ se întórce cu apa acasă. Apa acésta neîncepută trebue să fie fórte curată, și fărmecătórea, care o aduce, trebue să o aducă cu cea maĭ mare curățenie, să nu se spurce de felŭ pe drumŭ, ci să mérgă și să vină smerită și cu capulŭ plecatŭ spre pămîntŭ. Asemenea caută fărmecătórea ca, atâtŭ când se duce după apă, câtŭ și când se întórce îndĕrĕptŭ, să nu se uite de felŭ înapoĭ, nicĭ să vorbéscă cu cine-va, căcĭ cum se va uità înapoĭ saŭ va vorbì cu cine-va, totŭ farmeculŭ n'are apoĭ nicĭ unŭ efectŭ.

După ce a sositŭ acasă, spală cu apa adusă pe fata, care-șĭ face pe dragoste, atâtŭ pe obrazŭ câtŭ și pe trupŭ, însă nu în jos ca de altă dată, ci în sus spre creștetulŭ capuluĭ, rostindŭ în acelașĭ timpŭ de treĭ orĭ după olaltă versurile citate. Iar după ce a gătit'o de spĕlatŭ, apa ce a maĭ rĕmasŭ o aruncă într'unŭ locŭ curatŭ, unde nu umblă nimenĭ.

După acésta iea puțină *miere*, și rostindŭ și asupra acesteia versurile desfacerii, o descântă și pe acésta. Cu acea miere fărmecată unge apoĭ

fata pe feciorulŭ pe care îlŭ iubesce şi pe care îlŭ doresce ea ca să-ĭ fie bărbatŭ.

Se maĭ face desfacerea acésta încă şi în următorulŭ modŭ :

Fărmecătórea iea maĭ întâĭ şi întâĭ ţernă din urma piciorului dreptŭ alŭ unuĭ calŭ şi ducêndo acasă, o pune într'o ulcică cu apă neîncepută, saŭ şi cu rachiŭ, ca să férbă. In timpulŭ ferberiĭ şi a rostiriĭ de treĭ orĭ după olaltă a desfaceriĭ, fărmecătórea caută ca ulcica să fie legată la gură cu o aţă. Cu o parte din apă saŭ din rachiŭ, amestecată cu ţernă şi fărmecată, spală apoĭ fata pe feciorulŭ saŭ bărbatulŭ pe care doresce să-lŭ aibă de soţŭ, iar o parte maĭ mică i-o dă de bĕutŭ.

. E de însemnatŭ încă şi aceea, că fata saŭ fărmecătórea, care este anume plătită să întórcă şi să farmece pentru dînsa, trebue să le facă tóte acestea pe nesciute, ca feciorulŭ să nu pricépă de locŭ, căcĭ cum va prinde de veste şi se va pricepe ce se lucră cu dînsulŭ, nu numaĭ că farmeculŭ nu se prinde, dar póte încă să dea şi peste alte neplăcerĭ, şi atuncĭ tótă munca e în zadarŭ.

După ce, în modulŭ arĕtatŭ, *l'a unsŭ cu miere* şi

i-a datŭ să bea din bĕutura fărmecată, din minutulŭ acela feciorulŭ, căruia i s'aŭ făcutŭ tóte acestea, se ḑice că umblă mortŭ după fata care i-a făcutŭ. Și de ar fi fata câtŭ de urîtă și de slută, elŭ după nimene nu se bate așà de tare ca după dînsa.

Incă o lămurire.

Românii din Bucovina aŭ datină de a pune pe lângă fântânile lorŭ unŭ felŭ de îngrăditură pătrată, făcută și încheiată din 12—14 bârnișóre cioplite, cu puținŭ ceva maĭ lungĭ de cum ține zidulŭ fântânilorŭ. Acéstă îngrăditură se numesce *disdele*.

Tineretulŭ românŭ din Bucovina îndătinéză maĭ tot-deauna și maĭ alesŭ vara de a jucà afară, într'unŭ locŭ deschisŭ. Fetele carĭ nu jócă staŭ cam de comunŭ sub umbra unorŭ sălciĭ saŭ alțĭ arborĭ, saŭ în apropierea unuĭ gardŭ, și de acolo privescŭ apoĭ la jocŭ, până ce una saŭ alta dintre dînsele e chemată să jóce. Iar fetele ce nu sunt luate la jocŭ staŭ loculuĭ, privindŭ cum jócă alțiĭ, până la unŭ timpŭ, și apoĭ urîndu-li-se de atâta privire și stare de geaba, se ducŭ pe acasă. Decĭ prin versurile:

Iar cele-lalte fete să şéḑă
Pe lângă garduri sbîrlite,
Ca nisce tânjele pârlite,

doresce fărmecătórea ca tóte cele-lalte fete să nu fie nicĭ când luate la jocŭ, ci să stea pe lângă gardurĭ și să privéscă cum va jucà și va petrece numaĭ ea singură.

De eşitŭ din ură.

— Bună deminéţa, vidră de baltă!
— Mulţămescŭ dumitale, mândră fată!
Da ce-mĭ ḑicĭ mie vidră de baltă?
— Cum nu ţĭ-oiŭ ḑice
Şi cum n'oiŭ veni
Ţie a mĕ jeluì?
Că eŭ m'am aflatŭ
Când am sinecatŭ
Şi am mânecatŭ
Din dosŭ închinată,
In faţă băligată,
De ură 'ncărcată,
De ura fecĭorilorŭ,
Şi a fetelorŭ,
Şi a satuluĭ,
Şi de-aceea am venitŭ
Ca să mĕ spelĭ,
Să mĕ limpeḑescĭ,
Să mĕ curăţescĭ
De ură,
De făcĕtură,

De datŭ,
De faptŭ,
De cârşcare,
De făcare,
De urîtulŭ celŭ maĭ mare;
Să mĕ spelĭ,
Să mĕ curăţescĭ,
Să mĕ limpeḑescĭ,
Să rĕmânŭ curată
Şi luminată,
Ca ţîţa pruncilorŭ,
Ca laptele juncelorŭ,
Ca tămâĭa popilorŭ,
Ca vinulŭ Domnilorŭ;
Să mĕ curăţescĭ
Ca piperĭulŭ Grecilorŭ,
Ca sarea berbecilorŭ.
Cum nu póte popa
In biserică întrà
Şi de slujb'a se-apucà
Fără vinŭ, fără tămâe
Şi fără de prescure,
Aşà să nu pótă
Flăcăiĭ fără de mine!
Să mĕ spelĭ, să mĕ curăţescĭ
Şi să mĕ limpeḑescĭ,
Că eŭ mĕ plângeamŭ
Şi mĕ ofelĭamŭ,
Nime'n lume nu mĕ auḑĭa,
Nime nu mĕ vedea,

Numaĭ Maĭca Domnuluĭ
Din pórta ceriuluĭ.
Şi ea când audĭa
Milă i se făcea,
Jos pe scară
De céră
Se scoborĭà,
Şi din gur'aşa vorbĭà:
— Ce plângĭ N.
Ce te tânguescĭ,
Ce te isbescĭ,
Ce te ofilescĭ?
Că eŭ maĭ frumósă purta-te-oĭŭ,
De mâna dréptă lua-te-oĭŭ,
Pe părĕŭ în sus duce-te-oĭŭ,
In volbură cu mirŭ svîrli-te-oĭŭ,
Cu mirŭ mirui-te-oĭŭ,
Cu aghĭasmă de cea mare stropi-te-oĭŭ
Cu mĭere îndulci-te-oĭŭ.
Câţĭ fecĭorĭ cu tine s'orŭ întîlnì
Ca de mĭere s'orŭ îndulcì,
Ca de sóre s'orŭ încăldì,
Alta nu lĭ-a trebuì!

Observaţiunĭ.

Desfacerea saŭ farmeculŭ acesta mi l'a dictatŭ Ilinca a Mieluluĭ Capra, ţigancă din Stupca.

Fata, care nu este iubită de fecĭorĭ, din causă că,

după credința eĭ, altă fată saŭ altuluĭ cine-va i-ar fi făcutŭ anume ca să nu fie iubită de nimene, se duce într'o Marțĭ des-deminéță, când e lună nouă, la unŭ părîŭ, și scăldându-se într'acesta și spĕlându-șĭ totŭ corpulŭ dela capŭ în jos spre picióre, rostesce versurile farmeculuĭ. Iar după ce a gătitŭ de rostitŭ versurile, încheie farmeculŭ dicêndŭ: «*să fiŭ maĭ sus decât toți, vorba mea să fie maĭ presus decât a tuturora, că să fiŭ pretutindene maĭ nainte, la mine să se uite și ceĭ maĭ marĭ ómenĭ!*»

Din acésta faptă cugetă fata farmazónă că feciorii începŭ îndată a o iubì și a le fi maĭ dragă decât orĭ-care altă fată. Insă caută ea ca, atâtŭ atuncĭ când se duce la părîŭ, câtŭ și atuncĭ când se scaldă și se întórce înapoĭ dela părîŭ, să n'o vadă nimene, căcĭ cum va vedé-o, farmeculŭ n'are nicĭ unŭ efectŭ.

Desfacerea urelorŭ.

Joĭ de deminéță m'am sinecatŭ
Și m'am mânecatŭ,
La sfînta *rugă* m'am gătatŭ,
Cămeșă cu *ghiviziŭ* am îmbrăcatŭ,
Cu *fotă* (1) m'am împrejuratŭ,
In brâŭ de *șamă* (2) m'am încinsŭ,
Cu *cĭobote galbene* (3) m'am încălțatŭ,
Mănunchĭŭ de busuĭocŭ în mâna dréptă
Și bucĭumŭ de aurŭ în mâna stângă
Am luatŭ, și m'am grăbitŭ,
Spre sfânta biserică m'am pornitŭ
Cu *căutătura ganguruluĭ*
Și cu *graĭulŭ cuculuĭ.*
Când din guriță vorbĭamŭ
Taftă (4) ghivizie croĭamŭ;
Când din guriță căscamŭ
Mărgăritariŭ albŭ vĕrsamŭ.
Când în mĭedŭ de cale, de cărare,
M'aŭ întâlnitŭ treĭ fărmecătóre,
Treĭ fărmecătóre îngânătóre,
Póle albe mĭ-aŭ întinsŭ,

Calea mie mĭ-aŭ cuprinsŭ,
Din haĭne de dragoste m'aŭ desbrăcatŭ
In haĭne de *urĭ* m'aŭ îmbrăcatŭ,
Sânge de omŭ mortŭ în obrazŭ mĭ-aŭ datŭ,
Când în biserică am întratŭ,
Uşile s'aŭ închisŭ,
Făcliile s'aŭ stînsŭ,
Mesele s'aŭ strînsŭ,
Preoţiĭ de cetitŭ aŭ statŭ,
Tótă lumea cu dosulŭ s'a înturnatŭ.
Eŭ tare m'am supĕratŭ,
Din biserică m'am înturnatŭ
Şĭ-am prinsŭ a mĕ văĭetà,
Amarŭ a mĕ *mişelà* (5)
Cu glasŭ lungŭ până în cerĭŭ,
Cu lacrimĭ până 'n pămîntŭ.
Nime 'n lume n'a vĕdutŭ,
Nime 'n lume n'a auditŭ.
Numaĭ Maĭca Domnuluĭ
Sus din pórta cerĭuluĭ.
Şi ea cum a auditŭ
Şi pre mine m'a vĕdutŭ,
Pe scară de aurŭ s'a scoborîtŭ
Şi din gură mĭ-a vorbitŭ:
— N. ce te văerezĭ,
Ce te mişelezĭ
Cu glasŭ lungŭ până la cerĭŭ,
Cu lacrimĭ până 'n pămîntŭ?
— Da eŭ cum nu m'oiŭ văerà
Şi cum nu m'oiŭ mişelà

Cu glasŭ lungŭ până la cerĭŭ
Și cu lacrimĭ până la pămîntŭ,
Că eŭ Joĭ deminéță m'am sinecatŭ
Și m'am mânecatŭ,
La sfînta rugă m'am gătatŭ,
Cămeșă de ghiviziŭ am îmbrăcatŭ,
Cu fotă m'am imprejuratŭ,
Cu cĭobote galbene m'am încălțatŭ,
Cu brâŭ de șamă m'am încinsŭ,
Mănunchĭŭ de busuĭocŭ în mâna dréptă,
Bucĭumŭ de aurŭ în mâna stângă
Am luatŭ, și m'am grăbitŭ,
La sfânta biserică m'am pornitŭ
Cu căutătura ganguruluĭ,
Cu graĭulŭ cuculuĭ;
Când din guriță vorbĭamŭ,
Taftă ghivizie croĭamŭ,
Când din guriță căscamŭ,
Mărgăritarĭŭ albŭ vĕrsamŭ;
Când am fostŭ în mĭedŭ de cale,
De cale și cărare,
M'aŭ întâlnitŭ treĭ fărmecătóre,
Treĭ fărmecătóre ingânătóre,
Póle albe mĭ-aŭ întinsŭ,
Mie calea mĭ-aŭ cuprinsŭ,
Din haĭne de dragoste m'aŭ desbrăcatŭ
In haĭne de urĭ m'aŭ îmbrăcatŭ,
Sânge de omŭ mortŭ în obrazŭ mĭ-aŭ datŭ;
Când în biserică am intratŭ
Ușile s'aŭ închisŭ,

Făcliile s'aŭ stînsŭ,
Mesele s'aŭ strînsŭ,
Preoţiĭ de cetitŭ aŭ statŭ,
Tótă lumea cu dosulŭ s'a înturnatŭ!
— Tacĭ N. nu te văerà,
Nu te mişelà
Cu glasŭ lungŭ până în cerĭŭ,
Cu lacrimĭ până 'n pămîntŭ,
Că eŭ de mâna dréptă luate-oĭŭ,
Pe cărare dréptă duce-te-oĭŭ,
Pe cărarea luĭ Adamŭ
La fântâna luĭ Iordanŭ,
Busduganŭ de aurŭ oĭŭ aruncà,
Cu mâna dréptă l'oĭŭ luà,
Şi eŭ de urĭ că te-oĭŭ spĕlà
Din capŭ până 'n grumazŭ,
Din grumazŭ
Până 'n umerĭ,
Din umerĭ
Până 'n mijlocŭ,
Din mijlocŭ
Până 'n glesne,
Din glesne
Până 'n călcâe,
Din călcâe
Până 'n degete . . .
Joĭ deminéţă m'am sinecatŭ
Şi m'am mânecatŭ,
La sfânta rugă m'am gătatŭ,
Cămeşă cu ghiviziŭ am îmbrăcatŭ,

Cu fotă m'am împrejuratŭ,
Cu brâŭ de șamă m'am încinsŭ,
Cu cĭobote galbene m'am încălțatŭ,
Mănunchiŭ de busuĭocŭ în mâna dréptă,
Bucĭumŭ de aurŭ în mâna stângă
Am luatŭ, și m'am grăbitŭ
La sfânta biserică m'am pornitŭ
Cu căutătura gangurului
Și cu graiulŭ cucului.
Când din guriță vorbĭamŭ,
Taftă ghivizie croĭamŭ,
Când din guriță căscamŭ,
Mărgăritarĭŭ albŭ vĕrsamŭ.
Când în biserică am întratŭ
Ușile s'aŭ deschisŭ,
Făcliile s'aŭ aprinsŭ,
Mesele s'aŭ întinsŭ,
Preoțiĭ la slujbă aŭ statŭ,
Toțĭ cu fața la mine s'aŭ înturnatŭ,
Cu inimile plecate,
Cu cușmele rădicate,
Cu mânele sărutate.
Éră eŭ m'am înturnatŭ,
La sfintele icóne m'am închinatŭ.
Șĭ-am remasŭ curată
Și luminată,
Cum sunt dela Dumneḑeŭ lăsată
Și de preotulŭ botezată.
Șĭ-am rĕmasŭ curată, aminŭ,
Ca sórele în sĕninŭ!

Observațiunĭ.

Desfacerea acésta, dictată de Anița Doroșŭ, româncă din Mahala, satŭ românescŭ peste Prutŭ, nu departe de Cernăuțĭ, mi-a trimis'o d-lŭ George Tomoiagă, cantorŭ bisericescŭ.

Note.

(1) *Fotă* se numesce unŭ felŭ de *prigitóre* de mătase cu vîrste roșiĭ și galbene saŭ albastre și roșiĭ, care se purtà maĭ demultŭ fórte tare de către românce le din Bucovina. Acum însă rarŭ care româncă o maĭ pórtă.

(2) *Șamă* saŭ *șamŭ* e unŭ felŭ de brâŭ turcescŭ, pe care-lŭ purtaŭ maĭ de multŭ atâtŭ româniĭ câtŭ și româncele.

(3) Datina de a purtà ciobote de săftianŭ galbĕnŭ există în timpulŭ presentŭ numaĭ în unele sate din ținutulŭ Cernăuțuluĭ. Maĭ demultŭ însă se purtaŭ *ciobote galbene* și în cele-lalte părțĭ ale Bucovineĭ.

(4) Cuvîntulŭ *taftă* provine adese-orĭ în poesia poporală, și maĭ cu sémă în *orațiile* saŭ *urările* ce se ținŭ la nunțĭ. Elŭ însémnă unŭ felŭ de materie de mătase.

(5) Verbulŭ *mișelà* saŭ *mnișelà* provine fórte desŭ în descântece și farmece și însémnă a lamentà.

De faptŭ.

S'o sinecatŭ,
S'o mânecatŭ
N. la sfânta ḑi de astăḑĭ
Să cineze,
S'ospeteze.
Dar' nicĭ n'o cinatŭ,
Nicĭ n'o ospĕtatŭ,
Că elŭ are mare faptŭ.
Da voĭ nouĕ *Ḑorĭ*,
Voĭ nouĕ surorĭ!
Venițĭ, alergațĭ,
Faptulŭ îlŭ cătațĭ
In ocolulŭ vacilorŭ,
In sălașulŭ boilorŭ,
In porcăréța porcilorŭ,
In cuștiréța gâscelorŭ,
In pătululŭ găinelorŭ,
In calea luĭ,
In cărarea luĭ,
In lazulŭ luĭ,
In prilazulŭ luĭ,

In tinda luĭ,
In casa luĭ,
In masa luĭ,
In patulŭ luĭ,
In aşternutulŭ luĭ;
Că voĭ sciţĭ maĭ bine
Decât orĭ şi cine
De-ĭ face fată voĭnică,
De-ĭ face copilă mică,
De-ĭ face nevastă,
De-ĭ face vĕdană,
De-ĭ face femee de mĕsură,
De-ĭ face fată părăsită.
De-ĭ face babă părăsită,
De-ĭ face flăcăŭ părăsitŭ,
De-ĭ face moşnégŭ părăsitŭ ;
De-ĭ face Rusŭ,
De-ĭ face Ruscă,
De-ĭ face Ţiganŭ
De-ĭ face Ţigancă,
De-ĭ face Lipovanŭ,
De-ĭ face Lipovancă,
De-ĭ face Armanŭ,
De-ĭ face Armancă,
De-ĭ face Némţŭ,
De-ĭ face Nemţóĭcă,
De-ĭ face Ungurŭ,
De-ĭ face Unguróĭcă;
De-ĭ din câmpŭ, de-ĭ de prin viĭ,
De pe munţĭ, de prin pustiĭ.

Că elŭ singurŭ n'o sciutŭ
A face faptŭ,
Că altulŭ o trebuitŭ
Anume să fi plătitŭ
Ca să-ĭ facă.
Şĭ-o plătitŭ cuĭ o sciutŭ
Şĭ-acela faptŭ ĭ-o făcutŭ.
Da voĭ nouĕ Dorĭ,
Nouĕ surorĭ !
Voĭ sciţĭ multŭ maĭ bine
Decât orĭ şi cine
De i l'o suflatŭ
Cu gâtlanŭ de lupŭ,
Cu labe de ĭepure,
Cu usturoiŭ împuţitŭ,
Orĭ cu mălaiŭ *mĕnunţelŭ*,
Orĭ cu mâncăturĭ de câne,
Unde cânïĭ s'aŭ mâncatŭ,
De-ĭ face în pădure
La unŭ rugŭ de mure,
Orĭ la unŭ butucŭ cădutŭ,
Orĭ la o ţişitură
In piciόre cu ţepuşe
De nouĕ felĭurĭ de lemnŭ,
Şi făcêndŭ le bate
Cu muchea securiĭ
Orĭ cu muchea bărdiĭ ;
Orĭ îĭ face faptŭ
Cu cuĭe de fĭerŭ găsite,
Orĭ cu fuse părăsite,

Orĭ cu linguri părăsite,
Şi-lŭ închipuesce
Pe părete,
Orĭ su părete,
Pe patŭ,
Orĭ su patŭ,
La cahlă,
Orĭ su cahlă;
Orĭ iĭ face faptŭ
Cu untură de ariciŭ,
Orĭ cu maţe de ariciŭ,
Orĭ cu crierĭ de mâţă,
Orĭ cu *jare* (1) de bróscă,
Orĭ cu capŭ de şórecŭ,
Orĭ cu scârnavŭ de mâţŭ,
Orĭ cu scârnavŭ de omŭ
Şi cu duhotŭ negru
De pe drumŭ aflatŭ;
Orĭ îĭ face faptŭ
Cu cenuşă din obrocŭ,
Orĭ cu scurmătură de cĭóră,
Orĭ cu cuĭbŭ de rîndunică părăsită;
Orĭ îĭ face cu lutŭ
Dela cuptĭorĭŭ părăsitŭ,
Orĭ cu lutŭ din rîpă,
Şi o sorocitŭ
Când s'orŭ tîlnì rîpele,
Atuncĭ să se tîlnéscă
Şi eĭ unulŭ
Cu altulŭ;

Orĭ ĭ-o făcutŭ
Cu lutŭ
Dela capĕtulŭ punţilorŭ,
Şi ĭ-o sorocitŭ
Când s'orŭ tîlnì capetele
Unulŭ
Cu altulŭ,
Atuncĭ să se tîlnéscă
Ceĭ ce-sŭ de Dumneḑeŭ daţĭ
Şi de dînsulŭ dreptŭ lăsaţĭ.
Şi de ĭ-o făcutŭ faptŭ
Cu pĭedică dela mortŭ,
Orĭ cu mĕsură dela mortŭ,
Orĭ cu lumină,
Ce s'o ţinutŭ mortuluĭ în mână;
Orĭ îĭ face faptŭ
Cu scăldătórea,
In care mortulŭ s'o scăldatŭ,
Orĭ cu gunoĭŭ măturatŭ
După mortŭ;
Orĭ îĭ face faptŭ
Cu cĭoturĭ de pânză,
Orĭ cu aţă
De mătură părăsită,
Orĭ cu aţă dela sacŭ
Cu făină furată
Dela altă casă;
Orĭ îĭ face faptŭ
Cu clonţŭ de cĭóră,
Cu capŭ de pupăză;

Cu ochĭ de cotobatură
Şi cu hârburĭ
Din nouĕ târgurĭ,
Cu hârbŭ de ólă părăsită,
Orĭ de strachină părăsită,
Cu hârbŭ de şipŭ părăsitŭ,
Cu pĭetri din nouĕ vadurĭ
Cusute cu mătasă roşie
In gură la nouĕ brósce;
Orĭ ĭ-o făcutŭ faptŭ cu aţă
Cu care s'o întorsŭ treĭ buhaĭ,
Orĭ s'o întorsŭ şepte,
Orĭ s'o întorsŭ nouĕ,
Şi o 'ntorsŭ lumea şi norodulŭ;
Dela omulŭ cela,
Căruĭa ĭ-o făcutŭ faptulŭ;
Orĭ ĭ-o făcutŭ
Cu céră dela mortŭ
In vatra foculuĭ,
Şi ĭ-o sorocitŭ
Cum se topesce céra de focŭ,
Aşà să topéscă omulŭ
Căruĭa îĭ face faptulŭ,
Şi cum s'o uĭtatŭ
Cânepa cea de vară
Prin cânepa cea de tómnă,
Aşà să-lŭ uĭte lumea
Şi totŭ norodulŭ;
Orĭ o prinsŭ unŭ racŭ
Şi l'o ţinutŭ nouĕ ḑile

Intr'o ulcică nouă
Cu apă neîncepută;
Orĭ îĭ face faptŭ
    Infocatŭ
    Și 'nfioratŭ,
    Și o legatŭ
    Cinstea omuluĭ
    Și dragostea luĭ,
Și ĭ-o 'nchisŭ drumurile
Și tóte cărările.
    Da voĭ, nouĕ Ḍorĭ,
    Voĭ nouĕ surorĭ!
Voĭ sciţĭ multŭ maĭ bine
Decât orĭ şi cine
    Cu ce ĭ-o făcutŭ
Aĭestuĭ omŭ faptulŭ.
    De ĭ-o făcutŭ
    Cu lutŭ
    Dela mormîntŭ
    De omŭ mortŭ
    Din ţinterimŭ,
Și ĭ-o 'ngropatŭ,
In crucile drumuluĭ,
Unde se 'ntrolócă
Treĭ gardurĭ la unŭ locŭ,
Orĭ ĭ-o pusŭ sub pétră
De 'naintea uşeĭ,
Să calce 'n piciĭóre.
Da voĭ nouĕ Ḍorĭ,
Voĭ nouĕ surorĭ!

Veniţĭ, alergaţĭ
Faptulŭ istuĭ omŭ cătaţĭ
Din aĭesta ceasŭ înainte,
Cu 99 cóse cosiţi-lŭ,
Cu 99 greble greblaţi-lŭ,
Cu 99 măturĭ măturaţi-lŭ,
Cu 99 furcĭ încărcaţi-lŭ,
Pe 99 cărărĭ porniţi-lŭ,
Pe 99 drumurĭ duceţi-lŭ
La vinovatulŭ.
Că eŭ trimitŭ faptulŭ
    Din vadŭ
    In vadŭ
Pe capulŭ celuĭ vinovatŭ.
Când s'orŭ *desbrăna* (2)
Cĭocanele vinovatuluĭ
    Dela pĭele,
Atúncea să se curăţéscă
    De faptele
Cuĭ ĭ-o făcutŭ elŭ grele.
Cu-atâta nu m'oiŭ lăsà,
La Maĭca Domnuluĭ m'oĭu rugà,
Că Maĭca Domnuluĭ are-o căţea
Négră ca corbulŭ
Şi ĭute ca foculŭ. . .
Eŭ atuncĭ oĭŭ îngenunchĭà
Şi la dînsa m'oiŭ rugà,
Faptulŭ şi ur'oiŭ luà
Şi pe codru că l'oiŭ dà,
Orĭ pe carpenĭ groşĭ,

Pe butucĭ borţoşĭ.
Cu atâta nu m'oiŭ lăsa.
Când s'orŭ desbrăna
Cĭolanele vinovatuluĭ
    Dela pĭele,
Atuncĭ să se curăţéscă
De făpturile care-o făcutŭ
Aĭestuĭa omŭ ġrele.
De eştĭ faptŭ rătăcitŭ,
    Orĭ prăpăditŭ,
Orĭ aĭ fostŭ trimisŭ aiurea,
    Orĭ aĭ datŭ
    Peste-aĭestŭ omŭ
    Din vîntŭ,
    Orĭ din sóre,
    Orĭ din nópte,
    Orĭ din ḑiuă,
    Apoĭ te alege
    Şi te culege,
Să nu remâĭ l'aĭestŭ omŭ
Câtŭ unŭ firŭ de macŭ curatŭ
In 77 despicatŭ
In mare-aruncatŭ.
Şi te du'n codri pustiĭ,
Unde paserĭ nu sbóră,
Să rĕmâĭ acolo,
In *muştegaiŭ* (3)
Şi 'n putregaiŭ.
    Aĭesta omŭ
Ce ĭ-am desfăcutŭ

Să rěmâe curatŭ,
Luminatŭ,
Ca argintulŭ la sleitŭ,
Ca apa la isvorîtŭ,
Ca busuĭocu 'n flóre,
Ca sfîntulŭ sóre
Când rěsare.
Cum am dͅisŭ, aşà să fie,
De lécŭ în vecĭ să rěmâe!

Observaţiunĭ.

Desfacerea acésta, culésă în Vicovulŭ-de-sus, districtulŭ Rădăuţuluĭ, mi-a comunicat'o d-lŭ dr. Dim. Onciulŭ, profesorŭ.

La desfacerea acésta, care se rostesce de treĭ orĭ, se iea apă din nouě isvóre. După ce s'aŭ rostitŭ versurile, persóna, pentru care s'aŭ rostitŭ, se spală cu apa pregătită, iar apa, cu care s'a spělatŭ, se pune într'o ólă şi se duce pe o învîrtitóre, ce se învîrtesce înděrětŭ, nu după sóre. Atuncĭ se crede că acela, căruia i s'a desfăcutŭ, are să-lŭ scie pre celŭ vinovatŭ.

In fine, maĭ e de însemnatŭ încă şi aceea, că desfacerea acésta e unica din întréga colecţiune de faţă, care ne arată chipulŭ şi obiectele, ce le întrebuinţéză româncele când *vrăjescŭ.*

Note.

(1) *Jare.* Nu sciŭ sigurŭ ce însemnéză, séměnă însă a fi *jebrina* saŭ *lâna brósceĭ.*

(2) *Desbrăna*, în alte părțĭ ale Bucovineĭ se dice *a desbârna* = a deslipi, desbina.

(3) *Muștegaiŭ* = mucegaiŭ.

Totŭ de faptŭ.

Venit'aŭ, venitŭ,
Pe-ascunsŭ c'aŭ sositŭ,
Cine, cinerițele (1)
Și *vecinărițele*, (2)
Cu cĭungĭ marĭ cĭungițĭ,
Cu cânĭ împuțițĭ,
Cu hârcăiturĭ
Și cu *stopiturĭ*, (3)
Cu aruncăturĭ
Și cu făcĕturĭ,
Cu gâtlanŭ de lupŭ
Și cu pĕrŭ de lupŭ,
Cu lutŭ
Dela mormîntŭ,
Cu pĭedică de omŭ mortŭ
Legată de 99 orĭ cĭotŭ,
Cu smólă
Dela móră,
Cu osŭ dela misernіță,
Cu pusderie dela meliță,
Cu rositură de pe copacĭ,

Cu scórță de pe răslogĭ,
Cu surcele dela feresteŭ
Și cu scînteĭ de *cétlăŭ, (4)*
    Cu óuĕ clocite,
    Cu ițe părăsite,
    Cu coșŭ de racŭ
    Și cu pĭeĭ de dracŭ,
Cu cânepă de pe câmpŭ rĕmasă,
Cu pĭele de bróscă râĭósă,
    Cu rîcâitură
    Și cu scurmătură
    Négră de găină,
    Șĭ cu tină
    De găină,
Cu tină dela topilă,
Cu scursurĭ de pe tocilă,
Cu țernă négră din rîpă
Și cu códă de *nopârcă*, (5)
Și'n pragŭ luĭ N. le o turnatŭ,
Șĭ-acolo că le-o lăsatŭ,
    Și mĭ-o turnatŭ
    Faptŭ în cale
    Faptŭ în cărare.
N. din casă a eșitŭ
Și 'ntr'însele a pășitŭ,
Séma bine n'a luatŭ
Și 'ntr'însele a călcatŭ,
Câtŭ ochiĭ maĭ nu șĭ-a scosŭ,
Câtŭ mânele nu șĭ-a ruptŭ,
Picĭórele nu șĭ-a frântŭ.

Şĭ-a prinsŭ N. a plânge
Cu lacrimĭ de sânge,
Şĭ-a se văerà,
Şĭ-a se căinà,
Şĭ-a se tângui,
Şĭ-a se glăsui
Cu glasŭ mare până 'n cerĭŭ,
Cu lacrimĭ până 'n pămîntŭ.
Nime nu l'a vĕḑutŭ,
Nime nu l'a auḑitŭ,
Numaĭ Maĭca Domnuluĭ
Sus din pórta cerĭuluĭ.
Numaĭ ea că l'a vĕḑutŭ,
Numaĭ ea l'a auḑitŭ,
Şi pe nume l'a strigatŭ
Şi din din gur' a cuvîntatŭ:
— De ce plângĭ tu, Calistratŭ,
Ce te văirezĭ,
Ce te căinezĭ,
Ce te tânguescĭ,
Ce te glăsuescĭ
Cu glasŭ mare până 'n cerĭŭ,
Cu lacrimĭ până 'n pămîntŭ?
— Da eŭ cum n'oiŭ plânge
Cu lacrimĭ de sânge,
Cum nu m'oiŭ văerà,
Cum nu m'oĭŭ căinà,
Cum nu m'oiŭ tângui,
Cum nu m'oĭŭ glăsui
Cu glasŭ mare până 'n cerĭŭ,

Cu lacrimĭ până 'n pămîntŭ,
Dacă mĭ-aŭ venitŭ,
Pe ascunsŭ aŭ sositŭ,
Cine, cinerițele
Și vecinărițele,
Cu cĭungĭ marĭ cĭungițĭ,
Cu cânĭ împuțițĭ,
Cu hârcăiturĭ
Și cu stopiturĭ,
Cu aruncăturĭ
Și cu făcĕturĭ,
Cu gâtlanŭ de lupŭ
Și cu pĕrŭ de lupŭ,
Cu lutŭ
Dela mormîntŭ,
Cu pĭedică de omŭ mortŭ
Legată de 99 orĭ cĭotŭ,
Cu smólă
Dela móră,
Cu osŭ dela misernință
Cu pusderie dela meliță,
Cu rositură de copacĭ,
Cu scórță de pe răslogĭ,
Cu surcele dela feresteŭ
Și cu scînteĭ de cétlăŭ,
Cu óuĕ clocite,
Cu ițe părăsite,
Cu coșŭ de racŭ
Și cu pĭeĭ de dracŭ,
Cu cânepă de pe câmpŭ rĕmasă,

Cu pĭele de broscă râĭósă,
    Cu rîcâitură
    Şi cu scurmătură
    Négră de găină,
    Şi cu tină
    De găină,
Cu tină dela topilă,
Cu scursurĭ de pe tocilă,
Cu ţernă négră din rîpă
Şi cu códă de nopârcă;
Şi 'n pragŭ mi le-o turnatŭ
Şĭ-acolo că le-o lăsatŭ,
    Şi mĭ-o turnatŭ
    Faptŭ în cale,
    Faptŭ în cărare;
Eŭ din casă am ĭeşitŭ
Şi'ntr'însele am păşitŭ,
Séma bine n'am luatŭ
Şi'ntr'însele am călcatŭ,
Incât ochiĭ nu mĭ-am scosŭ,
Picĭórele nu mĭ-am frântŭ
Şi mânele nu mĭ-am ruptŭ!
— Tacĭ N. nu maĭ plânge
Cu lacrimĭ de sânge!
    Nu te căinà,
    Nu te văerà,
    Nu te tânguì,
    Nu te glăsuì
Cu glasŭ mare până'n cerĭŭ,
Cu lacrimĭ până'n pămîntŭ,

Că eŭ-sŭ vrednică
Şi puternică
Să te lecuescŭ
Şi să-ţĭ folosescŭ.
De mâna dréptă te-oiŭ luà,
Pe scară de-aurŭ te-oiŭ înălţà,
Pe calŭ galbĕnŭ te-oiŭ încălicà,
Pe drumulŭ luĭ Traĭanŭ
Pornite-oĭŭ,
La fôntâna luĭ Iordanŭ
Duce-te-oĭŭ,
De treĭ orĭ te-oĭŭ cufundà,
De tóte relele, câte-ĭ aveà,
De tóte te-oiŭ spĕlà!
Sântă Maĭca Domnuluĭ
Sus din pórta ceriuluĭ
Ast-felĭŭ cum a cuvîntatŭ
Sucnă de mĕtasă alb'a luatŭ,
Pe braţele luĭ N. a întins'o,
Scară de aurŭ a slobodịtŭ,
Inaintea luĭ N. a ĭeşitŭ,
De mâna dréptă l'a luatŭ,
Dipe sóre l'a 'nturnatŭ,
Pe scară de aurŭ l'a 'nălţatŭ,
Pe calŭ galbĕnŭ l'a 'ncălicatŭ,
Şi-apoĭ la drumŭ c'aŭ plecatŭ.
Şĭ-aŭ mersŭ pe drumulŭ luĭ Traĭanŭ
La fôntâna luĭ Iordanŭ.
Şĭ-acolo cum aŭ ajunsŭ,
De mâna dréptă l'a luatŭ,

Dipe sóre l'a 'nturnatŭ,
In fôntână l'a băgatŭ,
De treĭ orĭ l'a cufundatŭ,
De rĕutățĭ l'a spĕlatŭ.
Corónă de spinĭ
Din capŭ ĭ-a luatŭ,
Corónă de aurŭ
In locŭ ĭ-a așezatŭ.
Scórță de stejarŭ
De pe obrazŭ ĭ-a deslipitŭ,
Cólă de hârtie albă
Pe obrazŭ că ĭ-a lipitŭ.
Din cămeșă de urzică
L'a desbrăcatŭ,
In cămeșă de dragoste
L'a îmbrăcatŭ.
Din brâŭ de șerpe
L'a *descingatŭ*, (6)
Cu brâŭ de dragoste
L'a încingatŭ.
Din opincĭ de câne
L'a desculțatŭ,
In papucĭ de *buĭemastru*
L'a încălțatŭ.
Și 'ncă Maĭca Domnuluĭ
Cu-atâta nu s'a lăsatŭ.
Nouĕ armăsarĭ a strigatŭ,
Nouĕ armasarĭ negri,
Ponegri,
Negri ca corbulŭ

Și ĭuțĭ ca foculŭ,
Nouĕ armasarĭ strigat'aŭ,
Nouĕ armasarĭ venit'aŭ,
De gură muțițĭ,
De vederĭ orbițĭ,
De ochĭ înholbațĭ,
De picĭóre 'mpĭedicațĭ,
Cu codile înodațĭ.
Maĭca Domnuluĭ,
Cum armasariĭ aŭ sositŭ,
Gura că le-aŭ desmuțitŭ,
Vederea le-aŭ desorbitŭ,
Ochiĭ că le-aŭ desholbatŭ,
Picĭórele le-aŭ despĭedicatŭ,
Codile le-aŭ desnodatŭ.
Armasariĭ aŭ îngenunchĭatŭ
Și pe N. că l'aŭ spĕlatŭ
De tóte făcĕturile,
De tóte aruncăturile,
De tóte hârcăiturile,
De tóte stopiturile,
De tóte rĕutățile,
De totŭ faptulŭ
Și de totŭ datulŭ.
Bine spĕlatu-l'aŭ,
Bine limpeditu-l'aŭ.
Faptŭ și ură ĭ-aŭ luatŭ
Și pe codri că le-aŭ datŭ,
Pe butucĭ borțoșĭ
Și pe carpinĭ groșĭ.

Cu limbele că l'aŭ linsŭ,
Făcĕturile le-aŭ strînsŭ,
Cu nările aŭ suflatŭ,
In vîntŭ că le-aŭ aruncatŭ,
Unde cânĭ negri nu latră,
Unde cucoşĭ negri nu cântă,
Vacă négră nu se mulge,
Şi unde fată fecióră
Cosiţă négră nu 'mpletesce .
Cine ĭ-a făcutŭ c'o mână
Eŭ îĭ desfacŭ cu douĕ;
Cine ĭ-a făcutŭ cu douĕ
Eŭ îĭ desfacŭ cu treĭ;
Cine ĭ-a făcutŭ cu treĭ
Eŭ îĭ desfacŭ cu patru;
Cine ĭ-a făcutŭ cu patru
Eŭ îĭ desfacŭ cu cincĭ;
Cine ĭ-a făcutŭ cu cincĭ
Eŭ îĭ desfacŭ cu şese;
Cine ĭ-a făcutŭ cu şese
Eŭ îĭ desfacŭ cu şepte;
Cine ĭ-a făcutŭ cu şepte
Eŭ îĭ desfacŭ cu optŭ;
Cine ĭ-a făcutŭ cu optŭ
Eŭ îĭ desfacŭ cu nouĕ;
Cine ĭ-a făcutŭ cu nouĕ,
Eŭ îĭ desfacŭ cu amêndouĕ
Mânele mele
Tóte făcĕturile cele rele.
Să se ducă

Faptŭ şi făcĕtură,
Datŭ şĭ-aruncătură
Din vadŭ
In vadŭ
Până'n nouĕ vadurĭ.
Şĭ-apoĭ să sară pe-uscatŭ,
Să se ducă
Pe capulŭ celuĭ vinovatŭ,
Şĭ-acela din vécŭ în vécŭ
Să nu-şĭ maĭ dee de lécŭ!
N. să rĕmâe curatŭ,
Luminatŭ,
Ca argintulŭ
Şi ca aurulŭ.
Cum nu potŭ *mârsiţiĭ* (7)
Fără sare
Şi flămânḑiĭ
Fără mâncare,
Insetaţiĭ
Fără apă,
Aşà să nu pótă
Lumea tótă
De acuma înainte
Fără de-acestŭ omŭ cuminte,
Căruĭa ĭ-am desfăcutŭ.
Desfacerea dela mine
Léculŭ dela Dumneḑeŭ!
Cum am ḑisŭ, aşà să fie,
De lécŭ în vecĭ să remâe!

Observațiunĭ.

Fărmecătórea, rostindŭ de treĭ orĭ după olaltă versurile desfaceriĭ acesteia, pe care mi-a dictat'o Domnica Popescu, româncă din Ciudeiŭ, bâlbăe într'o gălétă cu apă cu o rămurea verde de răchită. După acésta, celŭ cu faptulŭ bea pe inima deșartă câte o țîră din apa într'acestŭ chipŭ descântată și fărmecată în cele treĭ ḑile de postŭ ale sĕptĕmâneĭ, adecă Lunĭ, Mercurĭ și Vinerĭ.

Note.

(1) Poporulŭ din cele maĭ multe părțĭ ale Bucovineĭ cuvintele *finŭ* și *fină* le rostesce *cinŭ* și *cină*. Deci eŭ credŭ că în versulŭ de față e vorba despre *fine*, *finerițe*.

(2) Intr'o variantă a desfaceriĭ acesteia, culésă în Vicovulŭ-de-sus, figuréză *vecinițele*, în locŭ de *vecinărițele*. Versurile respective sună așà:

Cine, cinerițele,
Rele vecinițele.

(3) *Stopiturĭ* = stupiturĭ = scuipiturĭ, pl. dela *stopitură* = stupitură, și acésta dela *stupitŭ*, căcĭ Bucovineniĭ ḑicŭ *stupitŭ* și *a stupì* în locŭ de *scuipitŭ* și *a scuipì*.

(4) *Cétlăŭ* se numesce o nuea grósă de fagŭ saŭ de carpĕnŭ saŭ şi de altŭ lemnŭ vênjosŭ, lungă ca de vre-o treĭ metrì, cu care *se cetluescŭ*, adecă cu care se strîngŭ la unŭ locŭ lemnele încărcate în carĕ saŭ săniĭ, ca să nu cadă jos. *Cétleele* se tae tot-deauna dela rădĕcină.

(5) *Nopârcă* se pronunţă în unele părţĭ *năpârcă*.

(6) *Descingatŭ* şi *încingatŭ,* forme locale în locŭ de *descinsŭ* şi *încinsŭ*.

(7) *Mârsitŭ -ă*, pl. *mârsiţĭ -e*. O vită care se bate fórte tare după sare, care linge locurile cele sărate, se numesce în unele părţĭ ale Bucovineĭ *mârsită*, masc. *mârsitŭ*. Dar şi ómeniĭ, carĭ se batŭ după sare, încă se numescŭ *mârsiţĭ*.

Iarăşĭ de faptŭ.

Dragă ḑi de aḑĭ!
Sâmbătă
Deminéţă
M'am sculatŭ,
Fuga pe uşă
Am luatŭ,
In faptŭ am călcatŭ,
Capulŭ mi l'am ruptŭ
Mânele mĭ-am frântŭ.
Faptŭ în cale,
Faptŭ aruncatŭ în cărare,
Faptŭ adusŭ,
Faptŭ supusŭ,
Faptŭ trimisŭ
Cu maţe de ariciŭ,
C'untură de câne,
Cu óuĕ clocite,
Cu iţe părăsite,
Cu tină
Din topilă,

Cu smólă
Dela móră,
Cu bugégŭ de pe biserică,
Cu ţĕrînă dela mormîntŭ,
Cu pĭedică de omŭ mortŭ,
Cu *sagnă* (?) de calŭ,
Cu stavilă
De épă,
Cu surpătură
De rîpă....
Cu opincĭ de câne
M'aŭ încălţatŭ,
Cu contoşŭ de lupŭ
M'aŭ îmbrăcatŭ,
Cu brâŭ de spinĭ
M'aŭ încinsŭ,
Şi işlicŭ de ursŭ
In capŭ mĭ-aŭ pusŭ,
Sórele mi l'aŭ ascunsŭ,
Şi pe mine m'aŭ făcutŭ
Cĭungŭ pârlitŭ,
Cărbune potolitŭ,
Şi pe munţĭ m'aŭ asvîrlitŭ,
Nimĕruĭ n'am trebuitŭ,
Acolo m'aŭ lăsatŭ de peritŭ.
Eŭ am prinsŭ a mĕ *glăsà*
Şĭ-a strigà
Cu glasŭ mare
Până'n cerĭŭ,
Cu strigare

Pe sub cerĭŭ,
Cu lacrimĭ până'n pămîntŭ.
Nime nu m'a audֽitŭ,
Nime nu m'a vĕdֽutŭ,
Numaĭ Maĭca Domnuluĭ
Din nălţimea cerĭuluĭ.
Şi ea cum m'a audֽitŭ
Şi cum m'a vĕdֽutŭ,
Pe scărĭ de aurŭ,
S'a scoborîtŭ,
Şi'n cârjĭ de-argintŭ
S'a sprijinitŭ,
Braţe sfinte a întinsŭ,
Calea 'ndată mĭ-a cuprinsŭ,
Şi pe mine m'a'ntrebatŭ
Şi din gur'a cuvîntatŭ:
— Ce te mişelezĭ,
Ce te văerezĭ,
Cu glasŭ mare
Până'n cerĭŭ,
Cu strigare
Pe sub cerĭŭ,
Cu lacrimĭ până'n pămîntŭ?
— Eŭ cum nu m'oiŭ mişelà
Şi cum nu m'oiŭ văerà,
Dacă dragă dֽi de adֽĭ,
M'am sculatŭ
Şi fug'am datŭ,
In faptŭ am călcatŭ,
Capulŭ mi l-am ruptŭ,

Mânele mĭ-am frântŭ ;
Faptŭ în cărare,
Faptŭ aruncatŭ în cale,
Faptŭ adusŭ,
Faptŭ supusŭ,
Faptŭ trimisŭ
Cu maţe de aricĭŭ,
C'untură de câne,
Cu óuĕ clocite,
Cu iţe părăsite,
Cu tină
Din topilă,
Cu smólă
Dela móră,
Cu bugégŭ de pe biserică,
Cu ţernă dela mormîntŭ,
Cu chĭedică dela omŭ mortŭ
Cu sagnă de calŭ,
Cu stavilă
De épă,
Cu surpătură
De rîpă...
Cu opincĭ de câne
M'aŭ încălţatŭ,
In contoşŭ de lupŭ
M'aŭ îmbrăcatŭ,
Cu brâŭ de spinĭ
M'aŭ încinsŭ,
Şi işlicŭ de ursŭ
In capŭ mĭ-aŭ pusŭ,

Sórele mi l-aŭ ascunsŭ,
Şi pe mine m'aŭ făcutŭ
Cĭungŭ pârlitŭ,
Cărbune potolitŭ,
Pe munţĭ m'aŭ asvîrlitŭ,
Nimĕruĭ n'am trebuitŭ,
Acolo m'aŭ lăsatŭ de peritŭ.
Maĭca Domnuluĭ
De mână că m'o luatŭ,
Pe calea luĭ Traĭanŭ
M'o îndreptatŭ,
La fântâna luĭ Iordanŭ
M'o dusŭ,
Apă într'o ólă nouă
O scosŭ,
De treĭ orĭ m'o cufundatŭ,
Tare frumosŭ m'o spĕlatŭ,
Frumosŭ m'o curăţitŭ,
Frumosŭ m'o limpeḑitŭ;
Din opincĭ de câne
M'o descultaţatŭ,
In opincĭ de argintŭ
M'o încălţatŭ,
Din brâŭ de spinĭ
M'o descinsŭ,
Şi cu brâulŭ sóreluĭ
M'o încinsŭ.
Din contoşŭ de lupŭ
M'o desbrăcatŭ,
Işlicŭ de ursŭ din capŭ

Jos mĭ-o luatŭ,
Cunună de aurŭ în capŭ
Mĭ-o aşezatŭ,
Sórele în pĭeptŭ mĭ-o pusŭ
Și luna'n spate,
Iar pe umereĭ
Ceĭ doĭ lucefereĭ
Ce rĕsarŭ în ḑorĭ de ḑi,
Sórele mĭ-o luminatŭ
Și pe mine m'o făcutŭ
Curatŭ (ă),
Luminatŭ (ă)
Ca dela Dumneḑeŭ datŭ (ă).
Pe calŭ galbĕnŭ amŭ încălicatŭ,
La jocŭ am alergatŭ,
Câţĭ m'aŭ vĕḑutŭ
Toţĭ s'aŭ minunatŭ;
Eŭ în frunte am căḑutŭ
Și tuturorŭ le-am plăcutŭ!

Observaţiunĭ.

Desfacerea acésta e din Voitinelŭ, satŭ în districtulŭ Rădăuţuluĭ.

Desfacerea faptuluĭ.

— Bună deminéța, apă lină!
— Mulțămescŭ d-tale, gospodină!
— Apă lină și curată
Dela Dumnedeŭ lăsată!
Ție'nchinu-mĕ,
Rogu-mĕ,
Să-mĭ daĭ cele nouĕ fete
Curate
Și luminate,
Cu mânecele suflecate,
Să-mĭ desfacă istŭ faptŭ mare.
De-ĭ faptŭ de nene,
De-ĭ faptŭ de mamă,
De-ĭ faptŭ de frate,
De-ĭ faptŭ de soră,
De-ĭ faptŭ de vecinŭ,
De-ĭ faptŭ de străinŭ,
De-ĭ faptŭ de vecină,
De-ĭ faptŭ de străină,

De-ĭ faptŭ cu picĭóre de epure,
De-ĭ faptŭ cu bróscă răpănósă,
De-ĭ faptŭ cu pĭele de şérpe,
De-ĭ faptŭ cu *sĕŭ dela móră*,
De-ĭ faptŭ de malŭ răsipitŭ,
De-ĭ faptŭ cu mucĭ de moşnégŭ bĕtrânŭ,
De-ĭ faptŭ cu stupitŭ de femee burduhósă
De-ĭ faptŭ cu ştréngŭ de spânzurătóre,
De-ĭ faptŭ cu osŭ de omŭ mortŭ,
Rogu-mĕ,
Inchinu-mĕ,
La voĭ nouĕ fete curate,
Luminate,
Cu mânecile suflecate,
Cu pólele rădicate,
Să-mĭ desfacețĭ istŭ faptŭ mare.
Luațĭ nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ de săpuşóre,
Nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ de hârlecĭóre.
Nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ de grebluțe,
Nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ de furcuțe,
Nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ de măturele,
Şi nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ de oborocele,
Faptulŭ de grabă să mi-lŭ strîngețĭ
Cu săpuşórele îlŭ radețĭ,
Cu hârlețele îlŭ săpațĭ,
Cu grebluțele îlŭ greblațĭ,
Cu furcuțele îlŭ înfurcațĭ,
Cu măturile îlŭ măturațĭ,
Sărcinuțe mi-lŭ legațĭ
Şi 'n oborocele îlŭ încărcațĭ,

Și-lŭ ducețĭ din satŭ în satŭ
Pe capulŭ celuĭ vinovatŭ,
Imprejurulŭ satuluĭ
Pe capulŭ vinovatuluĭ.
Păreții îĭ deslipițĭ,
Ferestrele îĭ stricațĭ,
In vîrvulŭ caseĭ îlŭ turnațĭ.
Să *cure* în masa luĭ,
In cina luĭ
Și 'n hodina luĭ.
Eŭ să rĕmânŭ curată,
Luminată
Cum sunt dela Dumneḑeŭ lăsată
Și de popa botezată;
Eŭ să rĕmânŭ ca sórele 'n seninŭ
Curată, aminŭ!

Observațiunĭ.

Desfacerea acésta, dictată de Anița Doroșŭ, din satulŭ Mahala, mi-a trimis'o d-lŭ Gheorghe Tomoiagă, cantorŭ bisericescŭ.

Fata, care crede că i-ar fi făcutŭ cine-va *pe faptŭ* ca să nu fie iubită și jucată de feciorĭ, se scólă într'o ḑi des-deminéță, și ducêndu-se înainte de rĕsăritulŭ sóreluĭ la o apă curgĕtóre, se scaldă într'însa rostindŭ în acelașĭ timpŭ ver-

surile desfacerii. Făcêndŭ acésta, crede ea că totŭ *faptulŭ* trimisŭ asupra eĭ îlŭ întórce pe capulŭ aceluia care i l'a trimisŭ, iar ea începe din ḑiua aceea a fi iubită și jucată la orĭ-ce petrecere.

Desfacerea releloră.

M'am sinecatŭ,
M'am mânecatŭ,
Mĭercurĭ desdeminéță
M'am sculatŭ
Și m'am gătitŭ,
M'am podobitŭ,
Ca sórele când îĭ rĕsăritŭ.
Da vrăjmașele
Și pismașele
M'o pânditŭ,
Și 'nainte mĭ-o ĭeșitŭ,
Și n'o statŭ,
Nu m'o întrebatŭ
De vĭéță cum vĭețuescŭ
Și de traiŭ cum trăescŭ.
Da ele m'o pusŭ
Călare pe-un ursŭ,
Și mĭ-o pusŭ
In capŭ
Comănacŭ

De dracŭ,
Şi bróscă râĭósă,
Fórte urîcĭósă
In faţă mĭ-o scrisŭ,
Şi apoĭ s'o dusŭ.
Eŭ m'am văiratŭ
Şi m'am căinatŭ,
Şi m'am tânguitŭ
Şi m'am glăsuitŭ
Cu glasŭ mare până 'n cerĭŭ,
Cu glasŭ micŭ până 'n pămîntŭ.
Nime nu m'o audĭtŭ,
Nime nu m'o vĕdĭutŭ,
Numaĭ Maĭca Domnuluĭ
Sus din naltulŭ cerĭuluĭ.
Numaĭ ea m'o audĭtŭ,
Numaĭ ea că m'o vĕdĭutŭ.
Şi ea cum m'o audĭtŭ,
Cum m'o vĕdĭutŭ,
La mine s'o scoborîtŭ
Şi din gură mĭ-o vorbitŭ:
— Tacĭ, omule, tacĭ!
Nu te căinà,
Nu te văirà,
Nu te tânguì,
Nu te glăsuì
Cu glasŭ mare până 'n cerĭŭ,
Cu glasŭ micŭ până 'n pămîntŭ,
Că eŭ de mâna cea dréptă
Te-oĭŭ luà

Și te-oiŭ duce
Pe cărarea luĭ Adamŭ,
La fântâna luĭ Iordanŭ;
Cu cofiță de brădanŭ
Din fântâna luĭ Iordanŭ
De treĭ orĭ ap'oiŭ luà,
Și pe tine oiŭ turnà
Și te-oiŭ spĕla,
De tóte relele
Mi te-oiŭ limpeḑì,
De tóte relele
Mi te-oiŭ curățì,
Și 'n corăbiuța mea
Te-oiŭ aruncà,
Și veĭ arĕtà
Multŭ maĭ frumușelŭ
Și maĭ spĕlățelŭ
Ca la maĭca ta,
Care te-o născutŭ
Și mi te-o crescutŭ......
Cu trupŭ de romăniță,
Cu glasŭ de cuculiță,
Cu ochĭ de păuniță . . .
Istuĭ omŭ ĭ-am desfăcutŭ.
Până ómeniĭ
Cu dînsulŭ n'orŭ grăi,
Să le pară c'orŭ plesnì.
Sunt fete
Și neveste
In lume maĭ frumóse,

Da-sŭ căţele bărdăhănóse.
Şi sunt ómenĭ şi flăcăĭ
Maĭ frumoşĭ,
Da toţĭ îsŭ broscoĭ
Râĭoşĭ
Şi lupĭ flocoşĭ,

Observaţiunĭ

Desfacerea acésta, culésă din Vicovulŭ-de-sus, mi-a comunicat'o d-lŭ Dr Dim. Onciulŭ, profesorŭ.

Desfacerea împedicăturei.

M'am sinecatŭ,
M'am mânecatŭ,
Din patŭ de-argintŭ m'am sculatŭ,
Pe obrazŭ m'am spĕlatŭ,
In strae de-argintŭ m'am îmbrăcatŭ,
La Maĭca Domnuluĭ m'am rugatŭ.
Șĭ-am voitŭ să mĕ pornescŭ la jocŭ,
Dar m'am găsitŭ stândŭ în locŭ
De picĭóre 'mpĭedicată,
De mânurĭ legată,
De gură mută,
De urechĭ surdă,
De ochĭ chĭóră,
De nasŭ cârnă,
De picĭóre chilavă.
Și de urîtă
Și de slută,
Nu m'am pututŭ de felĭŭ găti,
Nu m'am pututŭ împodobì,
Nu m'am pututŭ la jocŭ pornì.

Atuncĭ am prinsŭ a plânge
Cu lacrimĭ de sânge,
Şĭ-a mĕ căinà,
Şĭ-a mĕ văerà.
Nime nu m'a audităŭ,
Nime nu m'a vĕdutŭ,
Numaĭ Maĭca Domnuluĭ
Sus din pórta cerĭuluĭ.
Şi ea cum a audităŭ
Şi m'a vĕdutŭ,
Pe scară de aurŭ s'a scoborîtŭ,
La mine-a venitŭ
Şi din gură mĭ-a vorbitŭ:
— Ce te căinezĭ, fată
Mândră şi frumósă?
— Da eŭ cum n'oiŭ plânge
Cu lacrimĭ de sânge,
Cum nu m'oiŭ văicărà
Şi cum nu m'oiŭ căinà,
Că Duminică din patŭ
De argintŭ m'am sculatŭ,
Cu straĭe de-argintŭ m'am îmbrăcatŭ,
La Maĭca Domnuluĭ m'am rugatŭ,
Şĭ-am voitŭ să mĕ pornescŭ la jocŭ,
Dar m'am găsitŭ stândŭ în locŭ,
De picĭóre 'mpĭedicată,
De mânuĭ legată,
De gură mută,
De urechĭ surdă,
De ochĭ chĭóră,

De nasŭ cârnă,
De piciŏre chilavă,
Şi de urîtă
Şi de slută,
Nu m'am pututŭ nicĭ decum gătì,
Nu m'am pututŭ împodobì,
Nu m'am pututŭ la jocŭ pornì.
— Tacĭ, fată mândră şi frumósă,
Nu fiĭ aşa de fricósă!
Că eŭ de gură te-oiŭ desmuţì,
De ochĭ te-oĭŭ deschĭorì,
De nasŭ te-oĭŭ descârnì,
De piciŏre te-oĭŭ deschilăvi,
Şi tu te-ĭ puté găti,
Te-ĭ putea împodobì,
Şi la jocŭ te-ĭ puté pornì.
Tóte urîtele
Şi slutele,
Tóte gureşele
Şi chilavele
Cu mătura le-oĭŭ măturà,
In gunoiŭ le-oĭŭ aruncà,
Găinele le-orŭ scurmà
Şi 'n piciŏre le-orŭ călcà.
Pe tine de mână lua-te-oĭŭ,
Pe la mese pline purta-te-oĭŭ,
Cu mĭere îndulci-te-oĭŭ,
Cu păhare de vinŭ adăpa-te-oĭŭ,
Cu paĭe de busuĭocŭ scălda-te-oĭŭ,
Şi te-oiŭ scăldà cu paĭe de busuĭocŭ

Ca să te ĭee toțĭ fecĭoriĭ la jocŭ.
Fecĭoriĭ pe gardŭ stà
Și se uĭtà
Și se 'ntrebà:
Ce *'năltésă*,
Impĕrătésă
Va veni
Și la jocŭ va fi?
Nu-ĭ 'năltésă,
Nu-ĭ 'mpĕrătésă,
Că-ĭ N. cea frumósă,
Dintre tóte maĭ alésă;
Că-ĭ N. cu mĭere îndulcită,
Cu păhare de vinŭ adăpată,
Cu paĭe de busuĭocŭ scăldată,
Scăldată cu paĭe de busuĭocŭ,
Ca s'o ĭee toțĭ fecĭoriĭ la jocŭ!

Observațiunĭ.

Desfacerea acésta, culésă în Pătrăuțŭ, mi-a trimis'o d-lŭ V. Turturénŭ, preotŭ.

Curățirea făcĕturilorŭ.

Duminică deminéță m'am sculatŭ,
Pe cale, pe cărare am apucatŭ.
Dar' cum m'am pornitŭ
M'am și întîlnitŭ
Cu Vasilinele
Și cu Mădălinele,
Cu cămeșĭ nóuĕ îmbrăcate,
Cu póle albe suflecate
Și cu cĭobote încălțate,
Cu 99 de sape,
Cu 99 de greble,
Cu 99 de măturĭ,
Cu 99 de lopețĭ.
Și cum le-am tîlnitŭ,
In cale le-am opritŭ,
Din gură le-am vorbitŭ:
— Unde vĕ ducețĭ voĭ, fete!
Cu cămeșĭ nóuĕ îmbrăcate,
Cu póle albe suflecate
Și cu cĭobote încălțate?

Cu 99 de sape,
Cu 99 de greble,
Cu 99 de măturĭ,
Cu 99 de lopețĭ?
— Ne ducemŭ la biserică!
— La biserică nu mergețĭ,
Ci maĭ curînd vĕ întórcețĭ,
Pe N. căutațĭ,
La N. alergațĭ,
Făcĕturile
Și tóte urile
Din capulŭ eĭ le-apucațĭ,
Cu sapele le săpațĭ,
Cu greblele le greblațĭ,
Cu măturile le măturațĭ,
Cu lopețile le luațĭ,
In Marea négră le-aruncațĭ,
Că din Marea négr'a eșì,
Armasariŭ negru s'a ivì
Și peste N. c'a sărì,
Fórte mândru a spĕlà-o,
Fórte mândru-a limpeḑì-o,
Fórte mândru-a curăţì-o
De tóte făcĕturile
Și de tóte urile,
Și N. a rĕmâné curată
Și luminată,
Ca argintulŭ strecuratŭ
De Maĭca Domnuluĭ lăsatŭ!

Observațiunĭ.

Acéstă desfacere, dictată de o româncă din satulŭ Stulpicanĭ mi-a comunicat'o d-lŭ V. Turturénŭ.

Fata, care crede că i-a făcutŭ cine-va, și din causa acésta nu se póte mărită, se scólă într'o Dumінecă des-de-diminéță înainte de rĕsăritulŭ sóreluĭ, se îmbracă în hainele cele maĭ frumóse ce le are, și ast-felŭ se duce apoĭ la o apă curgĕtóre din apropiere, ca de acolo să iee și să aducă apă neîncepută.

După ce sosesce la apă tae maĭ întâĭ în crucișŭ cu nisce fórfece, pre care asemenea le-a luatŭ cu sine, în apă în cotro merge apa și îndĕrĕptŭ totŭ în crucișŭ, dicêndŭ:

Eŭ nu taĭ apa,
Ci taĭ pĭedica
Ursituluĭ meŭ
Șĭ-alesuluĭ meŭ,
A mea despre dînsulŭ,
Șĭ-a luĭ despre mine!

După acésta iea apă, se întórce cu dînsa acasă, și aicĭ, luândŭ unŭ mănunchiŭ de busuiocŭ și pur-

tându-lŭ prin apa adusă, rostesce versurile de maĭ sus ale desfaceriĭ.

Cum a rostitŭ cuvintele de maĭ sus, se spală cu apa ast-felŭ descântată și fărmecată.

In fine, maĭ e de însemnatŭ încă și aceea, că fata, care voesce să-șĭ desfacă, când se duce la apă, póte luà și pre o altă fată cu sine. Trebue însă să caute ca nime să nu le vadă, nicĭ când se ducŭ, nicĭ când se întorcŭ, căcĭ apoĭ desfacerea nu póte avé efectulŭ doritŭ.

CUPRINSULŬ

Vrăjĭ:

Farmece:

Desfacerĭ: